

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MECMÛ' ATÜ'L-EŞ' ÂR, MİLLET YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ
ALİ EMİRÎ MANZÛM 559 (1a-40b)
(İNCELEME- KARŞILAŞTIRMALI METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Recep ŞİŞMAN

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Vildan COŞKUN

MAYIS – 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MECMÛ'ATÛL-EŞ'ÂR, MİLLET YAZMA ESER KÛTÛPHANESİ ALİ
EMÎRÎ MANZÛM 559 (1a-40b)
(İNCELEME- KARŞILAŞTIRMALI METİN)

YÛKSEK LİSANS TEZİ

Recep ŞİŞMAN

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı

“Bu tez 13/06/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof. Dr. Bayram Ali Kaya	BAŞARILI	
Prof. Dr. İsmail Göleç	Başarılı	
Doc. Dr. Vildan Coşkun	Başarılı	

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU

Sayfa : 1/1

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	RECEP ŞİŞMAN
Öğrenci Numarası	:	1660Y11002
Enstitü Anabilim Dalı	:	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
Enstitü Bilim Dalı	:	ESKİ TÜRK EDEBİYATI
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	MECMŪ'ATŪ'L- EŞ'ÂR, MİLLET YAZMA ESER KŪTŪPHANESİ ALİ EMİRİ MANZŪM 559 (1a-40b) (İNCELEME- KARŞILAŞTIRMALI METİN)
Benzerlik Oranı	:	%17

SOSYAL BİLİMLERENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

19/06/2019
Öğrenci İmza

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

19/06/2019
Öğrenci İmza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı:

Doc. Dr. Vildan Çeçken

Tarih:

19.06.2019

İmza:

KABUL EDİLMİŞTİR

REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖNSÖZ

Çalışmamızı Millet Yazma Eserler Kütüphanesi Ali Emîrî Manzûm 559'da (AEMn 559) kayıtlı *Şiir Mecmuası* oluşmaktadır. 90 varaktan oluşan *Mecmua*'nın (1a-40b) varakları arasındaki metni okunup Türkçe şiirler transkripsiyon alfabesiyle günümüz diline aktarılmıştır. *Mecmua*'daki şiirler başta yayımlanmış divanlar olmak üzere ilgili akademik çalışmalarla (Yüksek Lisans veya Doktora Tezi) karşılaştırılarak var olan farklılıklar ortaya konulmuştur.

Ayrıca *Mecmua*'da yer alıp sayılan kaynaklarda olmayan şiirler tespit edilerek bulguların tümü dipnotlarda belirtilmiştir. Kime ait olduğu bulunamayan veya şairleri tespit edilemeyen şiirler de araştırmacıların dikkatine sunulmuştur. *Mecmua*'da yer alan şiirler, MESTAP Projesi baz alınarak sistematik indeks halinde tablolarda gösterilmiştir. MESTAP'a uygun olarak hazırlanan tabloda *Mecmua*'da şiirleri bulunan şairlere, bu şairlerin şiirlerinin ilk ve son beyti, bendi ya da dörtlüğüne, bunların nazım şekillerine ve şiirlerin bulunduğu varak numaralarına yer verilmiştir. Değişik nazım şekilleriyle ifade edilen şiirlerde farklı farklı estetik zevkler ve hayaller görülmektedir. Bu bakımdan çalışmamızın edebiyat tarihimiz kadar kültürel değerlerimiz için de bir nebze de olsa fayda sağlayacağı kanaatindeyiz.

Bu süreçte ilmi ve sabırla şahsıma emeği geçen hocam Doç. Dr. Vildan Serdaroğlu Coşkun'a teşekkürlerimi sunuyorum. Çok çok kıymetli hocam Doç. Dr. Ozan Yılmaz'ın bu süreçte bana vermiş olduğu desteğe ben de gönülden teşekkür ediyorum. Lisans ve yüksek lisans eğitim süreci boyunca emeği geçen kıymetli hocalarım Prof. Dr. Bayram Ali Kaya ve Dr. Öğr. Üyesi Orhan Kaplan'a da ayrıca teşekkür ediyorum.

Hayatımın her alanında desteklerini eksik etmeyen aileme, özellikle de babam Zekeriya Şişman'a teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Lisans ve Yüksek Lisans eğitimim süreci boyunca bana gönlünü ve evini açan eniştem Lokman Gençoğlu'na, ablam Teyibe'ye ve son olarak tez okumalarımnda bana yardımcı olan eşim Esra'ya da ayrıca teşekkür ediyorum.

Recep ŞİŞMAN

01.04.2019

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	ii
TABLolar LİSTESİ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: MECMÛ‘ ATÜ‘L-EŞ‘ ÂR‘IN TANITIM VE İNCELENMESİ	4
1.1. Mecmuanın Dış Özellikleri	4
1.2. Mecmuanın İç Özellikleri.....	4
1.3. Mecmuada Yer Alan Şairler İle Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı.....	8
1.4. Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları	10
1.4.1. Aruz Vezinleri ve Bahirleri	10
1.4.1.1. Remel Bahri	10
1.4.1.2. Hezec Bahri	10
1.4.1.3. Recez Bahri.....	11
1.5. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Hayatları	11
1.6. 559 Numaralı Mecmû‘ a-i Eş‘ âr‘ın MESTAP‘a Göre Muhteva Tablosu.....	19
BÖLÜM 2: MECMÛ‘ ATÜ‘L-EŞ‘ ÂR‘IN KARŞILAŞTIRMALI METNİ	41
2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol	41
2.2. Metnin Transkripsiyon ve İmlasında İzlenen Yol	42
2.3. Metnin İşaretler Sistemi	44
2.4. Karşılaştırmalı Metin.....	45
SONUÇ	177
KAYNAKÇA	179
TIPKIBASIM	182
ÖZGEÇMİŞ	224

KISALTMALAR

1. Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar

‘ Askerî D.	: Askerî Dîvânı
Âşık Ömer D.	: Âşık Ömer Dîvânı
Bâkî D.	: Bâkî Dîvânı
‘ İzzet D.	: ‘ İzzet Dîvânı
Gelibolulu Âlî D.	: Gelibolulu Âlî Dîvânı
Hatâyî D.	: Hatâyî Divanı, Muhsin Macit, İstanbul 2017.
Karacızâde ‘ İzzet D.	: Karacızade İzzet Dîvânı
Muhibbî D.	: Muhibbî Dîvânı
Nâbî D.	: Nâbî Dîvânı
Nesîmî D.	: Nesîmî Dîvânı
Niyâzî D.	: Niyâzî Dîvânı
Rıf‘ at D.	: Rıf‘ at Dîvânı
Seyrânî D.	: Seyrânî Dîvânı
Şem‘ î D.	: Şem‘ î Dîvânı
Vâsıf D.	: Vâsıf Dîvânı
Vehbî D.	: Vehbî Dîvânı

2. Diğer Kısaltmalar

B.	: Beyit
Bkz./bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt

D.	: Dîvân, Dîvânçe
DİA	: Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
DT	: Doktora Tezi
G.	: Gazel
Kt.	: Kitâ
Mr.	: Murabba
Mrs.	: Mersiye
Muh.	: Muhammes
Müsb.	: Müsebba ^ç
Müsd.	: Müseddes
Müstz.	: Müstezat
N.	: Nazm
Nt.	: Na ^ç t
R.	: Rubâi
S.	: Sayfa
s.	: Sayı
SAÜ	: Sakarya Üniversitesi
Tah.	: Tahmis
Tb.	: Terkib-i Bend
Tcb.	: Terci ^ç -i Bend
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türkiye Diyânet Vakfı

TEİS : Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü

Yay. : Yayın Evi, Yayınları

YLT : Yüksek Lisans Tezi

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 : Mecmuada Yer Alan Şairler İle Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı	8
Tablo 2 : 559 Numaralı Mecmÿe-i Eş'âr'ın MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu	19
Tablo 3 : Transkripsiyon Tablosu.....	44

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans		Doktora	
Tezin Başlığı: Mecmû'atü'l- Eş'âr, Millet Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Emîrî Manzûm 559 (1a-40b) (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)			
Tezin Yazarı: Recep ŞİŞMAN		Danışman: Doç. Dr.Vildan COŞKUN	
Kabul Tarihi: 13.06.2019		Sayfa Sayısı: 40 yk	
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı		Bilim Dalı: Eski Türk Edebiyatı	
<p>Bu çalışma Millet Yazma Eser Kütüphanesi Ali Emiri Manzum 559'da kayıtlı <i>Mecmua</i>'nın (1a-40b) sayfalarının incelenmesi ve transkripsiyonlu metninden oluşmaktadır.</p> <p><i>Mecmua</i>'nın transkripsiyonlu metni haricinde metinde yer alan şairlerin hangi şairlere ait olduğu tesbit edilmiş ve bu şairlerin hayatlarına dair kısa bilgiler kaynakça bölümünde gösterilen eserlerden istifade ile verilmeye çalışılmıştır. Ayrıca <i>Mecmua</i>'da yer alan şiir türleri ve sayıları içindekiler bölümünde yer almıştır. Bunun yanısıra şairi belli olmayan veya bulunamayan şiirler ise ayrıca belirtilmiştir. Çalışmada Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) uygun olarak şiirlerin tasnifi yapılmıştır. Şiirlerin ilgili bilgileri (şiirler, şiir türleri, onların mecmuadaki beyit numaraları vb.) ayrıca tablolarda verilmektedir. <i>Mecmua</i> 128 manzumeden oluşmaktadır. Bunlardan tamamına yakını divan şiiri olarak kaleme alınmıştır. Bu şiirlerden 4 tanesi Farsça olduğundan metnimize alınmamıştır. Söz konusu 124 Türkçe manzume arasında Gazel, Müseddes, Müsebba, Na't, Tercî'-i Bend, Terkîb-i Bend, Tahmis, Kıt'a, Muhammes, Müstezat, Beyit, Rubâ'î, Nazm, Müsemmen nazım şekli ile yazılmış şiirler vardır. Ayrıca <i>Mecmua</i>'da 35 kadar şairin şiiri bulunmaktadır. Bunlardan 20 tanesi mahlaslarına göre tespit edilirken, 10 tanesi tespit edilmemiştir. Ne yazık ki, bazı Kıt'a, Beyt ve Gazellerde mahlas olmadığından şairleri de bulunamamıştır.</p>			
Anahtar Kelimeler: Mecmûa, Divan Şiiri, Divan Şairleri, MESTAP.			

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree		Ph.D.	
Title of Thesis: Collection of Poems, Millet Yazma Eser Library, Ali Emîrî Poem 559 (1a-40b) (Examination-Comparative Text)			
Author of Thesis: Recep ŞİŞMAN		Supervisor: Assoc. Prof. Vildan COŞKUN	
Accepted Date: 13.06.2019		Number of Pages: 40 folios.	
Department: Turkish Language and Literature		Subfield: Old Turkish Literature	
<p>This work consists of examination and transcription text of majmua (1a-40b) pages of registered at Millet Manuscript Library Ali Emiri Manzum 559.</p> <p>Apart from the transcribed text of majmua, the poems were compared to the ones in the original sources and similarities and differences were also shown in the footnotes. The poets' lives were briefly given. The unknown poets or the poems those belongings are unknown were also remarked. In the study, poems were classified according to the Systematic Classification of Mejmua (MESTAP) and the relevant informations of poems (poets, the types of poems, their couplet numbers in majmua etc.) is also given in the tables. <i>TheMajmua</i> is composed of 128 poems and almost all of these were written as diwan poetry style.</p> <p><i>The Majmua</i> consists of 128 poems. Since 4 of them were Persian, they were not taken to our text. Among them there are various poetical forms such as Gazel, Müseddes, Müsebba', Na't, Tercî'i Bend, Terkîb-i Bend, Tahmis, Kıt'a, Muhammmes, Müstezat, Beyit, Rubâ'î, Nazm, Müsemmen. Besides, the poems in <i>The Majmua</i> belong to 35 poets. While 20 of them were identified according to their pennames, 10 of them were not identified. Unfortunately, poets of some Kıt'a, Beyt and Gazel were not determined.</p>			
Keywords: Majmua, Diwan Poetry, Diwan Poets, MESTAP.			

GİRİŞ

Çalışmamızın Amacı

Çalışmamızın amacı, Millet Yazma Eser Kütüphanesi Ali Emiri Manzum 559'da kayıtlı olan şiir mecmuasının (1a-40b) varakları arasında yer alan şairlerin şiirlerini tesbit edip bunları yayımlanmış divanlar başta olmak üzere, ilgili akademik çalışmalarla da karşılaştırarak mevcut farkları ortaya koyabilmek, kime ait olduğunu tesbit edemediğimiz şiirleri ise araştırmacıların dikkatine sunmaktır. Böylece mecmua düzenleyicisinin tercih vb. tasarruflarını ortaya koymaktır. Şiir mecmuaları, farklı dönemlerde yaşamış olan ünlü şairler ve şiirleri hakkında bilgi bulabilmemize ve çeşitli sebeplerle şura tezkirelerine veya diğer kaynaklara girmemiş şairler ve şiirleri hakkında bilgi edinebilmemize büyük aracılık etmektedir. Bu nedenle çalışmamızın ilgili sayfaları içinde yer alan, hakkında pek fazla bilgi bulunmayan hatta birkaç şiiriyle tanınan şairlerin yeni şiirlerini gün yüzüne çıkarmak ve divan neşirlerinde bulunamayan ya da eksik olan yerlerin/kelimelerin mecmua çalışmamız vasıtasıyla eksikliklerin tamamlanmasını sağlamak başlıca hedeflerimizdir.

Çalışmanın Konusu

Çalışmamızın konusu, Millet Yazma Eser Kütüphanesi Ali Emiri Manzum 559'da kayıtlı olan şiir mecmuasının (1a-40b) varakları arasının incelenmesi ve transkripsiyonlu metin çalışması oluşturmaktır. Şiir mecmuaları, divanı bulunmayan ya da başka kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin şiirlerini içermelerinden ve derlendikleri dönemin edebi beğenisini, beğenilen şair ve şiirleri yansıtması bakımından Klasik edebiyat araştırmaları için önemli bir kaynaktır. Çalışmamızda öncelikle şimdiye kadar yapılan mecmua çalışmaları incelenip gerekli ön araştırmalar yapılacak ve çalışmamızda şiirleri bulunan şairlerin hayatlarına giriş kısmında kısaca bilgi verilecektir. Aynı zamanda giriş bölümünde çalışmamızın konusu ve çalışmamız süresince karşılaşılan zorluklar/ problemler gibi konular ele alınacaktır. Çalışmamızda gerek mecmuadan gerek mecmua düzenleyicisinden kaynaklanan hataları/ eksikliklere gerekli müdahaleler yapıp dipnotta belirtilecektir. Çalışmamızın ilgili kısımlarında yer alan şiirlerin transkripsiyonlu metni oluşturulduktan sonra ilgili akademik çalışmalarla ve divanları yayımlanmış olan şairlerden divanlarına ulaşabildiklerimizin şiirleri divandaki biçimiyle karşılaştırılarak farklılıklar dipnotta belirtilecektir. Böylece adını

bilmediğimiz bir şaire veya adı bilinen fakat şairin divanında yer almayan farklı bir şiirine ulaşabilmemiz mümkün olacaktır.

Çalışmanın Önemi

Mecmua çalışmaları son dönemlerde hem sayıca hem de önemce oldukça artmaktadır. Bunun nedenleri; edebiyat araştırmaları için son derece önemli kaynaklar olan mecmualar ile bugün kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin şiirlerine rastlanabilmekte ya da bilinen şairlerin divanlarında bulunmayan şiirlerine ulaşılabilir. Aynı zamanda şairlerin divanlarında bulunan şiirlerin farklı şekillerine rastlanabilmekte ve fazla veya eksik beyitleri, nüsha farklılıklarını tesbit edebilmesidir. Böylelikle divan neşirlerindeki yanlış ya da eksik kelime-harf hatalarından kaynaklanan problemlere çözüm bulunabilmektedir. Bu doğrultuda biz de çalışmamızın ilgili kısımlarında yer alan şiirlerini inceleyip divanına ulaşabildiğimiz şairlerin divandaki şiirleriyle ve ilgili akademik çalışmalarla karşılaştırıp mevcut farkları tesbit etmeyi ve divanına ulaşamayan ya da hakkında bilgi sahibi olamadığımız şairi veya şiirlerini edebiyat sahasına kazandırmayı hedefliyoruz.

Çalışmanın Yöntemi

Millet Yazma Eser Kütüphanesi Ali Emiri Manzum 559'da kayıtlı olan şiir mecmuasının metni kurulmadan önce yöntemi belirlenmiştir. Bu sebeple de MESTAP(Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi) projesindeki yöntem ve tablolardan faydalanılmıştır.¹ Millet Yazma Eser Kütüphanesi Ali Emiri Manzum numara 559'da kayıtlı olan şiir mecmuasının (1a-40b) varaklarıyla çerçevelenmiş mecmuanın metnini oluştururken yapılmış olan benzer tez çalışmaları incelenecek ve bu doğrultuda veriler ortaya konulmaya çalışılacaktır. Çalışmamız giriş bölümü de dâhil üç bölümden oluşacaktır. Giriş bölümünde çalışmamızın amacı önemi, yöntemi, konusu ve çalışmamız süresince karşılaşılan zorluklar/ problemler gibi konular ele alınacaktır.

Çalışmamızın birinci bölümünde 559 numaralı mecmuanın dış özellikleri, muhtevası ve dil özellikleri bakımından değerlendirmesi yapılacak ve mecmuada bulunan şairler ve bu şairlerin şiirlerinin nazım şekli ve sayısını içeren bir tablo hazırlanacaktır. Daha sonra, mecmuada şiir veya şiirleri ile yer alan şairlerden kimliğini tesbit edebildiklerimizin kısa biyografilerine yer verilecektir. Mecmuada bulunan şairler, bu

¹ <https://mecmualar.tr.gg/MESTAP-Projesi-Hakk%26%23305%3Bnda.htm>, (Erişim Tarihi: 28.03.2019)

şairlerin şiirlerinin matla ve makta beyitleri, yine bu şiirlerin mecmua ierisindeki şiir numarası, varak numarası, nazım şekli ve karşılaştırma yapmak iin incelenen eserler ve bu eserlerin sayfa numarasını ayrıca birer tablo halinde gösterilecek. Daha sonra da şiirlerde yer alan bahirler ve kalıplarına yer verilecektir. Mecmuadaki şiirleri karşılaştırmak iin kullanacak olduğumuz eserleri, ilgili kısaltmaları ile beraber kullanıp kısaltmaları Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar başlığı altında belirtilecek.

alışmamızın ikinci bölümünde metnin kuruluşu hakkında bilgi verilecek. Daha sonra transkripsiyon ve imlasında izleyeceğimiz yolu belirtip metnin işaretler sistemine yer verilecektir.

alışmamızın nc bölümünde ise 559 numaralı mecmuanın (1a-40b) varakları arasının transkripsiyonlu metni oluşturulacak, burada yer alan şiirleri başta divanlar olmak üzere diğer akademik alışmalarla da karşılaştırarak bulunacak olan farklılıkları dipnot alanında belirteceğiz.

alışmanın sonunda sonu bölümü, kaynaka, mecmuanın (1 a-40b) varakları arasını asıl nüshası ve zgemiş yer alacaktır.

BÖLÜM 1: MECMÛ' ATÜ'L-EŞ' ÂR'IN TANITIM VE İNCELENMESİ

1.1.Mecmuanın Dış Özellikleri

Millet Yazma Eser Kütüphanesi Ali Emiri Manzum 559'da kayıtlı olan şiir *Mecmua*'sında mürettibi ve müstensihine ait her hangi bilgiye ulaşılamamıştır. İstinsah tarihi olarak ise 42a'da Sultan Abdülhamîd'e ait olabileceği tahmin edilen mühür ve Keçecizâde İzzet Molla gibi şairlerin de *Mecmua*'da yer almasından dolayı *Mecmua*'nın 19. yy.'a ait olabileceğini söyleyebiliriz.

Mecmua, 226x145, 173x122 mm. ölçülerindedir. Satır sayısı: b.b.st. / 2 stn. , yaprak sayısı: 90 yk. ,

Kâğıt Özelliği: Sarımtırak ve krem renğinde, orta kalınlıkta, aharlı, su yollu, filigranlı, Avrupa kâğıt.

Cilt Özelliği: Sırtı ve kapak kenarları vişneçürüğü renğinde bez, kapaklar mukavva zemin üstü siyah ve lacivert renkte kâğıt cilt.²

1.2. Mecmuanın İç Özellikleri

1. *Mecmua* 90 varaktan oluşmakta olup rika yazı çeşidine göre kaleme alınmıştır.
2. *Mecmua*'da siyah mürekkep ile birlikte kırmızı mürekkebin de kullanıldığı görülmektedir.
3. *Mecmua*'da çoğunlukla aynı el yazısı görülmesine rağmen 34'b de olduğu gibi farklı el yazısının da tercih edildiği görülmektedir.
4. *Mecmua*'da varaklar genellikle iki sütundan oluşmaktadır. Ayrıca büyük boy sayfa satırı tercih edilmiştir.
5. Zahriye kısmında şu ifadeler bulunur:

² Mecmuanın fiziksel özelliklerinin tanıtımında Millet Kütüphanesi, Yazma Eserler Katoloğu'nda yer alan kayıtlardan yararlanılmıştır.

Ĥimmetli seniyyü'n-nesebim efendim aĝa Ĥasan

6. *Mecmua*, 1'a da:

‘ Uşşāka ĥayālinde dilārā görünürmüş

Mecnūna cihān topdolu Leylā görünürmüş

beytiyle başlayıp 46'b de boş sayfa ile son bulmaktadır.

7. *Mecmua*'daki manzumelerin başlıklarında çoĝunlukla şiiirin ait olduĝu şairin adı verilirken sırayı belirtmek adına aynı şaire ait şiiirlerin başlığında “diger” ifadesinin kullanıldıĝı, şiiirin devam ettiĝini göstermek için de “velehü” ifadesinin kullanıldıĝı görölmektedir. Kimi şiiirlerin başlıkları ise “gazel”, “beyt” şeklinde verilmiştir.
8. *Mecmua* içerisinde geçen mahlas beyitlerinin neredeyse tamamına yakınında mahlasın (şairin ismi) üzerine çizgi çekilerek bunun vurgulandıĝı dikkat çekmektedir.
9. Şiiirlerin çoĝunluĝunu Türkçe şiiirler oluştursa da Farsça şiiirlere de yer verildiĝi görölmektedir.
10. *Mecmua*'da 39'b ve 40'b varakları boştur. 40'a da ise manzume bulunmayıp sadece harf sistemine dair bilgi verilmektedir.
11. *Mecmua*' içerisinde yer yer kuş, gemi gibi resimlerin de çizildiĝi görölmüştür. Ayrıca *Mecmua* kanaatimize göre iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısmın bitişi olarak kabul edebileceğimiz kısımda mührün vurulduĝu görölmektedir. Bkz. Şekil 1:

12. *Mecmua*'da ayrıca bazı kelimelerde hece veya harf fazlalığı da olduğu görülmektedir. 15'a da Güfte-i İzzet Monla 5. bent 4. satır "bittigine" kelimesinde elif fazladan yazıldığı gibi, 14'b de 43. sıradaki "Na 't-ı Şerif'de 4. beyit ikinci sıradaki "bu" hecesi fazladan yazılmıştır. 4. Beyit:

Mübârek ravzaña varsam türâbıña yüzüm sürsem

Bu cihâni yoluña virsem fedâdır yâ Resulellâh

13. *Mecmua*'da ayrıca tamlama i'leri "y" harfi ile gösterilmiştir. Örnek olarak 125. sıradaki şiirin II. bendindeki:

"Der ki hâtır eyleyince rāh-ı rāsı rastlar" mısrasındaki tamlama i'si buna örnek olarak gösterilebilir.

14. *Mecmua* içerisinde geçen şiirlerin bazıları tahmis veya murabba nazım şeklinde olmalarına rağmen gazel başlığı altında kaleme alınmıştır. 11'a da 34. sıradaki manzume bunlardan birisidir.

15. *Mecmua*'da, nakarat nazım şekillerinin bazılarında nakarat aynen tekrar edilirken bazılarında ise sadece “nakarat” kelimesi ile yazılmıştır. 14'a da 42.sıradaki Muhammes-i Vâsıf buna örnektir.
16. *Mecmua*'da şiirlerin kâhir-i ekseriyetinin bitiminde temmet kelimesi veya temmet anlamına gelecek şekilde sembolik şekiller, mim harfi ve bir nevi imza sayılabilecek diğer şekil ve yazılar aşağıdaki gibi görülmektedir. Bkz. Şekil 2:

17. *Mecmua*'da Bâkî, Muhibbî, Vehbî, Keçecizâde İzzet Mollâ gibi çok tanınmış şairlerin yanında daha az tanınan Sehvî, Fâikî, Nûrî, Fevrî, Karacızade İzzet Molla gibi şairlere de yer verilmiştir.
18. *Mecmua*'da nazım şekli olarak daha çok gazel kullanılmakla beraber kaside, terkib-i bend, terci' -i bend, kıt'a, tahmis gibi şekiller de bulunmaktadır
19. *Mecmua* içerisinde istisnai olarak bestekâr İsmail Hakkı Bey'in bir güftesine yer verilmiştir. 10'b de 31.sırada kıt'a şeklindeki güfte şu şekildedir:

Sîne-bendiñ fetḥ edüb açdıqça sen sîm ü teniñ

Ben ne reнге girdigin kıldım te mâşâ gülşeniñ

Bu kadar cık bitmez de âşinâlık oldu yâ

Ġayri şimden şofıra ey meh sen benim göñlüm seniñ

20. *Mecmua* 128 manzumeden oluşmaktadır. Bunlardan tamamına yakını divan şiiri olarak kaleme alınmıştır. Bu şiirlerden 4 tanesi Farsçadır. 124 Türkçe manzumeden 77'si Gazel, 1'i Müseddes, 1'i Müsebba, 4'ü Na't, 2'si Tercî-i Bend, 1'i Terkîb-i Bend, 5'i Tahmis, 9'u Kıt'a, 3'ü Muhammes, 1'i Kaside, 1'i Müstezat, 16'sı Beyt, 1' Rubâ'î, 1'i Nazm, 1'i Müsemmen nazım şekli ile yazılmıştır. Ayrıca *Mecmua*'da 35 kadar şairin şiiri bulunmaktadır. Bunlardan mahlaslarına göre tespit edebildiğimiz şair sayısı 20'dir. 10'a yakın şiirin şairlerinin mahlasları belli olduğu halde aynı mahlaslı şairlerden hangisine ait olduğu tam olarak tespit edilememiştir. Son olarak 2 kıt'a, 10 beyt ve 5 gazel'de mahlas olmadığından şair tespiti yapılamamıştır.

1.3. Mecmuada Yer Alan Şairler İle Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şairler İle Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı

Sıra No	Şair	Nazım Şekli ile Sayısı
1	Rıf'at	Gazel-3
2	Rıf'at	Kıt'a-1
3	Keçecizâde 'İzzet Mollâ	Gazel-4
4	Keçecizâde 'İzzet Mollâ	Beyt -1
5	İsmail Hakkı Bey	Kıt'a-1
6	Nâbî	Beyt -2
7	Nâbî	Gazel- 1
8	Nev'izâde Atâyî	Beyt -1
9	Çaracizâde 'İzzet Mollâ	Gazel-1
10	'Askerî	Gazel-11
11	'Askerî	Müsebbac'-1
12	Şem'î	Gazel-2
13	Şem'î	Na't-2
14	Câvidî	Tahmîs-1

15	Lisānī	Gazel-1
16	Enderunlu Vāşıf Efendi	Gazel-4
17	Enderunlu Vāşıf Efendi	Muhammes-3
18	Enderunlu Vāşıf Efendi	Na‘t-1
19	Enderunlu Vāşıf Efendi	Terkīb-i Bend-1
20	Enderunlu Vāşıf Efendi	Ḳıṭ‘a-2
21	Enderunlu Vāşıf Efendi	Beyt-1
22	Nesīmī	Gazel-6
23	Seyrānī Efendi	Taḥmīs-1
24	Sehvī	Gazel-1
25	Şākirt	Na‘t-1
26	Cinānī	Taḥmīs-1
27	Nūrī	Gazel-1
28	Fehīm	Gazel-1
29	Niyāzī	Ḳıṭ‘a-1
30	Niyāzī	Gazel-4
31	Fevrī	Müsemmen-1
32	Şafā‘ī	Taḥmīs-1
33	Mücrimī	Gazel-1
34	Fā‘ikī	Taḥmīs-1
35	Şādık	Müstezāt-1
36	‘Ālī	Gazel-1
37	‘Ālī	Kaside/Mersiye-1
38	‘Ālī	Ḳıṭ‘a-1
39	Senā‘ī	Tercī‘-i Bend-1
40	Ḥata‘ī	Tercī‘-i Bend-1
41	‘Āşık ‘Ömer	Müseddes-1
42	Vehbī	Gazel-17

43	Bākī	Nazm-1
44	Bākī	Beyt-1
45	Bākī	Gazel- 1
46	Mezbūr	Gazel- 1
47	Rāşid	Rubâ'î-1
48	Muhibbî	Gazel-3
49	Cem'î	Gazel-12
50	Kime ait olduğu tesbit edilememiştir.	Ķıţ'a-2
51	Kime ait olduğu tesbit edilememiştir.	Beyt- 11
52	Kime ait olduğu tesbit edilememiştir.	Gazel-5
Toplam		128

1.4. Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları

1.4.1. Aruz Vezinleri ve Bahirleri

1.4.1.1. Remel Bahri

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

G.2, B.3, B.4, G.16, G.18, , G.22, G.23, G.29, G.32, G.38, Tah.45, M.46, G.65, Tb.67, Tcb.69, G.86, G.87, G.94, G.99, B.101, R.104, G.105, G.107, G.114, G.120,

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

B.5, G.8, G.9, G.12, G.13, G.14, G.15, G.17, G.21 G.25, G.26, G.27, G.30, Kt.31, G.33, G.36, G.41, G.48, Kt.49, B.50, G.52, G.61, M.63, N.68, Tcb.69, K.70, K.71,

Tcb.72, M.77, G.79, G.82, G.83, G.84, G.93, G.96, G.98, G.100, G.102, G.103, B.108, G.109, G.116, G.117, G.118, G.121, G.125,

1.4.1.2. Hezec Bahri

Mefâ'îlün Mefâ'îlün

K.44,

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

B.76,

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

G.1, G.7, G.47, G.81, G.89, G.90, G.91, Müstz.122,

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

G.80,

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

Muh.37,

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

B.6, G.19, B.20, G.24, B.28, G.34, Tah.35, Nt.39, G.40, Muh.42, Nt.43, Tah.51, G.54, G.55, G.56, G.57, G.58, G.59, Tah.60, M.64, G.66, Kt.70, Kt.71, G.78, G.88, G.92, G.95, G.110, G.111, G.115, G.119, G.123, G.124, Nt.126, G.127, G.128,

1.4.1.3. Recez Bahri

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

G.85,

1.5. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Hayatları³

Niyâzî-i Mısrî (? – 1693)

Niyâzî-i Mısrî'nin asıl adı Muhammed/Mehmed'dir. Tasavvuf ehlinin baş tacı ettiği 17. yüzyıl Türk edebiyatının önde gelen mutasavvıf şairlerindendir. Kendisi Anadolu'da Soğanlı adında küçük bir kasabada doğmuştur. Mısırlı olarak anılması tahsilini Mısırdaki yapmış olmasından dolayıdır. On ikinci hicri yüz yılın ortalarına rastlayan ikinci Sultan Ahmed devrinde, Şerif Sa'd adında birinin ferakatinde İstanbul'a gelip bir müddet kalmış, sonraları da Bursaya giderek orada yerleşmişse de Şiilerinde kullandığı bazı

³ Mecmuada şiiirleri olduğu halde kimlikleri tam olarak tesbit edilemediğinden hayatlarına dair bilgi verilemeyen şairler: Fevrî, Lisânî, Sehvî, Şâkirt, Fâikî.

tabirlerden kuşkulanan zamanın Şeyhülislamı Kaba Sofu Vani Efendi kenisini Limni adasına sürdürmüştür. Affedilmesine rağmen daha sonra tutuklanarak tekrardan Limni adasına sürgün edilmiştir. Hayatının sonuna kadar burada kalmıştır ve burada vefat etmiştir. Niyâzî-i Mısrî Halveti tarikatına mensuptur ve bu tarikatın önde gelen şeyhlerindedir. Mısrî'nin kullanmış olduğu dil öz Türkçedir. **Eserleri:** Risâletü't-Tevhîd, Tahirnâme, Dîvân-ı İlâhiyât.⁴

Nesîmî (?-?)

İslami Türk Edebiyatının temelini adını yazmayı başarmış olan bu büyük şair hakkında kaynaklardaki bilgiler, kesin bir kanata varmaya elverişli değildir. Şair Nesîmî hakkında kesin bilgiler bulunmamakla beraber şairin doğdu toprak da kesin olarak bilinmemektedir. Bu konuda birçok yer zikredilse de tam olarak bilgi sahibi değiliz. Şair yaşadığı dönemde ve asırlardır süregelen bir şöhrete ve üne sahiptir. Şairin asıl adının kaynakların kahiri ekseriyeti Ali diye belirtmektedir. Nesîmî mahlasıdır. Orta çağda unvan almak bir gelenek olduğundan dolayı kaynaklarda İmâdüdîn, Muslihüddîn ve Nesimüddîn ünvanları çok geçer. Bunların en meşhuru İmadüddîn'dir. **Eserleri:** Tükçe Dîvân, Farsça Dîvân, Mukaddümetü'l Hakâyık. (AYAN, 2002: c.I-1)

Muhibbî (Kanûnî Sultan Süleyman) (1494-1566)

Kanûnî Sultan Süleyman çoğumuzun da bildiği gibi 46 yıllık hükümdarlığı zamanında siyasi, askeri, kültürel ve birçok alanda Osmanlı Devleti'ni zirveye taşımış ve en parlak dönemini yaşatmıştır. Kanûnî için: Kanûnî hem hareket hem gönül adamı hem de kanun yapıcısı olarak ününü bütün dünyaya duyurdu. Ona Avrupalılar "Muhteşem" lakabını taktılar. Kanun yapıcısı olarak da Amerika Birleşik Devletleri'nin Washington'daki Temsilciler Meclisi salonunda tavanı süsleyen 24 kanun yapıcısı rölyefinin 17.si olarak yerini aldı ifadeleri ilgili kaynakta geçmektedir. Osmanlı hükümdarlarının birçoğu gibi Sultan Süleyman da Muhibbî mahlasıyla birçok şiir yazmıştır ve hükümdarın müretteb divanı da yapılmıştır. Kanûnî Sultan Süleyman, devrin şairlerini ve ilim adamlarını da korumayı ihmal etmemiştir. (YAVUZ, 2001-1)

Sünbülzâde Vehbî (1718- 1809)

⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Prof. Dr. Hasan Kavruk, "Niyâzî-Mısrî", TEİS, <http://www.turkedebiyatuisimlersonzugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3605>, 11.07.2014. (Erişim Tarihi: 26.03.2019).

Asıl adı Mehmed olan Vehbî bir divan şairidir. Sünbülzadeler ailesine mensup olduğundan kendisi Sünbülzade diye tanınmıştır. Maraşta iyi bir eğitim aldıktan sonra İstanbul'a giderek devlet ricaline sunmuş olduğu kasidelerle kendisini tanıtmıştır. Vehbî: Yaş, Bükreş Eflak ve Boğdan bölgelerinde kadılık yaptı. Hâceganlık (memuriyette bir makam) rütbesine yükseltildi(1768). İran elçiliği (1775) ve Rodos(1787), Silistre, Zağara(1788)kadılıklarında bulundu. İran'da Zend Kerim Han'ın dostluğunu kazandı.1776 yılında Bağdat'a dönüşünde vali Ömer Paşa ile arası açıldı. Devletin çıkarlarını gözetmediği ve elçiye yakışmayacak hareketlerde bulunduğu gerekçesiyle idamı için ferman(padişahın buyruğuyla) çıktı. İstanbul'da saklandı ve itibarını yitirdiği için bir köşe çekildi. Yedi yıl yoksul bir hayat yaşadı. Sünbülzade Vehbî daha sonraki yıllarında I. Abdülhamid'e "Tannâme" kasidesini sunarak kendisini affettirmiştir. Vehbî bundan sonra kalan hayatını refahlık içerisinde geçirerek vefat etmiştir. **Eserleri:** Tuhfe-i Vehbî, Nuhbe-i Vehbî, Lutfiye-i Vehbî, Dîvân -ı Vehbî.⁵

Gelibolulu Mustafa Âlî (1541 -1599)

Tam adı Mustafa b. Ahmed b.Abdullah olan Mustafa Âlî, 2 Muharrem 948 (1541)'de Gelibolu'da doğmuştur. Mustafa Âlî, ilköğrenimine altı yaşında başlamış, Habib Hamîdî'den kafiye; hemşehrisi Surûrî (v.1561)' den tefsir, fıkıh ve farsça okumuştur. Genç yaşlarda şiir yazmaya başlayan şair, hayatı boyunca birçok görevde bulunmuş ve bu görevlerden birçok defa azledilmiştir. Bu görevlerden bazıları şu şekilde ifade edebiliriz: mülazemet görevi, Bosna'ya divan kâtibi, kendisine Halep timarları deftarlığı, Erzurum deftardarlığı, Bağdat deftardarlığı, Rumeli(Sivas) deftardarlığı, Yeniçeri katibi gibi birçok görev üstlenmiştir. Âlî'nin son görevi Cidde sancakbeyliği'dir. Henüz altmış yaşında iken 1008(24.VII:1599)'de Cidde'de vefat etmiştir. **Eserleri:** Lâyihatü'l- Hakika, Nasîhatu's- Selâtîn, Riyâzu's- Sâlikin. (ŞENER, 1999: 8)

Nâbî (1642-1712)

Nâbî, 1642 yılında eski adı Ruha olan Urfâ'da doğmuştur. Asıl adı Yûsuf'tur. Şair, bir beytinde Yûsuf adını şöyle zikretmektedir:

⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Doç. Dr. Müberra Gürgendereli, "Sünbülzâde", TEİS, <http://www.turkedebiyatısimplersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2123>, 20.03.2014. (Erişim Tarihi: 26.03.2019).

Keremînen Yûsuf-ı Nâbîyi ahabb ü ekâribile

Şefâ'at ya Habîba'llah şefâ'at yâ rasû'llellah

Yoksulluk içerisinde yaşayan şair 24 yaşında iken İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'da eğitimini devam ettirmesine ek olarak hem şiirleri ile öne çıkmaya başlamıştır hem de saray içerisinden ve dışından önemli arkadaşlıklar edinmiştir. Şair, Osmanlı Devleti'nin duraklama devrinde yaşadığında şiirlerini de didaktik tarzda seçtiğini söyleyebiliriz. Dil olarak ise sade ve süssüz denilebilir.

Şair Nâbî, şerefli bir aileye mensup olup sağlam bir eğitim almıştır, ayrıca Nâbî'nin İstanbul'a geliş zamanında tahta padişah IV mehmed vardır. Musahib Mustafa Paşa ile dostluk kurması şairin rahat etmesinde büyük rol oynamıştır. **Eserleri:** Tükçe Dîvân, Farsça Dîvân, Hayriyye. (BİLKAN, 2010: 11)

Prizenli Şem'î (? -1424/1425)

Prizen'de, XVI. yüzyılın ilk yarısında, Osmanlı İmparatorluğu'nun en müthiş sultanları Kanûnî Sultan Süleyman döneminde yaşadığını şiirlerinden açıkça öğrenebiliriz. Şairin doğum tarihine ait bilgiler ise kesin değildir. Şairin yazdığı şiirler dillerden dillere dolaşacak kadar güzel olmasına rağmen şahsiyeti hakkında pek de bilgi sahibi değiliz. Şem'î : Genç yaşlarında aşk şiirleri yazmış olan Şem'î daha sonraları dini konulu şiirler yazmaya başlamıştır. Divanındaki konuları şöyle sıralayabiliriz: Allah sevgisi, İlahi aşk, Hazret-i Muhammed ve Hazret-i Ali sevgisi, Mevlana ve Mevlevilik vs. Şiirlerinden hacca gittiğini, melevî olduğunu, güzel bir üslubu ve iyi bir eğitim aldığı açıkça anlaşılmaktadır. Son olarak ise Şem'î için Mevlevî şeyhlerinden olduğunu ifade etmiş olalım. **Eserleri:** Şem'î Dîvânı. (ÂŞIKFERKÎ, 2006:3)

Bâkî (1526-1600)

Asıl adı Mahmud Abdûlbâkî olan, divan şairleri arasında önemli bir yer edinen şair İstanbul doğumludur. Fakir bir aileye mensup olduğundan çırak olarak saraçlık mesleğini seçmiş yani bu meslekte çalışmıştır. Şair, ilme olan isteği neticesinde de medrese eğitimi görmüştür. Kadızade Şemsettin'den ders almıştır. İlerleyen yıllar da kendisi de çeşitli medreselerde görev yapmıştır. Yaşamı boyunca II. Selim, Kanûnî Sultan Süleyman, III. Murat ve II. Mahmut olmak üzere dört padişah zamanına şahitlik

yapmıştır. Bâkî, “Kanûnî Mersiyesi” ile çok ün almıştır. Kendisi için şairlerin sultanı manasına gelen “Sultan’uş-Şuara” denilmiştir. Mahmud Abdülbâkî doğduğu yer olan İstanbul şehrinde vefât etmiştir. **Eserleri:** Dîvân, Fazâ’ ilü’l- Cihâd, Fazâ’ il-i Mekke.⁶

Râşid (?-1735)

İstanbul doğumlu olan şair ayrıca yazardır. Şair eğitimi tamamladıktan sonra müderris olmuştur. Daha sonraki yıllarda ise Vakanüvisliğe getirilmiştir. Mora seferi de zaten bu görevle katılmıştır. Ayrıca Halep kadılığı, Sahn-ı Seman’a İran’a büyükelçiliğe ve İstanbul Kadılığına atandığını kısaca ifade edebiliriz. Raşit Anadolu Kazaskerliği görevini icra ettiği yıllarda ise hayatını değiştirmiştir. **Eserleri:** Tarih-i Raşid, Divan, Münşeat, Fetihnameler. (ÖZKIRIMLI, 2004:1064)

Karacızâde İzzet Molla (?-?)

Şairin hayatına dair kesin bilgiler mevcut değildir. Fakat Karacızade’nin hayatına dair: Karacızade İzzet Molla, Padişah II: Mahmut zamanında yaşamıştır. Saraya yakın kişilerden olması muhtemeldir ki dönemin önemli olaylarına yakinen şahit olmuştur. Devrin önemli şahsiyetlerini; sadrazamları, şehzadeleri eserinde zikretmektedir. Bu kişilerin, o dönemde halk tarafından bilinemeyecek özelliklerini beyitlerinde zikretmektedir. (KAPLAN, 2010:3-5)

Vâsıf (1786-1824)

Edebiyatımızda Enderun’da yetişen pek çok şair bulunmasına rağmen Fazıl(Öl:1810) ile beraber “Enderunlu” namıyla meşhur olmuş iki şairimizden biridir. Çocukluk yıllarından itibaren inkıtalarla da olsa kendisinin ve ailesinin sarayla yakın irtibatına rağmen, hayatı hakkındaki bilgimiz pek fazla değildir. Fakat yine de İstanbul doğumlu olduğu ve III. Selim’im son yıllarından başlayarak saray çevresinde önemli görevlerde bulunduğunu ifade edebiliriz. Ayrıca 18. Yüzyılda Nedim’in başlattığı mahallileşme akımının bu yüzyıldaki en önemli temsilcisi Vâsıftır. **Eserleri:** Vâsıf Dîvânı (GÜREL, 25.)

Cem’î (?- 1070)

⁶Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Prof. Dr. Muhsin Macit , “Bâkî”, TEİS, <http://www.turkedebiyatuisimlersonzugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2462>, 15.04.2014. (Erişim Tarihi: 26.03.2019).

Tespit edilen kaynakların hepsinde asıl adı Mehmed olarak verilen Cem'î, İstanbul'dur ve kadılık yapmıştır. İyi bir eğitim gördükten sonra kadı olduğu kendi yazmış olduğu ifadelerden anlaşılmaktadır. Birkaç mansıb verildikten sonra Rumeli Kalemi'nde görevli iken vefat etmiştir. (KOPARAN, 1995:8-9)

Keçecizâde İzzet Molla (1785-1799)

Asıl adı Mehmed İzzet'tir. Keçecizâdeler 17. y.y.'ın ikinci yarısında Konya'dan İstanbul'a göçen ve yaşadıkları dönemlerde bilim, edebiyat ve siyaset dünyasına yön vermiş mensuplar yetiştiren köklü bir aileden gelmiştir. Hayatında birçok görevlere getirilmiş ve bunların çoğundan da azledilmiştir. Sürgün yıllarında ise Türk Edebiyatı'na önemli eserler bırakmıştır. **Eserleri:** Dîvân-ı Bahâr-ı Efkâr, Mihnetkeşân, Gülşen-i Aşk.⁷

Askerî (1617/1621-1693)

Kütahya doğumlu olan şairin doğum yılı kesin olarak bilinmemektedir. Fakat kaynaklar Niyâzî-i Mısrî ile dost olduğu için 1617/1621 yıllarında doğmuş olabileceği tahmin edilmektedir. Askerî'nin kabri üzerindeki kitabede de doğum tarih 1031/1621 olarak yazılıdır. Şairin asıl adı Mehmed'dir. Lakabı ise Gülaboğlu olarak bilinmektedir. Ayrıca Afyon'da Askerî Baba diye söylendiği kaynaklarda geçmektedir. Şairin eserleri hakkında birkaç eseri olduğu söylene de kesin olarak bilineni Dîvân'ıdır. **Eserleri:** Dîvân. (SARI, 2016:1)

Cinânî (-1595)

16. yüzyılın önemli divan şairlerinden olan şairinden birisi de Cinânî'dir. Kaynaklarda Cinânî, kudretli bir şair olarak geçmektedir. Şair, daha çok yazmış olduğu Cilâ'ü'l-Kulûb adlı eseriyle ünlenmiştir. Aslen Bursalı olduğu bilinmesine rağmen hayatı ve ailesi hakkında kesin bilgiler ne yazık ki mevcut değildir. **Eserleri:** Cilâ'ü'l-Kulûb, Riyâzü'l-Cinân.⁸

Seyrânî

⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Naci Okçu, **DİA**, C.23, İstanbul 2001, s. 561-563.

⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Yrd. Doç. Dr. Betül (Aydoğdu) Görkem, Seyrânî", TEİS, <http://www.turkedebiyatuisimlerozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=638>, 20.09.2013. (Erişim Tarihi: 30.03.2019).

Saz şairleri arasında modern fikir, duygu ve ifadeye en yakın kişi olarak kabul edilmektedir. Şairin şiirleri Sânihât-ı Seyrânî adı altında toplanmıştır. Seyrânî'nin şiirleri arasında acı, alaylı bir tenkit ruhu taşıyan taşlamalar önemli bir yer tutmaktadır. **Eserleri:** Sânihât-ı Seyrânî.⁹

Hatâyî (?-?)

Kaynaklarda şair hakkında çok fazla bilgi ne yazık ki mevcut değildir. Bununla birlikte şairin bilinen tek eseri Yûsuf u Züleyhâ adlı mesnevisidir. Hatayi vasat bir şair olarak kaynaklarda geçmektedir. **Eserleri:** Yûsuf u Züleyhâ¹⁰

‘Âşık ‘Ömer (1621-1707)

Şairin hakkında kaynaklarda kesin bilgiler bulunmamaktadır. Araştırmacılar arasındaki şair hakkında en fazla tartışılan konu şairin hayatı hakkındadır. Doğum yeri olarak ise Konya, Aydın, Kırım olmak üzere üç farklı görüş öne sürülmektedir. **Eserleri:** Dîvân¹¹

Kırımlı Ebû Bekir Rıf'at Efendi (1195/1780-1247/1831-32)

Hayatı hakkında pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Şairin bizzat kendisi Divan'ında Kırımlı olduğunu belirtmiştir. Bütün bunlarla birlikte elli yaşına geldiğini, sıkıntı ve zorluklar içerisinde ömrünün geçtiğini belirtmiştir. Kırımlı olan şair daha sonra Anadolu'ya göç etmiştir. **Eserleri:** Münşeât-ı Rıf'at Efendi, Dîvân -ı Rıf'at Efendi¹²

Senâî (?-1783)

18. yüzyılın ortalarında yaşayan Senâî'nin asıl adı Ali'dir. Hayatı hakkında bilgi çok fazla yoktur. Kendisinden çok fazla söz etmemesine rağmen şu beyitle asıl ismini söylediği bilinmektedir:

⁹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Doç. Dr. Osman Ünlü, "Cinân", TEİS

¹⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Yrd. Doç. Dr. Recep Demir, "Hatâyî", TEİS, <http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1102>, 07.12.2013. (Erişim Tarihi: 26.03.2019).

¹¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Prof. Dr. Ali Duy maz, "Aşık Ömer", TEİS, <http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4992>, 09.11.2014. (Erişim Tarihi: 26.03.2019).

¹² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Yrd. Doç. Dr. Adnan Uzun, "Rıf'at", TEİS, <http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1139>, 11.12.2013. (Erişim Tarihi: 26.03.2019).

Tarkîm Celvetî kemter gedâyım

Senâî mahlasım ismim Alî'dir

Ayrıca Edirne doğumlu olan şairin aldığı eğitimden sonra Keşan'a gidip orada Celvetî Tarikatı postnişini Süleyman Zati'ye biat ettiği kaynaklarda zikredilmektedir. **Eserleri:** Divan¹³

Safâyî (?-1725/26)

İstanbul doğumlu olan Safâyî tezkire müellifi ve şairdir. Eğitimini ikmal ettikten sonra Dîvân-ı Hümâyun kâtibi olmuştur. Kaynaklarda müellif çevresinin saf kişi tanıdığından çağdaşlarının defter emaneti görevini ona yakıştıramadıkları zikredilmektedir. Müderris Nâim Efendi'nin düşürdüğü tarih mısraından ölüm tarihi anlaşılmıştır. **Eserleri:** Nuhbetü'l-âsâr min fevâidi'l-eş'âr¹⁴

İsmail Hakkı Bey (1865-1927)

Muallim İsmail Hakkı Bey İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Babası "İdare-i Hususiye" memurlarından hanende Reşid Efendi'dir. Soyadı Kanunu'dan sonra "Aksoy" adını alan İsmail Hakkı Bey Konservatuar'dan Bebek'teki evine tramvayla dönerken 30 Aralık 1927 yılında hayatını kaybetmiştir. **Eserleri:** Solfej veya Nota Dersleri, Makamat ve İlaveli Nota Dersleri¹⁵

¹³ ÖTE, Emine, Senai Divanı ve Tenkidli Metni, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, Ankara 2000.

¹⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Nuran Altuner, **DİA**, C.35, İstanbul 2008, s. 444-445.

¹⁵ <https://www.biyografi.info/kisi/ismail-hakki-bey>, (Erişim Tarihi: 07.04.2019).

1.6. 559 Numaralı Mecmū‘ a-i Eş‘ār’ın MESTAP’a Göre Muhteva Tablosu

Tablo 2 : 559 Numaralı Mecmū‘ a-i Eş‘ār’ın MESTAP’a Göre Muhteva Tablosu

Yer Nu.: Millet Yazma Eser Kütüphanesi, Mecmū‘ a-i Eş‘ār , No: 559.							
Yp. Nu.	Mahlas	Matla’ beyti/ bendi	Makta’ beyti/ bendi	Nazım şekli/ birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1a	Rıf‘at	‘Uşşāka hayālinde dilāra görinürmüş Mecnūna cihān topdolu Leylā görinürmüş	‘İbretle nazar eylese Rıf‘at bu cihāna Varlığı ile yokluğu hempā görinürmüş	Gazel-7		--/./--/./--/./—	
1a	Rıf‘at	Hātırım şorma derūnumdaki ğam tāzelenir Hālimi görme ki göñlünde elem tāzelenir	Zevk ü şevk ile birāder hele sağ ol var ol Bizi yād eylese ğayri ki nede m tāzelenir	Gazel-7		...-/...-/...-/...-/	
1b	‘İzzet		‘İzzetā şan maki beyhūdedir ālāy iş-i cāh Şem‘-i ‘irfānımıza ma‘nide serpuş olduk	Beyit		...-/...-/...-/...-/	
1b	Nābī	Ne kadar eylese de sūy-ı hilāfa cereyān Yine mecrā-yı kādīmin bulur āb-ı ihsān		Beyit		...-/...-/...-/...-/	
1b	-	Zülf-i ‘anber-sāden oldukça ‘iyān ruhsār-ı yār Perçem-i nev‘iinden olsun rüy-ı devlet aşikār		Beyit		...-/...-/...-/...-/	
1b	Bāķī		Toyılmaz h‘ān-ı ihsāna kânā‘at gelmez insāna Kerem gördükçe ey Bāķī gedālardan recā artar	Beyit		...-/...-/...-/...-/	

1b	‘ İzzet	Piçide-i zülfün ruḥ-ı gülgüne karişmiş Sünbül ile gül gülşen-i ḥüsnünde yakışmış	Bu mekteb-i ‘ aşk içre yine tıfl-ı dil-i ‘ İzzet Ders-i ḡamı ezberlemeḡe ḡaylī çalışmış	Gazel-5		--/..--/..--/..—	
2a	‘ Askerī	Ben za‘ife kıl şefā‘at yā Muḡammed Muştafā Sensin ol nūr-i hidāyet yā Muḡammed Muştafā	‘ Askerī ḡöñlünde ancak şevk-i zātıñdır hemān Kalmadı bir ḡayrı ḡacet yā Muḡammed Muştafā	Kaside-24		..--/..--/..--/..--	
3a	‘ Askerī	Cān içinde buldığım şol Muştafādır Muştafā Cān u dilden sevdiğim ol mehlikādır mehlikā	ḡamdüli‘illāḡ çok şükür bī-çāre Dervīř ‘ Askerī Āsitāñın devletinde bir ḡedādır bir ḡedā	Gazel-9		..--/..--/..--/..--	
3b	‘ Askerī	Rehber-i rāḡ-ı ḡudāsın yā ‘ Aliyye‘l- Murtażā Mażhar-ı sırr-ı ḡudāsın yā ‘ Aliyye‘l- Murtażā	‘ Askerī der nice şayd ide seni tab‘-ı mekes Murḡ-ı lāḡutī ḡümāsın yā ‘ Aliyye‘l- Murtażā	Gazel-13		..--/..--/..--/..--	
4a	‘ Askerī	Faḡr ile faḡr eyleriz faḡr-ı fenāyız zāhidā Bulmuşuz kenz-i ḡnāyı aḡniyāyız zāhidā	Şeş cihāta pertevin şalsa ‘aceb mi ‘ Askerī ḡör-ı muḡlaḡ mevciyüz nūr-ı ‘amāyız zāhidā	Gazel-15		..--/..--/..--/..--	
4b	‘ Askerī	Gel şuhūduñ var ise şerḡ eyle zāhid zāt nedir Bu şifāt içinde zātı ḡösteren mir‘āt nedir	‘ Askeriyā gel fenā eyle bugün sen nefsiñi ḡör fenā-fi‘l-lāḡ içinde ol beḡā bi‘z-zāt nedir	Gazel-7		..--/..--/..--/..--	
5a	‘ Askerī	Meskenim zāhid şorarsañ dā‘imā meyḡānedir Kim riyādan ḡālīdir gerçi eḡer ḡum- ḡānedir	Deyr-i dilde bir büt-i ra‘nāya virdim ḡönlümü ‘ Askerī dir secde-ḡāḡım dem-be-dem ol ḡānedir	Gazel-7		..--/..--/..--/..--	
5b	‘ Askerī	Nice bir nāle bu ey ‘ aşık-ı şeydā nice bir Bülbül-āsā olasın ‘āleme rüsvā nice bir	Çek başıñ ‘ Askeriyā dāmen-i aḡfāya hemān Nice bir eyleyesin rāz-ı hevāda nice bir	Gazel-5		..--/..--/..--/..--	

6a	‘Askerî	Tâ ezel-i kâlû belâda eyledim ikrâr-ı ‘aşk Çatl iderlerse beni ben itmeze m inķâr-ı ‘aş Zâ’ıl olmaz haşre dek kalbimde bu efķâr-ı ‘aşk Her nefes virdikçe zikrim dâ’imâ ezķâr-ı ‘aşk	‘Askerî dir kimse bilmez bizi şâh-ı mahremiz Biz sarây-ı bezm-i vaḥdet soḥbetine hem- demiz Raḥme-i kinh-i celâliñ satvetidir nağme miz Bâğ-ı kudsî bülbüliyüz eyleriz izhâr-ı ‘aşk	Gazel-5		---/..-/-/---/..-	
6b	Câvidî	Tâze lendi ğam ile sînede derd-i kühenüm Tâkatim yok nideyim ḥâlîmi ifşâya benüm Açamam ‘âleme ḥayretdeyim aşıla dehenüm Râziyim her ne kıllarsa baña ol sîm ü tenüm Tîğ-ı cevri ile şad pâre iderse bedenüm	Mest-i ‘aşkım ğam-ı cânâneyi virmem felege Ḥalet-i şîve-i rindâneyi virmem felege Câvidem gerdeş peymâne-i virmem felege Şem’iyim ğuşe-i meyhâneyi virmem felege Gülşen-i bâğ irmeden baña yekdir vaḥanım	Tahmis-5		.../..-/-/.../..-	
7a	‘Askerî	Yârîñ gül-zâr-ı hüsnünde göñül bülbül-i şeydâdur Hevâ-yı zülf-i dil-dârîñ başumda özge sevdâdur	Şühûduñ ‘Askerî varsa bakup mir’ât-ı dil-dâra Cemâlu’llâhı seyr eyle zihî iḥsân-ı ‘uzmâdur	Gazel-9		.../...-/-/.../...-	
7a	-	Serâpâ dîde olmuşdur vücûd-ı ḥasret- âlûdem Hemân râh-ı terakķîde Celîbâ mağdemiñ gözler		Beyit		.../...-/-/.../...-	
7b	Lisânî	Kendine dost bulamaz dünyâda insân aķçasuz Âşinâlık eylemez âdeme yârân aķçasuz	Ey Lisânî kimseye demem şu derd-i ḥâlüm benüm Her ne istersen verir ol Ğanî-i Sübhân aķçasuz	Gazel-5		---/..-/-/---/..-	
7b	‘Atâ’î	Merkebim leng ü tarîkim pür-piç Meded kim mededim ħalmadı hiç		Beyit		.../..-/-/.../..-	

7b	Nābī	Gitti erbāb-ı neseb etdi furū-māye zuhūr Aldı fincān-ı Kütāhiyye yirin fağfuruñ		Beyit		...-/..-/-..-/-..-	
7b	Vāşif	Bize bir meclis olsa sāķiyā maħfī ketersizce Ne devletdir kişinin sevdigi gelse habersizce	Soyunup cāme ħāb içre felekde sāye-veş Vāşif Der-āğuş eylesem ol māh-ı tābānı kemersizce	Gazel-5		...-/...-/-...-/-...-	
8a	‘Askerī	Küntü kenziñ sırrını fāş eyleyen ‘irfān benem Bād- ı ‘aşķile temevvüc eyleyen ‘ummān benem	‘Askerī zātım gülistān tende bülbüldür benim Güleşen-i ğayb-ı ‘amāda ol gül-i reyhān benim	Gazel-25		...-/..-/-...-/-..-	
9a	‘Askerī	‘Aşķa düşdüm her seher derdile āhım var benim Tāc-ı ‘izzet ‘aşķ gibi başda külāhım var benim	‘Askerī dir ‘aşķ içinde Ħaķķa toğrıdır yolım Gerçi zāhid-i rü-siyāhım çok günāhım var benim	Gazel-4		...-/..-/-...-/-..-	
9a	Nesīmī	Fürķatiñ derdi nigārā bağrumı ķan eyledi Rüzġār oldı muħālif vaşl-ı hicrān eyledi	Cānımı verdi Nesīmī cün şaķıñ zincīrine Niçün anın meskeni zincīr ü zindān eyledi	Gazel-7		...-/..-/-...-/-..-	
9b	-	Yazardım zümre-i ħalāna dā’im nev binevnāme Bulunmaz dār-ı ġurbetde gehī ķartāş gehī ħāme		Beyit		...-/...-/-...-/-...-	
9b	‘İzzet	Bir zamān sel gibi ‘aşķla pür-cüş olduğŞimdi deryā-yı taħayyür gibi ħāmüş olduğ	Cām-ı ħālī ile kec itme şarāba ibrām Sāķiyā büy-ı mey-i ‘aşķ ile bī-hüş olduğ	Gazel-5		...-/..-/-...-/-..-	
10a	‘İzzet	Gül gibi cüyā-yı destār olmadım olmayıne Ħār-ı ħārım varsada ħār olmadım olmayıne	Çeşm-i ħaķķ beynimde yeksān oldu sultān u gedā Ey ledim faķr-ı ħaķīķī ile taşl il ü ġmā	Tahmis-7		...-/..-/-...-/-..-	
10b	İ. Ħaķķı Bey	Sīne bendiñ fetġ edüb açdıķça sen sīm ü teniñ Ben ne renge girdiğiñ ķıldım temāşā		Kıt‘a		...-/..-/-...-/-..-	

		gölşeniñ Bu kaçarcık bitmez de âşinâlık oldu yâ Ėayri Şimden Şonra ey meh sen benim gönlüm seniñ				
10b	Vâşif	Her kimiñ çeşm-i ĖarîŐi ru 'yet-i mağşud olur Rüy-1 âmâli nihân-1 perde-i nâbûd olur	Şöyle suzânım ki Vâşif âteş-i hicrândan Her Şeb âh-1 âteşinimle cihân pür-dûd olur	Gazel-5		-.--/-.--/-.--/-.--
11a	Şem'î	Degilsin çünkü bülbül eyleme gölşende sen zârı 'Aceb hiç var mı bu 'âlemde bir insân bulan yârı Nesîmî virdi post mi' râcâ Manşûr eyledi dârı Eger var ise sende zerrece ol 'aşkıñ âşârı Ėuruluđda cefâ hemtâhınıñ her yerde bâzârı Disünler bu gelen derd-i Ėam-ı mihnet Ėarîdârı	Başını 'aşk yolunda Şöyle bir merd-i cihân ol kim Cemî'î 'aşkı yüklen merd-i kâmil Ėahramân ol kim Varınca 'arz-ı meydâna Şem'î bir nişân ol kim Giyen Ėaftân-ı 'aşkı server-i pür 'âşıkân ol kim Ėuruluđda cefâ hemtâhınıñ her yerde bâzârı Disünler gelen derd-i Ėam-ı mihnet Ėarîdârı	Müseddes-4		...-/...-/...-/...-
11a	Seyrânî	Tehî sermayemiz dükkân-ı gözde nağd-i yaş etmek Bize 'ışk Őişesin Ferhâd-veş Ėâlât baş etmek Gerekdir mizbân-ı mihmânıma teklîf- i âş etmek Revâmdır eylik mağbûbuna îmânı fâş etmek 'Abesdir ehl-i 'aşka Ėaydu cân	Oğurum Ői'rim velîkin ân lamaz sırrım Ėızıl- hânlar Ne bilsün 'arifiñ esrârını 'ağlı perîşânlar 'Aceb kimdir viren 'îsâ deminde mürdeye cânlar Ne malımdur ne Ėâl ile ider Seyrânî seyrânlar 'Abesdir ehl-i 'aşka Ėaydu cân Ėaydu baş etmek Seri vermek Ėolaydır billâh sırrı fâş etmek	Tahmis-4		...-/...-/...-/...-

		ķayd u baş etmek Seri vermek kolaydır billāh sırrı fāř etmek				
11b	Sehvī	Ol perīnīn ‘ārızın zīřānım öpdüm oĥşadım Bāġ-ı ĥasende gül-i reyĥānım öpdüm oĥşadım	Leblerin būs ederek tenden çıkarub cāmesin Ķoynuma ‘uryān olup her yanım öpdüm oĥşadım	Gaze1-8		---/..-/-/---/..-
12a	Vāřıf	řeh-rāh-ı muĥabbet ki țarīķ-ı ezelīmdir Ser-menzil-i ‘aşķ eski mekān ū maĥalimdir Yoldan koyan ammā beni tŭl-ı emelimdir Bu çāk-i girībāna sebep kendi elimdir Hep çekdiceġim kendi cezā-yı ‘amelimdir	Baĥř et güneĥ-i Vāřıf’ı yā Rab Ķoma maĥrŭm Urma yŭzŭne n’eyse Ķuřuru Ķala mektŭm Pinhān ū ‘ayān Ĥazretŭne cŭmlesi ma‘ lŭm Yok kimselerŭn řun‘ı Ķarār-dāde-i meftŭm Hep çekdiceġim kendi cezā-yı ‘amelimdir	Muhammes-9		---/..-/-/---/---
12b	Rıf’at	Dīdemizden aķıdub ĥŭn-ı dili lāle gibi O perīdir çıkarın adımı zı nāle gibi	‘Āřıķıñ yıldızı Rıf’atta Ķalub dŭřmeyemi Ala āġŭřuna āġyār o mehi hāle gibi	Gaze1-5		---/..-/-/---/---
13a	Vāřıf	Dilerler gerçi hep ūmmet řefā‘at yā Rasŭlellāh Ben ammā mŭcrimem ġāyet řefā‘at yā Rasŭlellāh	Cenābuñdan be-ĥaķķ-ı Ķār-yār ūmmīd eder Vāřıf ‘Īnāyet merĥamet řefķat řefā‘at yā Rasŭlellāh	Kaside-10		---/..-/-/---/---
13b	Vāřıf	O ĥŭnī dīdeler ĥ‘āb içre hep zŭlm-i nihān söyler Dem-ā-dem leşker-i mŭġānide nādīde Ķan söyler	Derŭnumda ne rŭtbe sırr-ı ‘aşķı eylesem pinhān Yine bir ān olur kim Vāřıfā elbet zebān söyler	Gaze1-5		---/..-/-/---/---
13b	Nesīmī	Merĥabā ĥoř geldŭn ey rŭĥ-ı revānum merĥabā Ey şeker-leb yār-ı řīrīn lā-mekānum merĥabā	Geldi yārŭm nāz ile şordı Nesīmī niçesin Merĥabā ĥoř geldŭn ey rŭĥ-ı revānum merĥabā	Gaze1-5		---/..-/-/---/---
14a	Vāřıf	Derŭnum iñ lesin her demde dem- sāz-ı rebāb olsun	İder bu Vāřıf-ı bīçāre yā rab senden istimdād Kerem Ķıl luřf u iĥřānuñla ġamdan eyle sen	Muhammes-6		---/..-/-/---/---

		Bu k̄ānūn-ı maḥabbetdir dem-ā-dem pīç ü t̄āb olsun Gerek mızrāb-ı ğamla nağme-senc-i iztirāb olsun Dimem dil vaşl-ı yār ile cihānda kām-yāb olsun Yıķıldı ḥātırım şimden gerü ‘ālem ḥarāb olsun	āzād Şeb-i ḥasretde bī-kes bī- nevā ḳalsun mı dil nā- şād İder bu mışra‘ -ı dil-süz ile tā-be-seḥer feryād Yıķıldı ḥātırım şimden gerü ‘ālem ḥarāb olsun				
14b	-	Vişālīn derd-i ‘uşşāka devādır yā Resulallāh Ḥayālīn ḳalb-i müştāka şafādır yā Resulallāh	Şākirtīn aḳar yaşı dün ü gün ağlamak işi Yoluña cān ile başı fedādır yā Resulallāh	Kaside-8		---/---/---/---	
14b	-	Egerçi düşde oldu cümle dişden Lākin buldu sa‘ādetler o dişden Zebāniler ana āteşi müheyā İderken oldu āzād āteşten		Kıt’a-43		---/---/---/---	
15a	‘ İzzet	Ḳandesin bir nice dem görmedü mey şāh seni Bize göstermiyor aġyārlar eyvāh seni Severim cān u gönülden seni vallāh seni Dil-şiken kıldı yine naḥvetiñ ey māh seni Ḳorḳarım incide bir āh-ı seḥer-gāh seni	Meclis-i ḥāşa ‘ İzzetle mean gitmişidik ‘Āşıķıñ ḳā’ide-i de’bin i öğretmişidik Maṭlab-ı zārimizi biz ana çatlatmış idik Ḥābili demdir ki ‘aceb yārile üns etmişidik ‘ İzzetā ayırmaya ol yārdan Allāh seni	Muhammes-44		---/---/---/---	
15b	Vāşıf	Yaradub Ḥaḳ baña bir rehber-i āġāhı Bende-i ḥaḳka-be-güş etdi dil-i güm- rāhı Cān ü dilden bu yola oldum anuñla rāhı ‘Ābid ü fāsıka Mevlānuñ açıķdır rāhı Beni de böyle ḳabūl etdi erenler şāhı	Eyleyüb maḥz-ı kerem bende-i bī-çāresine Merhem-i şefḳat u luṭf urdu dilüñ yarasına Feyz-ı himmetle meded kıldı bu āvāresine Baḳ mayub ḥāşılı Vāşıf yüzü müñ ḳarasına Beni de böyle ḳabūl etdi erenler şāhı	Muhammes-45		---/---/---/---	
15b	Vāşıf	Sensiz dil-i nāşādıñ efendim işi bitti ‘Ālemde ne etdiyse bana firḳatīñ etti		Kıt’a		---/---/---/---	

		Büs eylemek ümmîdi ile sükker-i la' liñ Tenhâ gelicek meclise pek zevkime gitti				
16a	Vâşif	Hüsnde sânisî yok bir şüh-ı ferdim var benim Dağı yâd el degmedik bir tâze verdim var benim Anuñ için bülbül-âsâ rüy-ı zerdim var benim Kağı derdim söyleyim dağlarca derdim var benim Yâra te 'şîr eylemez bir âh-ı serdim var benim	Ġayr ile gördükçe hem-âgüş-ı ülfet yârumı Âh edip mümkün mi işâ etmemek esrârımı Bir gülün mecbûriyam hiç şorma hâr-i zârımı Kağı derdim söyleyim dağlarca derdim var benim Yâra te 'şîr eylemez bir âh-ı serdim var benim	Gazel-4		---/-.-/-.-/-.-
16a	Vâşif	İntizâr-ı mağdemiñle reh-güzârıñ gözlerim Gel yetiş ey bî-vefâ yollarda kaldı gözlerim Oldu vaşf-ı gülşen-i rüyüñla ey gül- berg-i nâz Hasb-ı hâl-i 'andelîbânı mağabbet sözlerim		Kıt'a		---/-.-/-.-/-.-
16a	Vâşif	Kevnde erbâb-ı temâşâ etse biñ kerre niyâz Açılıb halka yine bu bâb itmez keşf- i râz		Beyit		---/-.-/-.-/-.-
16b	Cinânî	Dilâ bâkî degüldür şevki-i Dârâyı n'eylersin Libâs-ı 'âriyettür atlas u dîbâyı n'eylersin Ġam-ı 'azline degmez manşıb-ı a'lâyı n'eylersin Çün âhîr kor gidersen devlet-i dünyâyı n'eylersin	Cinânî çün sever hafv u niyâzı hazret-i ' izzet Demidür ağla hâlün gâfil olma geçmesün fırsat Cihândan cürm ile âlûde iken eyleyüp nişlet Musî vü muhsine ta'yîn olunca düzah ü cennet ' Aceb ol demde Fevrî sen dil-i şeydâyı n'eylersin	Tahmis-5		---/---/---/---

		Ri'ayet 'add idüp bu halk ile gavgâyı n'eylersin				
16b	Nâbî	Gâh taşarrufta Süleymân gâh Hâtemdir gönül Gâh gâhî mur-ı ahkâr ile hemdemdir gönül	Gâh olur emvâç-ı çerhî garķ ider keder gönül Gâh olur bir kıatre-i nâçizden kemdir gönül	Gazel-4		---/-.-/-.-/-.-
17a	Fevrî	Cân çıkarsa küy-ı firķatte ğam-ı dildârdan Baş giderse 'aşķ içinde cünbüş-i ağyardan Câme-i ten yansa nâr-ı sine-i bîmârdan Tâc-ı ser düşse hevâ-yı âh-ı âteşbârdan El çeküb hep cân u baş u destârdan Geçeyim hergiz belâ-yı derd-i 'ışķ-ı yardan Döneyüm kâlû belâda ittidigüm ikrârdan	Cân u dilden varı yoğı 'aşķıñ cândır saña Virsem olmaz mı dehân ü la' liñe ey bî-vefâ Didi ancaķ anlara dünyâ vü 'uķbâdır behâ Men tereddüd eyleyüp bakup dururken her yaña Güş-ı câna irdi hâtiften bu beyt-i cân fezâ İrmek isterseñ dehân-ı la'1-i yâre Fevriyâ Geç iki 'âlemden el çek cümle yoķdan vardan	Müsemmen-5		---/-.-/-.-/-.-
17b	Nesîmî	Nigârım dil-berim yârim nedîmim münisim cânım Refîķim hem-demüm 'ömrüm revânım derde dermânım	Çerâğım şem'im u nûrum ziyâ'im yıldızım şemsim Hezârım bülbülü m gülüm Nesîmî-i hõş elĥânım	Gazel-7		---/---/-.-/-.-
17b	Nesîmî	Yüzüñdür maķşûdum kıblem lebüñdür âb u hayvânım Ayâ serv-i ser-efrâzım fedâ olsun saña cânım	Zarîfim gencim ü mâlim Nesîmî 'aşķım 'ışķım Ĥabîbim 'izzetim 'izzim ezelden kâmil insânım	Gazel-7		---/---/-.-/-.-
18a	Nesîmî	Yârıñı şatdîñ bahâsız bilmedîñ miķdârını Hîçe degmez ol kişi kim hîçe şatar yârını	Ey Nesîmî incüyi dürri bilen şarrâfa şat Cevheri nâdâna satma lü'lü'-i şeh-vârını	Gazel-10		---/-.-/-.-/-.-
18a	Nesîmî	Berg-i nesrîn üzre müşķin zülfüñi dâmeyleme	Çün Nesîminiñ murâdı sensin ey ârâm-ı cân Ĥalk içinde anı düşmen-kâm u bed-nâm	Gazel-7		---/-.-/-.-/-.-

		‘Aşık-ı âşüfteyi bî-şabr u ârām eyleme	eyleme				
18b	Niyāzī	Eş-şalā her kim gelir bāzār-ı ‘aşka eş-şalā Eşşalā her kim yanarsa nār-ı ‘aşka eş-şalā	Varlığı tağm delüb Şīrīn ilinden yol ider Ey Niyāzī söyle ol mi‘ mār-ı ‘aşka eş-şalā	Gazel-5		---/-.-/-.-/-.-	
18b	Nūrī	Eş-şalā gelsin gelen meydān-ı ‘aşka eş-şalā Baş u cāna bakmayan merdān-ı ‘aşka eş-şalā	Ka‘be-i vaşla erüp Nūrī yolunda sa‘yile Cānı ihzār eyledi kurbān-ı ‘aşka eş-şalā	Gazel-6		---/-.-/-.-/-.-	
19a	Şafā’ī	Muḥaqqar bilme zāhid rütbe-i erbāb- ı ḥālātı Dime zāyi‘ olur faqr ehliniñ sa‘yile tā‘ātı Ḥicāb ḡafleti refi‘ eyleyüp seyr it maḳāmātı Fenā dārna gel gör şevket-i ehli- ḥarābātı Ki Dārā görmedi ‘ömründe hergiz böyle dārātı	Sözüm āvāresi erbāb-ı nazmıñ ḡuşuna tolsun Kelāmım nüktesin ḡuş eyleyin diller şafā bulsun Ḥadden ey Şafā’ī müdde‘ī açılmasun şolsun Ḥarābāt ehline fenn-i fenādan bir sibaḳ olsun ‘Ubeydinin mezārı taşına yazın bu ebyātı	Tahmis-5		---/---/---/---	
19a	Niyāzī	Ben şanurdım ‘ālem içre baña ḥiç yār kalmadı Ben beni terk eyledim gördüm ki aḡyār kalmadı	Dīn diyānet ‘ādet ü şöhret kamu virdi ye Ey Niyāzī n’oldu sende ḳayd ü dindār kalmadı	Gazel-5		---/-.-/-.-/-.-	
19b	Fā’iḳī	Yine çāk ol bir yañaḡı lāle-i ḥamrāyı sev	Fā’iḳī tek tırma cūyāna ol dil-i Ḡüftī gibi Bulmaḡa derdine dermān ol dil-i Ḡüftī gibi İyilikte ḳalma bir yan ol dil-i Ḡüftī gibi Şeb şeb bu sīne kurbān ol dil-i Ḡüftī gibi	Tahmis-5		---/-.-/-.-/-.-	

		<p>Hün-fişân it dîde ki bir la' l-i cân-ı efzâyı sev Baħr u ârâyile temevvüc bir meh-i ğurâbı sev Sâye-veş mest ol dilâ bir kâmeti bâlâyı sev Çün seversin hâşılı bir şüh-ı müsteşnâyı sev</p>	<p>Olma hâli şevkden yâr-ı şevk-i efzâyı sev</p>				
20a	‘Askerî	<p>‘İlm ü ‘irfân añlamağa meşreb-i a’ lâ gerek Mevc uruben çağlamağa hem dil-i deryâ gerek Ma’ rifetden dem uran lar kâmil ü dânâ gerek Lâf ile olmaz kişide hâşıl-ı ma’ nâ gerek Zâhide zühd ü riyâsı şüfiye esmâ gerek Kimine dünyâ bu halkıñ kimine ‘uqbâ gerek Baña hiç bir şey gerekmez Ğazret-i Mevlâ gerek</p>	<p>Cânıma kıldı tecellî Ğağğ-ı Muğlağ bî-mekân Çoğ şükür gördüm cemâlin kalmadı zann ü gümân Görmedünse bunda Ğağğı yarın anda turma yan Varlığ indan geçmeyen görmez selâmet çeşm ü cân Çün buyurdu Ğağğ Te’âlâ küllü men ‘aleyhâ fân ‘Asker dir istemem ben ‘izz ü câh ü hânümân Baña hiç bir şey gerekmez Ğazret-i Mevlâ gerek</p>	Müsebba‘-5		---/..-/-.../-..-	
20b	‘Âlî	<p>Gel ey nevk-i kalem mâtem ser- encâmın beyân eyle Döküp evrâka derdün kara baħtuñdan fiğân eyle</p>	<p>Bu mâtemden delüp ney gibi sin iñ iñ le ey ‘ Âlî Dem-i mâtem durur nehr eyle yaşm çağla ey ‘Âlî</p>	Kaside-5		---/..-.../.../---	
21a	-	<p>Bülbül-i şeydâ niçün âh itmesün gülzârda Yıldı bir gül açılır ol da meyân-ı hârda</p>		Beyit		.../..-/-..-/-..-	

21b	Niyâzî	Bugün Ya' kûb-ı kalbe Yûsuf-ı cândan haber geldi Kamîs-i pür-nesim ile o cânândan haber geldi	Bu MıŖrînüñ vücûd-ı MıŖrînüñ oldur ŖehinŖŖâhı Eze lden tâ ebed hûkm-i Süleymândan haber geldi	Gazel-6		...-/.---/.---/.---	
22a	VâŖıf	Ey nihâl-i semen-i zîb-i hırâmeñde-i nâz V'ey ' izâr-ı gül-i nesrîn ü hezâr ehl-i niyâz Rüy-ı gülzâr-ı ' arağ-nâkiñe söz yok mümtâz Bî-vefâlık görünür çeŖm-i siyâhuñda biraz Ėamzîñ efsâneye mâ' il o daği pür-gammâz Buña tâkat mi gelür gayrıya olduñ hem-râz Nice Ŗabr eyleyem ey âfet-i bîgâne-nüvâz Beni pâ-mâl-i cefâ gayra edersin i' zâz Nazar et hâl i periŖŖânıma bir zerre benim Yanıyor nâr-ı firâkıñ la ser-â-pâ bedenim	Luţfuña Ŗayeste kıl ey Ŗâh-ı lewend-âne hırâm Büy-ı gülzâr-ı ' izârüñla gelür ' âŖıka kâm Ėâzab-âlûde-nigeh olma n'ola Ŗubh ile Ŗâm Câm-ı la' lüñ Ŗunub üftâdeñi kıl mest-i müdâm Bezm-i ağıyârüñ olub Ŗîne-i âğuşma râm Gelmedi vaŖl-ı ruhuñdan dil-i bîzâra peyâm Baña beytü ' l-hazen i eyledüñ ol demde harâm Çak çak etdi giribânımı endiŖe-i hâm Düşmez idi saña hiç VâŖıf uñ itdi bir-âh ÂteŖ-i hasrete düşdü dil-i zârı nâğâh	Terkib-i B-19		...-/.---/.---/.---	
24a	-	Ŗimdi Bâkıden Ŗikâyet eylemiŖler bâkıyâs Gel gör bu cihânda halkda râhat kalmadı Gerç i derviŖŖân olmaz hâl-i ' âlemden keder Terk-i dünyâ itmeden gayri se' âdet kalmadı		Nazm		...-/.---/.---/.---	

24b	Senâ'î	<p>Âh kim derd-i derûnum yine buldu zararı Yine eflâke siyâh eyledi âhım şereri Levh-i dilde ço madı yaşım egerçi eseri Âh-ı serv-i seheriy le yine buldu m kederi Yel gibi yeldim arad ım bulamadım bir eri Diye ey bād-ı şabâ şo luma ald ım haber i Hâss u 'âm şeyh demişler bir alây hayra serri Saña Dūdül diyü vallâhî şatar leng harı Ne haķîkat bilür ebter ne gök añ lar yeri Bağlamaz terkisine kâl ile hayr ü 'l- beşeri Her yaña gâh Sikender gibi kıld ım seferi Geh Süley mân gibi şald ım yedi iklime çeri Açdı şahbâz-ı dilim her yaña bâl ü peri Ey ledim seyr nice mu' teberât-ı siyeri Okudum kav l-i Ebü Bekr ile İbn-i 'Ömeri Kimi ' Abbâs delîl etti kimi ibn-i Haceri Görmedim gülşen-i aqvâlde hiç bir şeceri Ki bite şâhınñ üstünde murâd ım semeri Yazmamış Kâzî vü Keşşâf ü Cerîr</p>	<p>Çande bulsam anı âh kim yokda degil varda yok Nüh felek şeş cihet ü seb'a-i seyyârda yok Hâl ü müstaķbel ü evzâğ ile eṭvârda yok Ebr-i bārân-ı fiken dîde-i ezhârda yok Mısr ü Şâm ü Haleb ü Mekke vü estârda yok Aṭlas u kemḥa degil dirhem ü dînârda yok Nice vaşf itsem anı kim der ü dîvârda yok Serîr-i hayl ü cihân Aḥmed-i Muḥtârda yok Fıkh ü tefsîr ü eḥâdiş ile âşârda yok 'Aşık-ı zârda dilber-i mekkârda yok Zâhir ü bâṭm ü a'yânda vü esrârda yok Nîk ü bedde degil âsân düşvârda yok Gül ile hârda yok bâğ ile gülzârda yok Yemen ü Hind ü Buḥârayla Ṭâtârda yok Künc-i dükkânda degil şehriyle bâzârda yok Güşe-i mescid ü meyḥâne vü ḥammârda yok Daḥi ser cümle Muhâcirde vü Enşâr da yok Kalb-i vîrân-i Senâ'î dil-i efkârda yok Yazmamış Kâzî vü Keşşâf ü Cerîr ü Ṭaberî Ḥaberim yok güzelim kimden alay ım haber i</p>	Tercî'-i B-5	..-./..-./..-./..-	
-----	--------	---	---	--------------	--------------------	--

		ü Taberî Ḥaberim yok güzelim kimden alayım ḥaberi				
25b	‘Ālî	‘Înâyet bir kula yüz tutsa ‘işyânı niķâb olmaz Güneş tođduķda zirâ perde-i zulmet ḥicâb olmaz	Rasûlün sev dilersen mağfired taķrîbin ey ‘Ālî Raķîb olmak gibi Mevlâ’ya rengin intisâb olmaz	Beyit		---/---/---/---
25b	Niyâzî	Hüseyn-i Kerbelâ’nın vâķi‘ât-ı mâtem-engîzi Zebân-ı ḥâme-i şavt u ḥurûfile edâ olmaz Niyâzî nüh felek yâķût-ı rummân ile pür olsa O mihr-i ‘âlemiñ bir қatre қanına bahâ olmaz		Kıt‘a		---/---/---/---
26a	Ḥatâ’î	Lâ’yı isķâķ eyleyip bir bilmeyen illâsını Bilmedi nefy ile işbâtın nedir ma‘nâsını Vâdî-yi ‘işyânda қaldı añmadı mevlâsını Āb-ı tevḥîd ile ṭâhir kılmadı a‘zâsını İçmedi bezm-i elestün bâde-i ḥamrâsını Açmadı nûr-ı hidâyet çeşm nâ- bînâsını Görmedi gün turesinde leyletü’l- esrâsını Bulmadı râh-ı yâķîniñ menzil-i a‘lâsını Қâbe қavseyniñ yañıldı қurb-i ev ednâsını Müftî-i ‘aşķ böyle vermişdür bu ser-	Vaşf-ı yâra ey Ḥatâ’î söz demek şânumdandır Hemdemim hem meşrebim derd ü belâ yanumdadır Cilveler itmek benim ṭab‘-ı derişânumdadır Yar için ölmek menüm âyîn ü erkânımdadır Oñ sekiz biñ ‘âlemiñ esmâsı dîvânımdadır Kâ’inâtiñ şâbitâtı kaşf ü evvânımdadır Sâye şalmış üstüne mehr-i direḥşânumdadır Muştafâ’nın ümmetiyem sevgisi cânımdadır Çâr-ı yâr-ı bâ-şafânıñ derdi dermânımdadır On iki şehzâdeniñ imlâsı sulṭânımdadır Müftî-i ‘aşķ böyle vermişdür bu ser-fetvâsını Yâ çek el serden yâḥūd çılatma ‘aşķiñ ṭasını	Tercî‘-i Bend-5		---/-. -/-.-/-. -
						Mecmua’da Mu‘aşşer olarak geçmesine rağmen Dîvân’da Tercî‘-i Bend olarak geçmektedir.

		<p>fetvāsını Silmedi āyīne-yi dilden ğubār u pasını Yā çek el serden yāhūd çımlatma ‘aşkıñ taşını</p>				
26b	-	<p>Gül gülüp bülbül figān itdikte şavthānede Mest-i ğarībīñ vird dil-i ħandānı miñnetten şular</p>		Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--
26b	Rıf‘at	<p>Olsa zer ħurşīdānı ħıfz itme zem gerdün mişāl Naħre māh olsa aña ħurşīdveş kılmam nazara Rıf‘atım yanındadır ħāk-i siyāh ħurşīd-i māh Himmetim yanındadır topraġa yeksān sīm ü zer</p>		Kıt‘a		-.--/-.--/-.--/-.--
26b	-	<p>Açıldıġça ħapansun çeşm-i a‘dā Bi-ħaġġ-i sūre-i İnnā Fetaħnā</p>		Beyit		-.--/-.--/-.--
27a	‘Āşık ‘Ömer	<p>Bir zamān ġüft eyledim gezdım cihānı ħurubaş Hürriyete kām olmaġa vardım ise çekdim ħırāş Bir ġürüha uğradım gördüm yaturlar sinne baş İçlerinden didi bir pīr aç ġözün ġāfil mübāşi Ĥıdmete ‘ömrüm öġüttüm itmedim bir dāne āş Esbāb-ı ten yıķıldı ħalmadı taş üzre taş</p>	<p>Şararup bu derd-i ġamdan şolduġum ‘Āşık ‘Ömer Yetmedi hāy ettüġime bulduġum ‘Āşık ‘Ömer Māsivādan ġam degül kurtulduġum ‘Āşık ‘Ömer Aġlarım şöyle nihāl dest olduġum ‘Āşık ‘Ömer ‘Ömer ‘Ömer Ĥıdmete ‘ömrüm öġüttüm itmedim bir dāne āş Esbāb-ı ten yıķıldı ħalmadı taş üzre taş</p>	Müseddes-6		-.--/-.--/-.--/-.--

27b	Vehbî	Ne mümkün keştî-yi iqbâle olmak nâhudâ hâfîz Re'îs olsañ da bu yemde olur ancak Hudâ hâfîz	Nedir bu neş'e-i nazm-ı 'acem câm-ı hayâlünde Mey-i Şîrâz içirmiş var ise Vehbî saña Hâfîz	Gazel-5		.../.../.../.../...	
27b	Vehbî	Mest-i nâzım şîklet-i bûs u kenâr itmem saña Bezm-i 'ayşî mâye-yi renc-i hûmâr itmem saña	Feyz-i Hâk gibi degildir hâside dirsem n'ola Vehbî'yim Vehbî nice ben iftîhâr itmem saña	Gazel-5		.../.../.../.../...	
28a	Vehbî	Pek egri baqtı âh o kaşî kemân baña Tîr-i nigâhî vermedi hergiz emân baña	Vehbî 'aceb mi eyler isem tâze ihtiyâr Pîr oldum işte şimdi gerekir civân baña	Gazel-5		.../.../.../.../...	
28a	Vehbî	Dil olmasa perverde-i Bih zâd-ı maḥabbet Olmazdı bu şûret ile üstâd-ı maḥabbet	Bir âfet-i şîrîn- dehenîñ şevḳine Vehbî Oldum yine kûh-ı ğama Feryâd-ı maḥabbet	Gazel-5		.../.../.../.../...	
28b	Vehbî	Dil temâşâ-yı cemâlinden şafâ-yı cân bulur Çeşmini âyîne-veş ruḥsârîna hayrân bulur	Hâle-veş gerçi ham olmuş kâmet-i Vehbî-yi pîr Sînede ammâ ki her şeb bir meh-i tâbân bulur	Gazel-5		.../.../.../.../...	
28b	Vehbî	Âh kim sevdim yine bir şırma saçlı dîlberi Başıma sevdâ-yı 'aşkıyla taḳımdım telleri	Vehbiyâ halvette teşhîr eyledim efsûnla Da'vete vefḳ-i merâm üzre gelince ol perî	Gazel-5		.../.../.../.../...	
29a	Vehbî	Nâz u fitne çeşm-i şûhunda nühüfte hüftedir Ġamze-i fettânî bir âşûb-ger âşüftedir	Geçmemiş bir şâ'iriñ silk-i hayâlinden henüz Vehbiyâ bu gevher-i nazmım dür-i nâ-süftedir	Gazel-5		.../.../.../.../...	
29a	Vehbî	Beni pâ-mâl-i esb-i nâz eden ol şeh- levendimdir Görüp üftâdesin der kim ne düşkün derd mendimdir	Bu vâdide geçerci esb-i ṭab'ım gerçi yârânı Ne çâre Vehbiyâ kayd-ı 'alâyîk pây-bendimdir	Gazel-5		.../.../.../.../...	
29a	Vehbî	Çeşm-i bîmârî süzölmüş 'acebâ hastemidir	Ṭütî-yi ṭab'-ı şeker-riz maḳâl etmezsin Vehbiyâ âyine-yi hâṭırın işkestemidir	Gazel-5		.../.../.../.../...	

		Yohsa şāhīn gibi şayd almağičün bestemidir				
29b	Vehbī	Nev-hurāmım şalınıp seyr-i çemenden mi gelir Şerm-bahşī-yi gül ü serv ü semenden mi gelir	Lāle-yi hasret açar gülşen-i hātırda ‘aceb Vehbiyā peyk-i şabā semt-i vatandaşan mı gelir	Gaze1-5		.../..-/-..-/-..-
29b	Vehbī	Habeş iklīminiñ hāl-i siyāhīn pādişāhıdır Mu‘anber kākülün Fas mü lketinde tūğ-ı şāhīdir	Bi-ḥamdi ʾllāh ki feyz-i ma‘rifetle zīver-i ‘irfān Degildir ‘āriyet ṭab‘ımda Vehbī-yi İllāhīdir	Gaze1-5		.../..-/-..-/-..-
29b	Vehbī	Habeş iklīminiñ hāl-i siyāhīn pādişāhıdır Mu‘anber kākülün Fas mü lketinde tūğ-ı şāhīdir	Bi-ḥamdi ʾllāh ki feyz-i ma‘rifetle zīver-i ‘irfān Degildir ‘āriyet ṭab‘ımda Vehbī-yi İllāhīdir	Gaze1-5		.../..-/-..-/-..-
29b	Vehbī	Şīrīn-sūḥan-ı la‘l-i şeker-bāra söz olmaz Tūṭī gibi bu lezzet-i güftāra söz olmaz	Lāleyledi ḥayret ile erbāb-ı beyānı Vehbī diyecek var mı bu eş‘āra söz olmaz	Gaze1-5		--/..-/-..-/-..-
30a	Vehbī	‘Aşkıñla hevālandım bī-gāneligim gel gör Yanmaқта firākıñla pervāneligim gel gör	Ben Vehbī-i pā-mālim ḥayret-zede vü lālim Bāzīçe-i eṭfālim dīvāneligim gel gör	Gaze1-5		-./..-/-..-/-..-
30a	Vehbī	Āşūfte dilim ‘arız-ı cānāna açılmış Şol gül gibi kim bülbül-i nālāna açılmış	Düzd-i niğehi girdi meger külbe-i cāna Vehbī yine bu semtte bir hāne açılmış	Gaze1-5		--/..-/-..-/-..-
30a	Vehbī	Siyeh perçemli bir maḥbūb-ı müsteşnā bulur ‘aşık Arar elbette bir ser-rişte-i sevdā bulur ‘aşık	Sen ey Vehbī cihānda öyle bir ma‘şūḫ bulmazsın Ne dem isterse yanımda o bī-pervā bulur ‘aşık	Gaze1-5		.../..-/-..-/-..-
30b	-	Her taraftan ma‘nā-yi feyz āşikār olmaqtadır Gülsitān-ı nebādāt ebr-i nev-bahār olmaqtadır	Ḥazret-i Mevlā hemān ḥıfz ey lesün āfāttan Zātını kim mültecā-yı rüzgār olmaqtadır	Kaside-24		.../..-/-..-/-..-

31b	Vehbî	Şayda gitti yanma kelb rakîbi taçarak Kaldı üftâdeler ardınca uzağtan bakarak	Vehbiyâ bezme çek ol mest-i şarâb-ı nâzı Geçirirsin sözüñü bir iki sāğar çaçarak	Gazel-5	...-/..-/-..-/-..-	
31b	Vehbî	Belin çoçmağ için bir âfet-i ğaddâra çarpıldım Gehî şemşîrine geh hañcer-i hün- hûra çarpıldım	Gelirken hâne me yâri çevirmiş Vehbiyâ ağıyar İşittikde telâşından der ü divâra çarpıldım	Gazel-5	...-/...-/-...-/-...-	
32a	Bâkî	Ey gönül a‘yân-ı devlet içinde himmet kalmadı Kimden umarsın keremehl-i mürüvvet kalmadı	Câhil ü nâ-dân ola gör isteriseñ mertebe Kim kemâl ehline Bâkî şimdi rağbet kalmadı	Gazel-5	...-/..-/-...-/-..-	
32a	Mezbûr	Hubb-ı dünyâ olmadık bir merd-i ‘âkil kalmadı Ehl-i hâl olan hafîdir âşikâre kalmadı	Gerçi dervişâna olmaz hâl-i ‘âlemden keder Terk-i dünyâ etmeden ğayri sa‘âdet kalmadı	Gazel-6	...-/..-/-...-/-..-	
32b	‘izzet	Bu dil-haste tabîbâ ne seniñdür ne benim Hiç ‘ilâc eyleme zirâ ne seniñdür ne benim	‘İzzet el deĝmişiken fütî-i tab‘ı söylet Yohsa bu hâne-i güyâ ne seniñdür ne benim	Gazel-7	...-/..-/-..-/-..-	
32b	Muhibbî	Dün gice hicrân şebinde inf‘âlüm var-ıdı Kimseler bilmez benüm ol dem ne hâlüm var-dı	Kışsa-i zülfün okudum key muhavvel kışşadır Ey Muhibbî giceler tâ şubha dek özge hayâlüm var-ıdı	Gazel-3	...-/..-/-...-/-...-	
32b	-	Yine cennet kokuşundan doluyor kâm-ı enâm Geliyor arz-ı behişt ile bu yıl şehr-i şiyâm		Beyit	...-/..-/-..-/-..-	
32b	Muhibbî	Bezm-i ğamda âh idüp cânânı añdum ağladım Yârile evvel sevdiğim devrânı añdım ağladım	Mest olup câm-ı maħabbetden Muhibbî dostlar Ol lebî mül gözleri mestânı andum ağladım	Gazel-5	...-/..-/-...-/-...-	
32b	Muhibbî	‘İşkla bir tâlîb-i cânâne oldum ‘âkıbet	Ey Muhibbî ister idüm sen maħabbet câmını Şükr kim nüş eyleyüp mestâne oldum ‘âkıbet	Gazel-5	...-/..-/-...-/-...-	

		Şem'î hüsne yanmağa pervâne oldum 'âkıbet				
33b	Râşid	Budur ümmidim efendim ki ferâmüş itmez Nazar-ı 'âtıfetin Râşid'i mehcür ise de Mihr-i tâbânın ider pertev zîrâ rüşen Şemsden rüy-ı zemîn her ne kadar dûr ise de		Rubâ'î		...-/...-/...-/...-
33b	Şem'î	Murğ-ı dil-i âvâremiz ne hikmet Kaşes-i miñnetde kapandı kaldı Dâm oldı pâyine dâne-i kışmet Diyâr-ı ğurbetde kapandı kaldı	Şem'î niçün âteş degil külâhın Çıkmaz gökyüzüne 'ulv-i âhın Uyanmadı gitti baht-ı siyâhın Küşe-i vahdet kapandı kaldı	Gazel-5		Hece ölçüsü 6+5=11 Mecmua'da hece ölçüsü ile yazılan tek şir.
34a	'Alî	Söylesem söyleme dir yâr baña yâ neyliyeyim Aña 'arz itmeyem hâlîmi yâ neyliyeyim	Hamdülillâh kime incinse dir olmuş ol yâr Seni 'Alî gibi rüsvâ-yı cihân eyliyeyim	Gazel-5		...-/...-/...-/...-
34a	-	Hıfz ider düşmandan 'Alî ten verirken cân dirîğ Merd-i 'âşık eylesün mi dosttan imân dirîğ		Beyit		...-/...-/...-/...-
34a	'İzzet	Parlayub sönmek giyâh âsâ kolaydır 'âşıkâ Yanmada mañv olmada âheste reftârım çü şem'	Kağbr-i Şâh-ı Naşş-bende eyleme 'arz-ı niyâz Var zebânım gerçi kim bî-şavt u güftârım çü şem'	Gazel-7		...-/...-/...-/...-
34b	Cem'î	Şükür gördüm bugün kelb-i raķibi dâra çekmişler Hüve'l- kâfir deyü hem alınma bir kara çekmişler	Kağbûrî mü'mine defn itmeyüp Cem'î anı âğar Ayağmdan tutub bir türbe-i küffâra çekmişler	Gazel-5		...-/...-/...-/...-
34b	Cem'î	Vücûdı yâr elinden çak olan gelsün bu meydâna Çekip derd ü belâ ğamnâk olan gelsün bu meydâna	Dîvâna kayd idüb 'irfânı sil nâdânı defterden Silüp Cem'î gibi hakkâk olan gelsün bu meydâna	Gazel-5		...-/...-/...-/...-

34b	Cem'î	Ṭulū' itdi o yārīñ māh –ı nev қаşı oṭağından Uyandı şem' i diller çıkıp zulmet bucağında	Şu'ā'-ı ḥüsnünü gördükde birdâne olup göñlüm Dolandım şem-i vaşında yüz biñ şol sağdan	Gazel-4		.---/---/---/---	
34b	Cem'î	Yayılmış sīm gerdānda zūlf-i nāfe-i çini Mu'atṭar eyledi cānım çıkayazdı ocağında	Ser-i kūyunda temkīn dutmuşum rāḥı o yāriçün 'Adū-yı bedliḳānıñ hiç ḥazer itmem bāğında	Gazel-3		.../..-/-..-/-..-	
35a	Cem'î	Feleğin ḳahrı uşandırdı beni cānımdan Yine bu pençe-i ḡam tıttı giribānımdan	Güft-güyem gören erbāb-ı beşāir Cem'î Ḥişşesin alsa gerek nuṭḳ-i güherṭānımdan	Gazel-5		.../..-/-..-/-..-	
35a	Cem'î	Benim feryād-ı āhım şems-i tābān tutuştırdı Felek burcundaki mirriḥ-i keyvānı tutuştırdı	Bu āteşler ḳamu taḥte 's-şerādan geçdi Cem'î İnüp zir ü zemīne cümle 'ummānı tutuştırdı	Gazel-6		.---/---/---/---	
35b	Cem'î	Ol ḳamer-i ṭal' at semā-yı dilde şāy olsunda gör Seyriden 'āşıḳların hep 'aḳlı zāy olsunda gör	Vaş ider ammā zü'l-iḥsānı bu Cem'î gedā Bāb-ı lüṭfetün bekleyüp bir kerre bay olsunda gör	Gazel-5		..-/-..-/-..-/-..-	
35b	Cem'î	Bāğ-ı dehrīñ zevḳi ḥoş ammā zevālin bolmasa Bülbül āh itmezdi ḡulşān içre güller şolmasa	Ra'd-ı āhım ḳubbe-yi mīnāya ser çekmek nedir Berḳ-i feryādım düşüp Cem'î vücūdum delmese	Gazel-5		..-/-..-/-..-/-..-	
35b	Cem'î	Anladımki yār idrākımda sehvim var imiş Zāhirā yārim derūnundan baña aḡyār imiş	Ḥākisār itmek dilerlermiş beni dünden beri Cem'iyā düşüm oluyor a'dālarım bīdār imiş	Gazel-5		..-/-..-/-..-/-..-	
36a	Niyāzī	Uyan ḡafletden ey nā'ım Ḥaḳḳa yalvar şehirlerde	Şeherde uykuadan uyan Niyāzī durma derdiñ yan	Gazel-4		.---/---/---/---	

		Döküp 'âcı yaşı dâ'im Hâkka yalvar seherlerde	Ola kim irişe dermân Hâkka'a yalvar seherlerde				
36a	Cem'î	İli ğamnâk ideniñ kendi daği şâd olmaz Mürşidiñ himmetin inkâr iden irşâd olmaz	Ne kadar merd-i 'alîm olsa kemânı 'aşkıñ Çile sen çekmede Cem'î gibi üstâd olmaz	Gazel-5		..-./..-./..-./..-	
36a	Cem'î	Yaş on dördünde bir cân isterem meşreb bu ya Ruhları gül la'li mercân isterem meşreb bu ya	Cem'iyâ meyhânelerde bâde-i gülgün içüb Sâkiniñ destinde peymân isterem meşreb bu ya	Gazel-5		..-./..-./..-./..-	
36b	Şâdık	Cüş itdi yine âh-ı ye'sileyim hayret Pür-süzüş-i hasret Serkeştedir ol keşti-yi tedbîr var evet Ez mevc-i kedüret	Kâdirmiydi bu mertebe hâl-i 'arzına Şâdık Dil olmasa sâ'ik Olsun bu da ehl-i ğama teselliyete âlet Söz buldu nihâyet	Müatezat-8		..-./..-./..-./..— ..-./..-	
37a	-	Münevverdir dil- 'ârif daği dilber cemâlinden Dil-i 'ârif ki mir'ât-ı mücellâdır mişâ linden	Daği dilber mücellâdır ki meh-i nâkış hayâlinden Cemâ linden mişâ linden hayâlinden celâ linde	Gazel-1		..-./..-./..-./..-	
37a	-	Baňa her dem çeker hançer döker kanım o mehpâre Çeker hançer keser na'lı açar şerha dil-i zâre	Döker kanım açar şerha bakar dâği urur yâre O mehpâre dil-i zâre urur yâre nedir çâre	Gazel-1		..-./..-./..-./..-	
37b	Cem'î	Hâkka idrâk eyleyenler her zarardan kâr ider Eyleyenler her zarardan kâr ider inkâr ider Her zarardan kâr ider inkâr ider her şan'atı Kâr ider inkâr ider her şan'atı esrâr ider	Cem'iyâ bu 'arz içre seyr idenler kerdini 'Arz içre seyr idenler kerdini ez serdini Seyr idenler kerdini ez serdini her derdini Kerdini ez serdini her derdini izhâr ider	Gazel-3		..-./..-./..-./..-	

38a	Şem'î	Günâhım boydan aşkıdır be-ğâyet yâ rasûle'l-lâh Meger senden ola lütf-i 'inâyet yâ rasûle'l-lâh	Eger dirsen ki Şem'î derdime bend eylen civârımda Baña teslîm-i rûh etmek sa'âdet yâ rasûle'l-lâh	Kaside-10		.---/---/---/---	
39a	Şem'î	Mübârek âsitânîñ kıble-gâhım yâ rasûle'l-lâh Muhabbet âteşinle artar âhım yâ rasûle'l-lâh	Seniñ ism-i şerîfîndir Muḥammed maḥlaşım Şem'î Serimde âteş-i 'aşqdan külâhım yâ rasûle'l-lâh	Gazel-6		.---/---/---/---	
39a	Mücri mî	Derûnumda yanar 'aşkı maḥabbet yâ rasûle'l-lâh Söñemez ḥaşre dek ol nâr-ı ḥasret yâ rasûle'l-lâh	Şefâ'at kıl bu mücrim ümmetîñ âşî günahkâra Bilürüm itdigüm külli kabâḥat yâ rasûle'l-lâh	Gazel-7		.---/---/---/---	

BÖLÜM 2: MECMÛ' ATÜ'L-EŞ' ÂR'IN KARŞILAŞTIRMALI METNİ

2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol

1. Çalışmanın Karşılaştırmalı Metin bölümünde *Mecmua*'nın 1a-40b varakları arasında bulunan şiirlerin transkripsiyonlu metni yapılmıştır.
2. Metnin kuruluşunda *Mecmua*'daki düzen korunmuş, her şiire tarafımızdan bir sıra numarası verilmiştir.
3. Şiirlerin vezinleri ve bahirleri italik ve bold olarak yazılmıştır.
4. Metnin karşılaştırılmasında başvuru eserlerin isimleri dipnotlarda kısaltma ile verilmiş ve bunların ayrıntılı bilgileri kaynakçada gösterilmiştir.
5. Karşılaştırmada öncelikli olarak daha çok divanlar ve divançeler kullanılmış, aynı zamanda Yüksek Lisans ve Doktora tezleri ile ilgili makalelere de başvurulmuştur.
6. Karşılaştırma sonucunda *Mecmua*'daki şiir ilgili divanda yoksa: “*Bu şiir divanda tespit edilememiştir.*” ; şayet şiirin beyit sayısı divandakinden farklı ise: “*Bu şiir divanda şu kadar beyitten oluşmaktadır.*” şeklinde dipnotta bilgi verilmiştir.
7. Ayrıca *Mecmua* ve divanda bulunan şiirlerin mısra ve beyit sırasında farklılıklar var ise bunlar dipnotlarda aşağıdaki şekillerde gösterilmiştir.

Bu beyit divanda 7. beyittir.

Bu beyit divanda 7 beyitten oluşmaktadır şeklinde gösterilmiştir.

8. Karşılaştırma yapılırken şiirin *Mecmua*'daki şekli ile karşılaştırma yapılan eserdeki şekli aşağıdaki gibi gösterilmiştir.

2a nūruñ nūrı didi: nūrun ‘alā-nūr D.

9. Ayrıda karşılaştırma yapılan kaynak dipnotta şu şekilde gösterilmiştir.
‘**Askerî D.** , s.187-188.
10. *Mecmua*’daki bazı şiirlerin şairleri aynı mahlaslı şairlerden hangisine ait olduğu bulunamadı ise: “*Şairin kimliği tespit edilememiştir.*” şeklinde dipnotta belirtilmiştir.
11. *Mecmua*’da şiirlerde geçen özel isimler, Allah’ın isimleri ve sûre isimleri büyük harflerle yazılmıştır.
12. Metinde şiirler yazılırken önce *Mecmua*’daki başlığa sadık kalarak nazım şekli, türü yazılmış, daha sonra bahir ve vezinler tarafımızdan eklenmiştir.
13. Manzumelerde bulunan bentler arasındaki ayırım roma rakamları ile gösterilmiştir.
14. Manzumelerdeki nakaratlar bold ile gösterilmiştir.
15. *Mecmua*’daki Farsça manzumelerin transkripsiyonu yapılmamış, orijinal halleri ile metne koyulmuştur.

2.2. Metnin Transkripsiyon ve İmlasında İzlenen Yol

1. Metnin transkripsiyonu yapılırken “Oktay New Transkripsiyon” kullanılmıştır.
2. Farsça kelimelerdeki okunmayan vâv-ı ma‘dûleler “ ~ ” işareti ile gösterilmiştir.
H̃âb gibi.
3. Vezin gereği mecmuada yapılan zihaf veya imale gibi vezin kuralları *Mecmua*’da geçtiği şekli ile kabul edilmiş ve herhangi bir düzeltme yapılmamıştır. Örnek olarak 5’b, 16.sıradaki şiirin mahlas beytinde ‘Askerî kelimesinde olduğu gibi.
4. Farsça kelimelerdeki kısa ünlü olarak okunan vâv-ı meçhûleler kısa ünlü olarak yazılmıştır: hoş gibi.
5. Bazı isimler ya da kelimelerin sonunda yer alan elif-i maksûreler “elif” veya “ya” harfleriyle yazılmış olsa da a’lı okunuşu tercih edilmiştir: Îsâ gibi.

6. ‘Aşk/ışık veya muhabbet/mahabbet kelimelerinin her iki şekli de karşılaştırmada kullanılmıştır.
7. Farsça edat ve ön ekler eklendikleri kelimededen “-” işareti ile ayrılmıştır: bî- vefâ gibi.
8. Farsça son ekler kelimeye bitişik yazılmıştır. gülistân gibi.
9. Hâkık gibi çift ünsüzle biten kelimeler vezin gereği tek ya da çift ünsüzlü olarak yazılmıştır.
10. Farsça kelime tekrarlarının arasına gelen ekler “-” işareti ile ayrılmıştır: ser-te-ser gibi.
11. Farsça birleşik isim ve sıfatlar “-” işareti ile ayrılmıştır: der-bend gibi.
12. *Mecmua*’da bulunan kapalı e seslerinin î’li kullanımı korunmuştur: gice gibi.
13. *Mecmua*’da “b” harfi ile yazılıp ıp/ip zarf ekinin “p” li şekli yazılmıştır.
14. N’ola, n’eylesün gibi büzülmeler kesme işareti ile ayrılarak gösterilmiştir.
15. 27’a da 77. sıradaki şiirde Ömer kelimesinin iki defâ fazladan yazıldığı düşünülmektedir. Fakat yine de orijinal hali ile ve aşağıdaki gibi gösterilmiştir:

Mâsivâdan ğam degül kırtulduĝum ‘ Āşık ‘ Ömer

Aĝlarım şöyle tehî dest olduĝum ‘ Āşık ‘ Ömer ‘ Ömer ‘ Ömer

16. *Mecmua*’da 65. sıradaki beyit son bentten önce yazılmış olsa da divandaki şekli ile ilk olarak mersiye yazılıp daha sonra beytin yazılması tercih edilmiştir.
17. 37’a da gazellerde mahlas geçmemektedir lakin *Mecmua*’da aynı şekilde Cem‘î gazel yazdığı için büyük ihtimalle bu “*Labirent Gazeller*” de Cem‘î’ye ait olabilir.
18. 11’a da 34. sıradaki gazel başlığı ile yer alan şiir müseddes şeklinde kaleme alınmıştır.
19. 10’a da 30. sıradaki şiir tahmis olmasına rağmen gazel başlığı ile yazılmıştır.

20. 26'a da 72.sradaki şiir *Hatâyî Külliyyatı*'nda Tercî'i Bend olarak yazılmışken *Mecmua*'da mu' aşşer olarak geçmektedir.

2.3. Metnin İşaretler Sistemi

Tablo 3 : Transkripsiyon Tablosu

ا ء	A, a, E, e, ' ,	ش	Ş, ş
ا	Ā, ā, A, a	ص	Ş, ş
ب	B, b		Ž, ž, Đ, đ
پ	P, p	ط	Ṭ, ṭ
ت	T, t	ظ	Ẓ, ẓ
ث	Ṣ, ṣ	ع	È
ج	C, c	غ	Ġ, ġ, Ğ, ğ
چ	Ç, ç	ف	F, f
ح	H, h	ق	Q, q
خ	Ḥ, ḥ	ك	K, k, G, g, ñ
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z, z	م	M, m
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	v, o, ö, u, ü, ū, V, O, Ö, U, Ü, Ū
	J, j	ه	H, h, a, e
س	S, s	ی	Y, y, İ, i, Ī, ĩ

2.4. Karşılaştırmalı Metin

[1a]

1¹⁶

ĞAZEL- İ RİF' AT

Hezec --./--./--./—

Mef' ūlū Mefā' ĩlū Mefā' ĩlū Fe' ūlūn

- 1 'Uşşāka hayālinde dilārā görünürmüş
Mecnūna cihān topdolu Leylā görünürmüş
- 2 Vir nazarı tölmuş imiş peyker-i Leylā
Çeşmine ne dünyā vü ne 'uqbā görünürmüş
- 3 Ma' şūqda ' aşık idicek maḥv-ı vücūdı
Herşey'e nazar kılsa o peydā görünürmüş
- 4 Bir kerre içüb bāde-i ' aşk ile olan mest
Meyhānede mestānede rüsvā görünürmüş
- 5 Cān ile varub kul olanıñ ol şeh-i ' aşka
Gözine ne a' lā vü ednā görünürmüş
- 6 Ol zülf-i siyāha vireniñ kayd-ı hayātın
Ġavġā başına çeşme-i sevdā görünürmüş
- 7 ' İbretle nazar eylese Rif' at bu cihāna
Varlığı ile yokluğu hempā görünürmüş

¹⁶ Rif' at D. , s.12.

ĠAZEL- İ RİF^ç AT*Remel ..-/.--/..--/..-**Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün*

- 1 Hâtırım şorma derūnumdaki ğam tâzelenür
Hâlimi görme ki göñlüñde elem tâzelenür
- 2 Ġam-ı fırkat ile çeşmim aqıdur hūn-i ciger
İştiyākım saña her ān ü dem tâzelenür
- 3 Seni yād ile göñül hasretiñe yandıkça
Cigerimde bereler dīdede nem tâzelenür
- 4 Vālideñ gitti diyār-ı ‘ademe hasretle
Anı fikr eyle hemān hūzn-i elem tâzelenür
- 5 Dökdüğüm gözyaşımı āteş-i hasret qurudur
Yohsa şu içre qalıp elde qalem tâzelenür
- 6 Bu ğazel gerçi sitemdir saña līkin şöñdur
Ġayri zann etme ki bir dağı sitem tâzelenür
- 7 Zevk ü şevk ile birāder hele şağ ol var ol
Bizi yād eylese ğayri ki ne dem tâzelenür

¹⁷ Rif^ç at D. , s.8.

^{7b} eylese: eyleme D.

^{18 ç} İzzet D. , s.49.

Remel ..-/.-./..-/.-.-
Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün
[F ā‘il ātün] [F ā‘ilün]

‘İzzetā şanmaki beyhūdedir ālāyiş-i cāh

Şem‘-i ‘irfānımıza ma‘nide serpūş olduk

4¹⁹

BEYT

Remel ..-/.-./..-/.-.-
Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Ne kadar eylese de sūy-ı hilāfa cereyān

Yine mecrā-yı kadîmin bulur āb-ı ihsān

5²⁰

BEYT

Remel -.-/.-./..-/.-.-
F ā‘ilātün F ā‘ilātün F ā‘ilātün F ā‘ilün

Zülf-i ‘anber-sādan olduqça ‘ıyān ruhsār-ı yār

Perçem-i nev‘iinden olsun rüy-ı devlet āşikār

6²¹

BEYT

¹⁹ Nābī, Zeyl-i Siyer-i Veysî, Süleymaniye Kütüphanesi, Atf Efendi Koleksiyonu Arşiv No: 1750.

²⁰ Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

²¹ Bākī D. , s.102.

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā' īlūn Mefā' īlūn Mefā' īlūn Mefā' īlūn

Ṭoyılmaz ḥān-ı ihsāna ḳanā' at gelmez insāna

Kerem gördükçe ey Bākī gedālardan recā artar

7²²

ĠAZEL- İ ' İZZET

Hezec --./--./--./---

Mef' ulū mefā' ilū mefā' ilū fe' ulūn

- 1 Pīçide-i zülfüñ ruḥ-ı gülgüne ḳarışmış
Sünbül ile gül gülşen-i ḥüsnünde yaḳışmış
- 2 Zincīr ile baġlandı göñül kākülüne zīrā
Her ṭurresiniñ nārı derūnumda şarışmış
- 3 'Uşşāk-ı sitem-dīdeleriñ beñzi bozuldu
Aġyār-ı rüstem-kār ile dildār yarışmış
- 4 Cevr etse de vardır yine bir lezzet-i vuşlat
Düşüm leb-i yāre dil ü cānım alışmış
- 5 Bu mekteb-i 'aşḳ içre yine ṭıfl-ı dil-i ' İzzet
Ders-i ġamı ezberlemege ḥayli çalıışmış

[2a]

8²³

²² ' İzzet Mollā D. , s.47.

DER VAŞF- HAZRET- İ ŞEFİ' - İ ÜMMET

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ben za'ife kı l şefâ' at yâ Muhammed Muştafâ
Sensin ol nūr-i hidâyet yâ Muhammed Muştafâ
- 2 Ağlayıp pâyıña geldim sen beni reddeyleme
İsterem senden şefâ' at yâ Muhammed Muştafâ
- 3 Yarın ol maşşer yerinde cürmümi Hâkdan dile
Kılmasın halka melâmet yâ Muhammed Muştafâ
- 4 Çok günâhim 'aşiyim şâhim baña hışm eyleyüp
Eyleme lütf et hâkâret yâ Muhammed Muştafâ
- 5 Da'vet et 'aşkıñ livâsı tahtına ey pür 'atâ
Olcağ rûz-ı kıyâmet yâ Muhammed Muştafâ
- 6 Nefsî nefsi dediği dem anda cümle enbiyâ
Sen bize eyle 'inâyet yâ Muhammed Muştafâ
- 7 Kim ola şer' ü şırâṭ-ı müstaḳîm üzre saña

²³ 'Askerî D. , s.183-184-185.

1b nūrî hidâyet: nūr-ı hidâyet **D.**

2a ağlayub pâyıña: ağlayu kapuña: **D.**

2a şefâ' at: 'inâyet **D.**

3a cürmümi: suçumu **D.**

4a günâhim 'aşiyim: günâhuñ işşiyam **D.**

4b eyleme lütf it: lütf idüp itme **D.**

5a tahtına: altına **D.**

6b 'inâyet: ifânet **D.**

13a temennî: temennâ **D.**

17a 'ıydna: 'idna **D.**

23b şarṣ-ı 'âdet: 'arṣ-ı şâ' at **D.**

İdebile istikāmet yā Muḥammed Muṣṭafā

- 8 Sensin ol mir 'āt-ı ḥazret berzah-ı kübrā-yı Ḥaḳ
Kim bula saña nihāyet yā Muḥammed Muṣṭafā
- 9 Kimse bilmez vahdetiñi nicedir ol Ḥaḳḳla
Yok seniñ künhüñe āyet yā Muḥammed Muṣṭafā
- 10 Şol ḥaḳīḳat ümmet olan kişilerin cānına
Zī-beşāret zī- sa' ādet yā Muḥammed Muṣṭafā
- 11 N'ola bir kez göz ucıyla derd mend bi-çāreye
Gel deyü kılsañ işāret yā Muḥammed Muṣṭafā
- 12 Nār-ı firḳatle yaḳarsıñ dā 'imā dil-ḥasteyi
Bu mudur 'uşşāḳa 'ādet yā Muḥammed Muṣṭafā
- [2b]
- 13 Māh- ı vechiñ görmegi dā 'im temennī ederim
Kıl temennā mı icābet yā Muḥammed Muṣṭafā
- 14 Şerbet-i vaşlıñ irişdir yoḫsa oldum ben helāk
Kalmadı hiç şabra tākāt yā Muḥammed Muṣṭafā
- 15 Vuşlatıñ peymānesiniñ nūş iden bir cür'asın
Dü-cihānda oldı rāḫat yā Muḥammed Muṣṭafā
- 16 İçmeyen āb-ı zülāliñ şerbetinden tā ebed
Bulmadı bulmaz selāmet yā Muḥammed Muṣṭafā

- 17 Virmeyen cânın vişâliñ ‘ıydına kurbân için
Gitmedi andan kerâhet yâ Muhammed Muştafâ
- 18 Gün yüzüñ Seb‘a ’l- Mesânî kaçlarıñ Raḥmân seniñ
Her sözüñ kand- i melâḥat yâ Muhammed Muştafâ
- 19 A‘zam-ı şânıñda levlâk deyü Hâkdan hem seniñ
Nâzil oldu nice âyet yâ Muhammed Muştafâ
- 20 Raḥmeten li’l-‘âlemînsin Hâk resûlsün bî-gümân
İderem ben de şehâdet yâ Muhammed Muştafâ
- 21 Hâzret-i Hâkḳıñ ḥabîbi derdli cânlara tabîb
Baḥr-ı ‘ummân-ı saḥâvet yâ Muhammed Muştafâ
- 22 Biñ yıl ‘ömrüm olsa şerḥ itsem kemâliñ vaşfını
Bulmıyam hergiz kanâ‘at yâ Muhammed Muştafâ
- 23 Düşeli sevdâ-yı ‘aşkıñla ḥayâliñ fikrine
Bilmez oldum tarz-ı ‘âdet yâ Muhammed Muştafâ
- 24 ‘Askerî göñlünde ancak şevḳ-i zâtıñdır hemân
Kalmadı bir gayrı ḥâcet yâ Muhammed Muştafâ

[3a]

9²⁴

DER VAŞF-I HÂZRET-İ ŞEFİ‘-İ ÜMMET

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

²⁴ ‘Askerî D. , s.186.

2a toğdı çün meşriqından: toğdı çün cân meşriqından **D.**

2a ḥılqatı: tal‘atı **D.**

6b nüş-ı cân etmek: nüş-ı cām etmek **D.**

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Cān içinde bulduğım şol Muştafâdır Muştafâ
Cān u dilden sevdiğim ol mehlikâdır mehlikâ
- 2 Toğdı çün meşriğından şems- i nūr-i hılqati
Hamdülillāh hāne-i dil pūr-ziyâdur pūr-ziyâ
- 3 Görünür Haqqıñ cemāli hūb cemālinde anıñ
Oldurur mir 'ât-ı hāzret haq- nümâdur haq- nümâ
- 4 Muşhaf-ı hüsünde gördüm āyet-i ve 'ş- Şemsiyi
Şaçı ve'l-Leyli yüzi hem ve 'z-Zuḥâdır ve 'z-Zuḥâ
- 5 Sa'y edip erdim haqqıñat şehriñin bayramına
'Iyd-ı ekberdir bugün gel merḥabâdır merḥabâ
- 6 Erişip bezm-i vişâle cām-ı la' linden anıñ
Nüş-ı cān etmek zülâlin hoş şafâdır hoş şafâ
- 7 Rāh-ı 'aşkıñda yüzüm sürsem revâdır yerlere
Haq-i pâyı gözlerime tütüyâdır tütüyâ
- 8 'Āşık-ı şādıklarına çok 'atâlar kılcı
Lütfunıñ pâyını yok bir Bu'l- vefâdır Bu'l- vefâ
- 9 Hamdülillāh çok şükür bî-çāre Dervîş 'Askerî
Āsitānıñ devletinde bir gedâdır bir gedâ

[3b]

12²⁶

DER VAŞF-I HAẒRET-İ ‘ALĪ KERREMAL-LĀHÜ VECHE VE
RAẒIYELLĀHÜ ‘ANH

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Rehber-i rāh-ı Hūdāsın yā ‘Aliyye’l- Murtażā
Mażhar-ı sırr-ı Hūdāsın yā ‘Aliyye’l- Murtażā
- 2 Nūruñ nūrı didi şanıñda faħr-ı kâināt

²⁵ Farsça şiir olduğundan orijinal hali verilmiştir.

²⁶ ‘Askerî D. , s.187-188.

2a nūruñ nūrı didi: nūrun ‘alā-nūr D.

3b mażzen-i genc-i vefāsın: mażzen-i genc-i ‘aṭāsın D.

13a ‘Askerî der nice şayd ide seni: ‘Askerî dir nice şayd itsün seni D

- Nür-ı pāk-i Muştafâsın yâ ‘Aliyye’l- Murtażâ
- 3 Şol kerem kâni mürüvvet ma‘deni şâhib-i ‘atâ
Maḥzen-i genc-i vefâsın yâ ‘Aliyye’l- Murtażâ
- 4 Mercî‘-i keşf ü kerâmet menba‘-ı ilm-i ledün
Serverân-ı evliyâsın yâ ‘Aliyye’l- Murtażâ
- 5 Şîr-i Yezdân merd-i merdân fâris-i meydân-ı ḥaḳ
Dîn yolunda cân fedâsın yâ ‘Aliyye’l- Murtażâ
- 6 Çünkü on iki imâmıñ aşlısın ey pāk-i zât
Mesned-i âl-i ‘abâsın yâ ‘Aliyye’l- Murtażâ
- 7 Şehr-i ‘ilmiñ bābısın ‘ummân-ı aşkıñ cevheri
Kenz-i ‘irfân-ı ḥafâsın yâ ‘Aliyye’l- Murtażâ
- 8 Görinür mir’ât-ı ḥüsnuñde cemâl-i nür-ı zât
Ḥaḳ budur kim ḥaḳ-nümâsın yâ ‘Aliyye’l- Murtażâ
- 9 Zât-ı vaḥdetten ḥaber virir şıfâtıñ ser -te-ser
Şüphesiz ‘ayn-i liḳâsın yâ ‘Aliyye’l- Murtażâ
- 10 Ḥâl-i ruḥsârıñ mişâli noḳta-i bismi’l-llâhda
Sırr-ı remz-i hel-etâsın yâ ‘Aliyye’l- Murtażâ

[4a]

- 11 Âsitân-ı devletüñdir Ka‘besi ‘aşıklarıñ
Merve vü ‘Umre şafâsın yâ ‘Aliyye’l- Murtażâ

12 İrse fazlñ ābına bulur şifā herbir ‘alīl
Ḥasta cānlara devāsın yā ‘Aliyye’l- Murtażā

13 ‘Askerī der nice şayd ide seni tab’-ı mekes
Murğ-ı lāhūtī hümāsın yā ‘Aliyye’l- Murtażā

13²⁷

DER VAŞF-I ŞŪFĪ

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Faqr ile faḥr eyleriz faqr-ı fenāyız zāhidā
Bulmuşuz kenz-i ğınāyı aĝniyāyız zāhidā

2 Varlığımız fānīdir kıldık vücūdımız ‘adem
Ḥaşr olub zāt-ı beķāda ḥoş beķāyız zāhidā

3 ‘Ārif-i zāt u şıfātız ehl-i vaḥdet ‘āşıkız
Tevḥid ü ‘irfān ile vaşl-ı liķāyız zāhidā

4 Māsivādan ḳalbimüz kıldık muşaffā şöyle kim
Ḳalması ḥiç ḥaḳdan artık aḥfiyāyız zāhidā

5 Biz nihān-ender- nihānız gizlidir esrārımız
Ten gözi görmez bizi biz aḥfiyāyız zāhidā

²⁷ ‘Askerī D. , s.190-191.

3b vaşl-ı liķāyız: vaşla liķāyız **D.**

4b ḥaḳdan artık: ḥaḳdan özge **D.**

7b mażhar-ı kinh-i celāl: mażhar-ı künh-i celāl **D.**

11a ḥoş geçer: ḥoş durur **D.**

12a meyinde: meyinden **D.**

14a ḥarābāt içine: ḥarābāt-ḥāneye **D.**

15b ḥōr-ı mutlaḳ: cūd-ı mutlaḳ **D.**

6 Kışver-i ma' nide sultānız dögerler tablimuz
Bu fenāda şüretā gerçi gedâyız zāhidā

7 'Ayn-i cem'e irişüb terk eyledik keynūneti
Maẓhar-ı künh-i celāl ü kibriyâyız zāhidā

[4b]

8 Biz fezā-yı lā-mekāna dikmişiz tūğ u 'alem
Bî-nişān şehrinde biz şāhib-livâyız zāhidā

9 Lī ma' allāh vaktine vakt ir görüb olduğ velī
Ol velāyet tahtı üzre eyliyâyız zāhidā

10 Manzar-ı Raḥmān olubdır şüret-i insānımız
Vechimiz mir 'āt-ı Ḥaḫdır ḫaḫ nümâyız zāhidā

11 Sāyebān-ı sāyemizde hoş geçer ḫalk-ı cihān
Biz hümāyūn-ı hüviyette hümâyız zāhidā

12 Şol fe-aḫbebtü meyinde mest ü ḫayrānuz ebed
İçmişüz 'aşkıñ şarābın eşkıyâyız zāhidā

13 Māhrūlarla müdām ' işret edüp şöḫbetdeyüz
Çekmeziz ferdā ğamın ehl-i şafâyız zāhidā

14 Ğam degil varsaḫ ḫarābāt içine ta' n eyleme
Bāde-i iḫlāş ile terk-i riyâyız zāhidā

15 Şeş cihāta pertevin şalsa ' aceb mi ' Askerī

Hör-ı muṭlaḳ mevciyüz nūr-ı ʿamāyız zāhidā

14²⁸

ĠAZEL-İ ḤAZRET-İ ʿASKERİ EFENDİ

Remel -.-/-.-.-/-.-.-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Gel şuhūduñ var ise şerḥ eyle zāhid zāt nedür
Bu şifāt içinde zātı gösteren mirʾāt nedür
- 2 On sekiz biñ ʿālem içre görinen envār-ı Hū
ʿĀlim iseñ vir ḥaber kim nūr nedir zūlmāt nedür

[5a]

- 3 Vācibiñ zıllīdir imkān bir oñāt ey faḳīḥ
Āfitābıñ pertevinden görinen zerrāt nedür
- 4 ʿAḳl-ı kül deryā-yı vaḥdet nefsi-ı kül ʿarş-ı mecīd
Baḥr-i muṭlaḳdan gelen ol rūḥ-ı ḳudsıyyāt nedür
- 5 Añladıñ mı ʿallemeʾi- esmā rumūzın sen ʿıyān
Ādeme taʿlīm olan esmā-i külliyyāt nedür
- 6 Çün hadiṣ-i Muştafādır mütū ḳable en temütū
Ola gör ölmezden evvel didiği emvāt nedür

²⁸ ʿAskeri D. , s.1247-248.

3a imkān bir oñāt ey faḳīḥ: imkān bir oñāt baḳ ey faḳīḥ **D.**

6a mütū ḳable ente mütū: mütū ḳable ente müt **D.**

6b ola gör ölmezden evvel: ölüñüz ölmezden evvel **D.**

7a ʿAskeriyā gel fenā eyle bugün sen nefsiñi: ʿAskeriyā gel fenāñı sen fenā eyle bugün **D.**

- 7 ‘Askeriyyā gel fenā eyle bugün sen nefsiñi
Gör fenā-fi’l-lāh içinde ol bekā bi’z-zāt nedür

15²⁹

ĠAZEL-İ ĤAZRET-İ ‘ASKERİ BABA

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Meskenim zāhid şorarsañ dā’imā meyḥānedür
Kim riyādan ḥālīdir gerçi eger ḥum-hānedür
- 2 Sīnesi şāfīleriz kimse bilmez zerrece
İtmeziz aşlā ġarāz biz işimiz dostānedür
- 3 Cümle eşyāda görürüz Ḥaḳ tecellīsin ‘yān
Dimeziz bir şey’e hergiz bir hele biġānedür
- 4 Şol ṭarīḳ-i ḥalvetī vü ‘ārif-i bi’llāhlaruz
Her neye kılsaḳ nazar ‘ālemde ‘ārifānedür
- 5 Nüş idüb ‘aşḳıñ meyın ḳudret elinden gelmişüz
Bāde-i engür ile şanmañ bizi mestānedür

[5b]

- 6 ‘Aḳlımız baştan alub ol mest ü ḥayrān eyleyen
Sāḳī-i bezm-i elestiñ şunduġı peymānedir

²⁹ ‘Askerī D. , s.261.

2a sīnesi şāfīleriz kimse bilmez zerrece: sīnesi şāfīleriz biz kimseye bir zerrece **D.**

2b biz işimiz dostānedir: hep işimiz dostānedir **D.**

3b bir hele biġānedir: biz hele biġānedir **D.**

4a şol ṭarīḳ-i ḥalvetī vü ‘ārif-i bi’llāhlaruz: şol ṭarīḳ-i ḥalvetīde ‘ārif-i bi’llāhlaruz **D.**

5a ‘aşḳıñ meyın: vaḥdet meyın **D.**

- 7 Deyr-i dilde bir büt-i ra' nāya virdim gönlümi
' Askerî dir secde-gāhım dem-be-dem ol hānedir

16³⁰

CENĀB-I HĀZRET-İ ' ASKERİ EFENDİ

Remel ..-/.--/..-/-

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün

- 1 Nice bir nāle bu ey ' āşık-ı şeydā nice bir
Bülbül-āsā olasın ' āleme rüsvā nice bir
- 2 ' Aşık-ı Leylā ile Mecnūn gibi yollarda gezüb
Nice bir bekleyesin dāmen-i şahrā nice bir
- 3 Bu güzer-gāh-ı fenāda seni āvāre kılub
Nice bir hüküm ide başında bu sevdā nice bir
- 4 İbn-i vakt ol süregör zevk ü şafā bezme gelüb
Nice bir sen çekesin guşsa-i ferdā nice bir
- 5 Yem-i şarfa boğılıb vaḥdete bi 'z-zāt ola gör
Ki bu ru 'yet bu tecellī bu tesellā nice bir
- 6 Çek başın ' Askeriyā dāmen-i aḥfāya hemān
Nice bir eyleyesin rāz-ı hevāda nice bir

[6a]

17³¹

ĠAZEL-İ ' AŞK

³⁰ ' Askerî D. , s.245. Bu gazel divanda 9 beyitten oluşmaktadır.

³¹ ' Askerî D. , s.320-321.

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

I

Tā ezel-i kālū belāda eyledim ikrār-ı 'aşk
Ka'atlı iderlerse beni³² ben itmezem inkār-ı 'aşk
Zā'ıl olmaz haşre dek kalbimde bu efkār-ı 'aşk³³
Her nefes virdikçe zıkrım dā'imā ezkār-ı 'aşk

II

'Ārifem fark itmezem hiç Ka'be-i büt-hāneden
'Āşık u rindem cihānda çıkmazam meyhāneden
Bāde-i cām-ı elestden³⁴ nüş idüb cānāneden
Mest-i lā ya'kil olub oldum ebed humhār-ı 'aşk

III

Rūh-ı Mūsāya tecellī nā-gehān idüb zuhūr
Pāre pāre itdi varlık tağını mānend-i Tūr
Kalmadı zulmet siyāhı şeş-cihet hep oldu nūr
Gün gibi toğdı vücūdum şehrine envār-ı 'aşk

IV

Püte-i 'aşka³⁵ yanub her kim ki özin nār ider
Küntü kenziñ mazharına cānını ol yār ider
Murğ-ı dil şām u seher tırmaz figān-ı zār ider
Açılıb güllerle zeyn oldu yine gül-zār-ı 'aşk

V

³² ka'atlı iderlerse beni: öldürürlerse beni **D.**

³³ kalbimde bu efkār-ı 'aşk: kalbümdeki bu efkār-ı 'aşk **D.**

³⁴ cām-ı elestden: cām-ı elesti **D.**

³⁵ püte-i 'aşka: püte-i 'aşkda **D.**

‘Askerî dir kimse bilmez bizi şâh-ı maḥremiz
Biz sarāy-ı bezm-i vaḥdet soḥbetine hem-demiz
Raḥme-i kinh-i celālîñ saṭvetidir nağmemiz ³⁶
Bâğ-ı ḳudsî bülbüliyüz eyleriz izhâr-ı ‘aşḳ

[6b]

18³⁷

ĠAZEL-İ ŞEM‘İ TAḤMİS-İ CĀVIDİ

Remel ..-./...-./...-./..-

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

I

Tāzelendi ğam ile sīnede derd-i kühenüm
Tāḳatim yoḳ nideyim ḥālîmi ifşāya benüm
Açamam ‘āleme ḥayretdeyim aşlā dehenüm
Rāzıyım her ne ḳılsa baña ol sīm ü tenüm
Tîğ-ı cevri ile şad pāre iderse bedenüm

II

Demidir teselliyet-i ḥāṭır-ı bīmār eyle
Fırḳat-ālūde-i hicrānını tīmār eyle
Menzilim cılve-gehi ‘āleme didār eyle
Tek beni zūlf-i dil-āvīzine berdār eyle
Çekeyim pādîşāhım kendi elimle resenüm

III

Rūz-ı şeb ṭurmayayım āh u şerer-nāk ideyüm
Māsivā-yı tenimi cümle yaḳub pāk ideyüm
Ben Mesīhā-yı ğamım menzilim eflāk ideyüm

³⁶ raḥ me-i kinh-i celālîñ saṭvetidir nağmemiz: zaḥ me-i künh-i celālîñ saṭvetidir zaḥ memiz **D**.

³⁷ Cāv idî Dîvânı’na ulaşılamamıştır.

Hulle-i cennet olursa çekeyim çāk ideyüm
Dem ü vaşlında baña hā' il olur pīrehenüm

IV

Bir nigāh ile bu bī-çāre-i 'aşkıñ yüzine
İ'timād eyleme aşhāb-ı nifākıñ sözine
Merhamet eyle diltār-ı nizārıñ özine
Tuyamaz girsem eger mūr-ı za'ifıñ gözine
Ey Süleymān-ı zamān şöyle hayāl oldu tenüm

V

Mest-i 'aşkıñ ğam-ı cānāneyi virmem felege
Halet-i şīve-i rindāneyi virmem felege
Cāvidem gerdeş-i peymāne-yi virmem felege
Şem'iyim gūşe-i meyhāneyi virmem felege
Gülşen-i bāğ irmeden baña yekdir vaţanum

[7a]

19³⁸

ĠAZEL-İ ĤAZRET-İ 'ASKERİ

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1 Yarıñ gül-zār-ı hüsnünde gönül bülbul-i şeydādur
Hevā-yı zülf-i dil-dārıñ başumda özge sevdādur

³⁸ 'Askeri D. , s.262.

2a şūrīde hāl olub: şūrīde hāl olmuş **D.**

4a mihrāb-ı kıblemdir: mihrāb-ı kalbūmdür **D.**

4b cemāli beyt-i 'ulyādır: yüzi Ka'be-i 'ulyādur **D.**

5b yüzi tūbā: boyı tūbā **D.**

9b ihsān-ı 'uzmādır: ni' met-i 'uzmādur **D.**

- 2 Gülistān-ı cemālinde gönül şūrīde hāl olub
Beni ḥandān ü şād iden müdām ḥüsn-i dil-ārādur
- 3 İdersem cānımı qurbān revādır yoluna ānıñ
Vişāl-i ḥaccına irdim bugün çün 'id-i azḥādur
- 4 Қаşı miḥrāb-ı kıblemdir añadır dā'imā secdem
Dehānı āb-ı zemzemdir cemāli beyt-i 'ulyādur
- 5 Yanağı cennet-i firdevs behişt-i tende cānānıñ
Lebi kevser yūzi tūbā қаşı 'urve-i vüḡādur
- 6 Şaçı ve 'l-leylidir zūlfı daḡı fi-leyleti'l-қadr
Yūzi ve 'ş-Şemsi ve 'z-Zuhā gözi Ṭāsīn ü Ṭahādur
- 7 'Urūc-ı leyl-i esrāyı beyān eyler o gīsūlar
Қаşıdır Қābe Қavseyн hem gözi sırrı ev-ednādur
- 8 Seḡāhüm Rabbühüm cāmnın içen la' l-i zülālinden
Ṭahāret eyler ol ḡalbiñ ki şarāben ṭahūrādur
- 9 Şühūduñ 'Askerī varsa baқup mir 'āt-ı dil-dāra
Cemālu 'llāhı seyr eyle zihī iḡsān-ı 'uzmādur

20³⁹

BEYT

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Serāpā dīde olmuşdur vücūd-ı ḥasret-ālūdem

³⁹ Kime ait olduğu tesbit edilememiştir.

Hemān rāh-ı teraqqīde Celībā maqđemiñ gözler

[7b]

21⁴⁰

ĠAZEL-İ LISĀNĪ EFENDİ

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Kendine dost bulamaz dünyāda insān aqçasız
Āşinālık eylemez ādeme yārān aqçasız
- 2 Öyle bilkim bu cihānı öldüğün vaqtin dağı
Oqumazlar rūđuñ içün saña Qur'ān aqçasız
- 3 Tālib olsañ bir şey'e kim ihtiyācñ yok iken
Vüzerālar bile virmez saña fermān aqçasız
- 4 Gözleriñden yaş yerine qan döküb qan ađlasañ
Kimseler etmez seniñ derdine dermān aqçasız
- 5 Ey Lisānī kimseye demem şu derd-i ħālüm benüm
Her ne isterseñ verir ol Ġani-i Sübhān aqçasız

22⁴¹

BEYT

Remel ..-/-.-/-.-/-.-

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılün

Merkebim leng ü tarīkim pür-piç

Meded kim mededim qalmadı hiç⁴²

⁴⁰ Şaire ait bir divan tesbit edilememiştir.

⁴¹ Nev'îzade Atayi, Sohbetül Ebkar, s.7.

23⁴³

BEYT

Remel ..-/.-./.-./.-

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün

Gitti erbāb-ı neseb etdi furū-māye zuhūr

Aldı⁴⁴ fincān-ı Kütāhiyye yirin fağfuruñ

24⁴⁵

ĠAZEL

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün Mefā 'ilün

- 1 Bize bir meclis olsa sāḳiyā maḥfī kedersizce
Ne devletdir kişinin sevdiği gelse habersizce
- 2 Eger var ise meyliñ ḥānḳāh-ı bezm-i rindāna
Ḳudümüñle müşerrefḳıl buyur likin pedersizce
- 3 Saḳım vehm eyleyip rāh-ı 'adūdan ihtirāz etme
Buyur ba' de 'l- 'iṣā bī-pāk ü bī-pervā fenersizce
- 4 Ḥafıfca bāde-nüş olduḳça zāhid mest olup yatsa
Bize teslīm-i vuşlat olsa dilber sīm ü zersizce
- 5 Soyunup cāme ḥāb içre felekde sāye-veş Vāşıf
Der-āḡüş eylesem ol māh-ı tābānı kemersizce

⁴² Meded kim: Meded it kim **D.**

⁴³ **Nābī D.** , C. I-II, s. 772.

⁴⁴ Aldı: Tuttu **D.**

⁴⁵ **Vāşıf D.** , s.354.

2b likin: lākin **D.**

[8a]

25⁴⁶

‘ASKERİ EFENDİ UDDİSE SİRRUHU’L ‘AZİZ

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

F ā‘ilātün F ā‘ilātün F ā‘ilātün F ā‘ilün

- 1 Küntü kenziñ sırrını fāş eyleyen ‘irfān benem
Bād- 1 ‘aşķıle temevvüc eyleyen ‘ummān benem
- 2 Levḫ-i ‘ālemde yazub innī ena ’llāh āyetin
Vech-i insānda görinen şūret-i Raḫmān benem
- 3 Zāt-ı pāk-ı muṭlakım itdüm şıfātımla zūhūr
Ten benem hem cān benem hem cānlara cānān benem
- 4 Cümle esrār-ı ḫakāyıķdır cihānda fāş olan
Her tecellī -i şıfātımdır şu ’ūnum şān benem
- 5 Heb kemālāt-ı şıfāt zātım olmuşdur cihān
Vācib-i bi ’z-zāt benem hem ‘ālem ü imkān benem
- 6 Gün gibi ķıldum tecellī zerre zerre ‘āleme
Her zerāyirden ser-ā-ser ḫurşid-i tābān benem
- 7 ‘İlm-i ķayyūmla ķā ’imdir zemīn ü āsmān
Yerde ķā ’im gökde dā ’im devr olan devrān benem

⁴⁶ ‘Askerī D. , s.345-348.

2a levḫ-i ‘ālemde: levḫ-i ādemde **D.**

6b her zerāyirden: her zerā ’irde **D.**

7a ‘ilm-i ķayyūmla: ism-i ķayyūmla **D.**

8a mihr-i māh u rüz u leylīñ: ay ile gün gice gündüz **D.**

11a cürmünī iķrār idüb: cürmünüñ iķrār idüp **D.**

- 8 Mihr-i mäh u rüz u leyliñ turmayub devr itdigi
Nüh feleklerde melekler itdigi seyrân benem
- 9 Cilve- gâhımdır mezâhir cümlede sârî benem
Cümleden hem ‘âriyem ol sübhâ-i sübhân benem
- 10 Cüd u fazlım baħrına yoħdur benim ħadd ü kenâr
Ol muħîta ħulzumem deryâ-yı bî-pâyân benem
- 11 Cürmüñi ikrâr idüb her kim dilerse mağfiret
Raħmetüm deryâsına ħarħ eylerem ħufrân benem
- 12 Şol celâlümle cemâlimden müzeyyen kâ’inât
Dûzaħ ü cehl ü cehennem ravza-i rıdvan benem

[8b]

- 13 Mazhar-ı zât-ı şifât-ı esmâ olan ‘ârifleriñ
‘Aynine günden ‘ıyânım göñlüne miħmân benem
- 14 Sâlikân-ı şâh rah-ı vahdet olalı tâlibe
Kendüde kendüyi kendin bulmağa bürhân benem
- 15 Hızır-ı ‘aħla hemdem olub nüş idersen gel berü
‘Âlem-i zulmet içinde çeşme-i ħayvân benem
- 16 Añlariseñ ‘abd-i Rab Rabb-i ‘abd sırrını
Men ħulum ħulluğa geldüm ħul benem sultân benem
- 17 Ķudretim ef‘âliniñ âşarıdır her ne ki var
Sırrile her şeyde zahir hem daħı pinhân benem

- 18 ‘İlm-i zātımdır cem‘ i-i mümkinātı hay kılan
Hayy-ı Bâkî pādīşāhim dü-cihāna cān benem
- 19 Hem mürīdem hem murādam hem irādet cümle ben
Hākīmem hūkm eylerem hem hūkmüme fērmān benem
- 20 ‘Umre vü merve vü şafā vü ka‘be-i hacc-ı tavāf
Vaḳfe-i iḫrām ‘arāfat mīnā-i mennān benem
- 21 Cāmi‘ mescid mināre hem müezzīn hem ezān
Hem namāz ü hem imām hem oḳunan Ḳur‘ān benem
- 22 Ḳahr u luḳfūm ‘illetidür küfr ü imān nisbeti
Kāfirīñ inkār-ı küfri mü’mine imān benem
- 23 Vech-i envār-ı cemālim varlığıdır heşt- behişt
Sidre vü Ṭübā vü cennet hūri vü ğilmān benem
- 24 Gösterir nūr-ı izāfi işbu keşret mevcini
Ferd-i vaḥdānīyetimde vāḥid ü yezdān benem

[9a]

- 25 ‘Askeri zātım gülistān tende bülbüldür benüm
Gülşen-i ğayb-ı ‘amāda ol gül-i reyhān benem

26⁴⁷

‘ASKERİ EFENDİ

Remel .-./-.-./-.-./-.-

⁴⁷ ‘Askeri D. , s.361.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Aşka düşdüm her seher derdile āhım var benüm
Tāc-ı 'izzet 'aşk gibi başda külāhım var benüm
- 2 Kandedir gelsün giden yārān bizimle e's-şalā
Menzil-i 'ayn-ı liķāya 'azm-i rāhım var benüm
- 3 Eylemez dünyā vü 'uķbā manşıbına dil heves
'Ālem-i mülk-i beķāda izz ü cāhım var benüm
- 4 'Askerī dir 'aşk içinde Hāķķa toğrıdır yolum
Gerçi zāhid-i rü-siyāhım çok günāhım var benüm

27⁴⁸

ĠAZEL-İ NESMĪ ĶUDDĪSE SĪRRUH ESĀMĪ

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Fūrķatiñ derdi nigārā bađrumı ķan eyledi
Rūzğār oldı muhālif vaşl-ı hicrān eyledi
- 2 Cānımı ya' nī vişāliñ benden ayırdı felek
Gel bu cānsız 'āşıķı gör kim ne bī-cān eyledi
- 3 Bađrımıñ ķanın gözümnden aķıdır her dem ğamiñ
Ey şanem şevķiñ beni gör kim ne giryān eyledi
- 4 Derdimiñ dermānını fazlından Allāh eyleye

⁴⁸ Nesimī D. , 356-357.

Her devāsız derde çün oldur ki dermān eyledi

- 5 Senden ayru düşdigüm taqdīr imiş benden degil
Haqdır ey cān her ne kim taqdīr-i Yezdān eyledi

[9b]

- 6 Sırr-ı ʿışkıñ genemiş anıñ yiri virānedir
Yaqdı ʿışkıñ göñlümi ol genci virān eyledi
- 7 Cānını verdi Nesīmī çün saçıñ zincīrine
Niçün anın meskeni zincir ü zindān eyledi

28⁴⁹

BEYT

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

Yazardım zümre-i halāna dāʿim nev binevnāme
Bulunmaz dār-ı ğurbetde gehī qartaş gehī hāme

29⁵⁰

ĠAZEL-İ ʿİZZET

Remel ..-/.-/-..-/-..-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Faʿlün

- 1 Bir zamān sel gibi ʿaşkla pür-cüş olduk
Şimdi deryā-yı taħayyür gibi hāmūş olduk

⁴⁹ Kime ait olduğu tesbit edilememiştir.

⁵⁰ ʿİzzet D., s.49. Bu gazel divanda 6 beyitten oluşmaktadır.

- 2 Hâ`bda hâle-i mâh olmuş idim dün gice ben
Bir gice yâr ile rü`yâda hem âgûş olduk
- 3 Câm-ı zerrîn ile sâķî var iken içmezidik
Şimdi bir köhne sifâl ile kadeh nûş olduk
- 4 Bir zamân ey leb-i şîrîn nemek-i bezmiñ idik
Hâtırından ne `aceb şimdi ferâmûş olduk
- 5 Câm-ı hâlî ile kec itme şarâba ibrâm
Sâķiyâ büy-ı mey-i `aşk ile bî-hûş olduk

[10a]

30⁵¹

ĠAZEL-İ `İZZET EFENDİ

Remel -.-/-.-.-/-.-.-

Fâ`ilâtün Fâ`ilâtün Fâ`ilâtün Fâ`ilün

I

Gül gibi cüyâ-yı destâr olmadım olmam yine
Hâr-ı hârim varsada hâr olmadım olmam yine
Ben bu meslekden ki bîzâr olmadım olmam yine
Jâle-i gülberk-i gülzâr olmadım olmam yine
Gülnehâl-i bülbüle hâr olmadım olmam yine

II

Yâr olub bâr olmamaktır mezhebimde kâr-ı yâr
Bir diyâr-ı digerân-veş gerçi bir güç şartı var
Hâşılı ben bu cihetle olmuşum herkese yâr

⁵¹ `İzzet D. , s.11.

Şemse taḥmīl eylemem ḥaml-i za‘īfim zerre var
‘Ömrüm içre kimseye bār olmadım olmam yine

III

Tecrübe kıldım cihānıñ ‘aql u dīvānesin
Lāne-i büm anladım kaşr-ı şehinşāhānesin
‘Ākıbet taḥrīb ile ta‘mīr idüb dilḥānesin
Eyledüm vīrān hevā vü ārzü kāşānesin
Ben serāy-ı nefse mi‘mār olmadım olmam yine

IV

Devlet-i bī-minneti taḥşīle düşdi bu gönül⁵²
‘Arz u istiğnāya maşrūf oldu sa‘y ü dūrişim
Ya‘nī billāh ḥasr itdim niyāz u nālişim⁵³
Cüst-cüy-ı kūçe-i semt ü kanā‘ad işim⁵⁴
Kār-ı dünyā-yı talebkār olmadım olmam yine

V

Ḥaqqı buldum her umūrumda müsebbib hem sebeb
Oldu bu yüzden ğam-ı ‘ālem baña ‘ayn-ı ṭarab
Añladım maẓmūn-ı terkīb şafā-yı dehri hep
Virmedim kesb-i ma‘āş ile dil-i zāra ta‘b
Fıkr-i dünyā ile ğamḥ‘ār olmadım olmam yine

VI

Gāh pest ü geh bülendim olmuşum gūyā ki meni‘
Mihrībānıñ dostu ḥāsmıñ⁵⁵ düşmānıyım hemçü tiğ

⁵² Bu gönül: ḥāhişim **D.**

⁵³ billāh: bābullāh **D.**

⁵⁴ kanā‘ad işim: kanā‘addir işim **D.**

⁵⁵ Çeşmiñ: ḥaşmiñ **D.**

İşte huccetdir benim da' vāma bu beyt-i belīg
Eylemem ehl-i vefādan olsa biñ cānım dirīg
Bī-vefā yārān ile yār olmadım olmam yine

[10b]

VII

Çeşm-i haqq beynimde yeksān oldu sultān u gedā
Eyledim faqr-ı haqīkī ile taḥsīl ü ğinā
Gāh mucūr dehr olan 'İzzet gibi olsun baña
Birdir 'indimde benim Pertev 'abā ile ḳabā
Mā'īl-i eşvāb-ı zer-tāb olmadım olmam yine⁵⁶

31⁵⁷

ḲİṬ' A

Remel -.-/-.-.-/-.-.-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Sīne bendiñ fetḥ edüb açdıķça sen sīm ü teniñ
Ben ne renge girdigiñ ḳıldım temāşā gülşeniñ
Bu ḳadarcıķ bitmez de āşinālıķ oldu yā
Ġayri şimden şonra ey meh sen benim gönlüm seniñ

32⁵⁸

ḲİṬ' A

Remel ..-/-.-.-/-.-.-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

⁵⁶ zertāb: zertār D.

⁵⁷ Mu'allim İsmā'īl Haqqı Bey. , Arşiv No:10036.

⁵⁸ Kime ait olduğu tesbit edilememiştir.

‘Avn-ı Hakk ile atub dilden enāniyyetimiz
Hakda mahv olmadır ez-cān u gönül niyetimiz
Biz de bizlerdeki kudret de seniñdir yā Rab
Yok bizim bizde bizimdir diyecek kudretimiz

33⁵⁹

ĠAZEL-İ VĀŞIF

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

F ā‘ilātün F ā‘ilātün F ā‘ilātün F ā‘ilün

- 1 Her kimiñ çeşm-i harīşi ru’yet-i maqşūd olur
Rūy-ı āmāli nihān-ı perde-i nābūd olur
- 2 Düşmesün yoħsa gönüller ol bütüñ sevdāsına
Kāfiriñ nār-ı firākı ateş-i Nemrūd olur
- 3 Katline emr etse ‘uşşākıñ nihānī ğamzeler
Tīg-i çeşmi t̄arfetü’l-‘ayn içre hūn-ālūd olur
- 4 Nā-be-cādır bu dil-i bīmāra tedbiriñ seniñ
Hastaya vaz’-ı aṭıbbā dahı derd-efzūn olur
- 5 Şöyle suzānım ki Vāşif ateş-i hicrāndan
Her şeb āh-ı ateşinimle cihān pür-dūd olur

[11 a]

34⁶⁰

ĠAZEL-ŞEM‘İ EFENDİ

Hezec .-.-/-.-.-/-.-.-/-.-

⁵⁹ Vāşif D. , s. 303.

⁶⁰ Şem‘î D. , s.154.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

I

De gilsin çünkü bülbül eyleme gülşende sen zârı

‘ Aceb hiç var mı bu ‘ âlemde bir insân bulan yâri

Nesîmî virdi post mi‘ rācā Manşûr eyledi dârı⁶¹

Eger var ise sende zerrece ol ‘ aşkıñ âşârı⁶²

Çurulduğda cefâ hemtâhınıñ her yerde bâzârı⁶³

Disünler bu gelen derd-i ğam-ı mihnet ħaridârı⁶⁴

II

Ciger kebâbıdır gözi bu derdiñ ince dermânı⁶⁵

Seven İsmâ‘îli elbet olur ‘ indinde ħurbânı

Dilinde ism-i yâri boşla virmesen seri-cânı⁶⁶

Fedâ-yı cân eylemekdir bu ħariķiñ şöhreti şânı

Naķarât

III

Girersiñ Ħazret-i Yûsuf gibi zencîr-i zindâna⁶⁷

Şehîd-i Kerbelâ râhında ħoysañ başı meydâna⁶⁸

Terâzû başına alur yüküñ yüklen de kervâna⁶⁹

Ne miķdâr olduğñ öğren metâ‘ iñ orda mîzâna⁷⁰

Naķarât

⁶¹ mi‘ rācā manşûr eyledi: manşûra mi‘ rāc oldı **D.**

⁶² ‘ aşkıñ âşârı: ‘ aşkıñ esrârı **D.**

⁶³ hemtâhınıñ: emtâ mıñ **D.**

⁶⁴ disünler bu gelen derd-i ğam-ı mihnet ħaridârı: disünler yükletdir derd-i ğam-ı mihnet yap dârı **D.**

⁶⁵ ciger kebâbıdır: cigerden göz kebâbıdır **D.**

⁶⁶ Dilinde ism-i yâri boşla virmesen: Dilinden boşla yâri virmez isen **D.**

⁶⁷ Zincir-i zindâna: cāh-ı zindâna **D.**

⁶⁸ râhında: ‘ aşkıñda **D.**

⁶⁹ terâzû başına alur yüküñ yüklen de kervâna: terâzû başına al var bugün yüklen de kervâna

⁷⁰ metâ‘ iñ: hatâ‘ iñ **D.**

IV

Başın ʿaşk yolunda şöyle bir merd-i cihān ol kim
Cemīʿī ʿaşkı yüklen merd-i kāmīl ʿahramān ol kim⁷¹
Varınca ʿarz-ı meydāna Şemʿī bir nişān ol kim⁷²
Giyen ʿaftān-ı ʿaşkı server-i pür ʿāşıkān ol kim⁷³
Kurulduḡda cefā hemtāhınıñ her yerde bāzārı
Disünler gelen derd-i ġam-ı mihnet ʿarīdārı

35⁷⁴

TAḤMĪS-İ SERVERİ SEYRĀNĪ EFENDİ

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefāʿ-īlün Mefāʿ-īlün Mefāʿ-īlün Mefāʿ-īlün

I

Tehī sermāyemiz dükkān-ı gözde naḡd-i yaş etmek
Bize ʿışk şışesin Ferhād-veş hālāt baş etmek
Gerekdir mizbān-ı mihmānına teklīf-i āş etmek
Revāmıdır eylik maḡbūbuna īmānı fāş etmek
ʿAbesdir ehl-i ʿaşḡa ḡayd u cān ḡayd u baş etmek
Seri vermek ḡolaydır billāh sırrı fāş etmek

[11b]

II

Atıldım ben daḡi ʿaşḡ-ı Ḥalīluʾl-lāh için nāra
Ben oldum Ḥazret- Eyyübā tesbīh-i cismi pür-yāre
Benim esrārımı anlar düşer bilmezler inkāra
Anın sermāyesi yerāḡ-ı dil ammā nedir çāre

⁷¹ Cemīʿī ʿaşkı: Cemīʿī derdi **D.**

⁷² varınca ʿarz-ı meydāna: Varınca ʿarz-ı maḡşerde **D.**

⁷³ giyen ʿaftān-ı ʿaşkı server-i pür ʿāşıkān ol kim: geyin ʿaftān-ı ʿaşkı serveri bir ʿāşıkān ol kim **D.**

⁷⁴ **Seyrānī D.**, s. 272.

‘Abesdir ehl-i ‘aşka kayd u cân kayd u baş etmek
Seri vermek kolaydır billâh sırrı fâş etmek

III

Dilerseñ bilmem bilme içinde bilmem mümkün
Dilerseñ gülmem gülme içinde gülmemem mümkün
Dilerseñ silmem defterden ismim silmem mümkün
Ve ölmek dirilmek hağdır ammâ ölmek mümkün
Nağarât

IV

Oğurum şî‘rim velîkin añlamaz sırrım kızıl-ğânlar
Ne bilsün ‘ârifîñ esrârını ‘ağlı perişânlar
‘Aceb kimdir viren ‘İsâ deminde mürdeye cânlar
Ne malımdur ne hâl ile ider Seyrânî seyrânlar
‘Abesdir ehl-i ‘aşka kayd u cân kayd u baş etmek
Seri vermek kolaydır billâh sırrı fâş etmek

36⁷⁵

ĠAZEL-İ SEHVİ

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Ol perîniñ ‘ârızın zîşânın öpdüm oğşadım
Bâğ-ı hasende gül-i reyhânın öpdüm oğşadım
- 2 Emr-i nürdan halka halka ‘ârızı üzre görüp
Çok şükür zülf-i ‘anber-nişânın öpdüm oğşadım

⁷⁵Sehvî divanına ulaşılammıştır.

- 3 Da‘ vet etdim hāneme tenhā gelecek ol perī
Hōş şafā geldün deyüp destine şundum şāgarı
- 4 Nāzenīnim mest olup öptüm çekdi hānçeri
Kıyma şehbāzum deyüp pişānın öpdüm oğşadım
- 5 Merḥamet nişfü’l-imāndır deyü ibrām eyledim
Bu kelāmıyla o serkeş hūbı ilzām eyledim
- 6 Geh tebsüm geh tekellümle hele rām eyledim
Ḥasretim cānum deyüp gerdānın öpdüm oğşadım
- 7 Sehviyā gördüm mükemmel vuşlatıñ hengāmesin
Okudum levḥ-i cebīniñ muḥabbet-nāmesin
- 8 Leblerin būs ederek tenden çıkarub cāmesin
Koynuma ‘uryān olup her yanın öpdüm oğşadım

[12a]

37⁷⁶

MUḤAMMES-İ VĀŞIF EFENDİ

Hezec --./--./--./—

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün

I

Şeh-rāh-ı muḥabbet ki ṭarīḳ-ı ezelīmdir
Ser-menzil-i ‘aşḳ eski mekān ü maḥalimdir
Yoldan kıoyan ammā beni ṭul-ı emelimdir
Bu çāk-i girībāna sebeb kendi elimdir

⁷⁶ Vāşif D., s.511-512-513. Bu muhammes divanda 12 beyittten oluşmaktadır.

Hep çekdiceğim kendi cezā- yı ‘amelimdir

II

Yazık baña kim bunca zamān olmadım irşād
Çaldım heves- i şādī ile dehrde nā-şād
Çağı ‘amelimle olayım lāyık-ı āzād
Destimde ne tesbīh ü zebānımda ne evrād
Hep çekdiceğim kendi cezā- yı ‘amelimdir

III

Haç vermiş iken bu dil- i bīmāra şifāyı
Ben ğayrıdan ümmīd ederim derde devāyı
Yersem de eger sīneme biñ tīr- i belāyı
Dağl eyleyemem keşmekeş- i kaç- ı kaçāyı
Hep çekdiceğim kendi cezā- yı ‘amelimdir

IV

Bir dürlü degül ma‘şiyetim kâbil- i ta‘dād
Her dem ederim biñ güneh ü cürm- i nev icād
Kendimdir eden kendime kimden kime feryād
Ben eylediğim cürmü kime eyleyem isnād
Hep çekdiceğim kendi cezā- yı ‘amelimdir

V

Yā rab beni etmezseñ eğer ‘avfiña şāyān
Bār- ı günehim çekmede şıķlet çeke mīzān
Sen bendeñe ihsān edesin ben saña ‘ışyān
Vallāh kuluñ eyleyemem kimseye bühtān⁷⁷
Hep çekdiceğim kendi cezā- yı ‘amelimdir

⁷⁷ Vallāh kuluñ: Vallāh kuluñam **D.**

VI

Ey çāre resim pādişehim dād-ı penāhım
Vāy hālime bahş etmez isen cürm ü günāhım
Qabrimde ben öldükde bütün cümle giyāhım
Bu güne nidā eyleye Ma‘būd’um İläh’um
Hep çekdiceğim kendi cezā-yı ‘amelimdir

[12b]

VII

Olsam ne kadar ma‘şıyyet ü zenb ile meşhūr
Billāh Ğafūr ismine gönlüm yine mağrūr
Yā Rab kerem ü luţfuñ ile kııl beni mesrūr
‘Afv etmeyip eylesen eğer düzaħa me’mūr
Hep çekdiceğim kendi cezā-yı ‘amelimdir

VIII

Qat‘ olsa da şemşir-i ‘azāb ile emānım
Nār-ı elem-i düzaħ ile yansa da cānım
Hākister olup kalmasa da nām ü nişānım
Ol dem yine bu mışra‘ olur vird-i zebānım
Hep çekdiceğim kendi cezā-yı ‘amelimdir

IX

Bahş et güneh-i Vāşıf’ı yā Rab kıoma maħrūr
Urma yüzüne n’eyse kuşuru kıala mektūr
Pinhān ü ‘ayān Hāzretüñe cümlesi ma‘lūm
Yok kimselerüñ şun‘ı kıarār-dāde-i meftūm⁷⁸
Hep çekdiceğim kendi cezā-yı ‘amelimdir

⁷⁸ şun‘ı: şunu D.

38⁷⁹

ĠAZEL-İ RİF' AT EFENDİ

Remel ..-/.--/.--/.--

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün

- 1 Dīdemizden aqıdub hūn-ı dili lāle gibi
O perīdir çıkararı adımıızı nāle gibi
- 2 Demi geldikçe emel bāğını seyr-āb ide gör
İtme maqlūb-ı hevā eşk-i teri jāle gibi
- 3 Her söze baş şallamaz añlamadıkça 'āqıl
Ağfeşin nuql-i kelām etdiği bez gāle gibi
- 4 Sīb-i Hūdā hevesiyle olub gülnārın
Tıfl-ı dil-nāle ider gūdek nevsāle gibi
- 5 'Āşıkın yıldızı Rıf' attā qalub düşmeyemi
Ala āgūşuna āğyār o mehi hāle gibi

[13a]

39⁸⁰

NA'T-I ŞERİF

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Dilerler gerçi hep ümmet şefā' at yā Resūlallāh

⁷⁹ Rıf' at D. , s. 24.

⁸⁰ Vāşif D. , s. 204-205. Bu na't-ı şerif divanda 11 beyitten oluşmaktadır.

4a kār-ı şa' b ise ger terk-i menhiyyāt: kār-ı şa' b ise de terk-i menhiyyāt D.

6b Saña maşşuş olan haşlet: Saña ma hūş olan halet D.

- Ben ammā mücrimem ğāyet şefā' at yā Resūlallāh
- 2 Felekde devlet olmaz ümmetüñ olmak gibi ammā
Aşıl maqşūd olan devlet şefā' at yā Resūlallāh
- 3 Hādīşīyle kılan va' d-i şefā' at ehl-i işyāna
Eder elbette bī- minnet şefā' at yā Resūlallāh
- 4 Güneh-kārāna kār-ı şa' b ise ger terk-i menhiyyāt
Degül Sulţānım'a zaḥmet şefā' at yā Resūlallāh
- 5 Şefā' at suçluya derler ben ise müznibem ğāyet
Edersin sen baña elbet şefā' at yā Resūlallāh
- 6 Baña mu' tād olan ḥālet günāha meyl ü h'āhişdir
Saña maḥşüş olan ḥaşlet şefā' at yā Resūlallāh⁸¹
- 7 Nice bu bende-i 'āciz gibi şāyān-ı nīrānı
Eder şāyeste- i cennet şefā' at yā Resūlallāh
- 8 Yaḳar mı Hāzret-i Allāh nāra hiç bu 'āşīyi
Ederken Hāzretüñ himmet şefā' at yā Resūlallāh
- 9 Şefī' ü müşfikım mādām sensin nāra ben yanmam
Bu da' vāya benem ḥuccet şefā' at yā Resūlallāh
- 10 Cenābuñdan be-ḥaḳḳ-ı Çār-yār ümmīd eder Vāşif
'İnāyet merḥamet şefkat şefā' at yā Resūlallāh

⁸¹ Bu beyit divanda 7. beyittir.

9a Şefī' ü müşfikım: Şefik ü müşfikım **D**.

[13b]

40⁸²

ĠAZEL-İ VÂŞIF EFENDİ

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 O hûnî dîdeler h'âb içre hep zulm-i nihân söyler
Dem-â-dem leşker-i müjgânide nâdîde kan söyler
- 2 İnan olmaz ne kâfirdir o şūhūñ çeşm-i sehḥârı
Dil-i biçāreya her bir nigeḥde biñ yalan söyler
- 3 Şikāyet eylemez ' uşşāķı aşlā tîr-i cevrenden
Baña yā ğamzeler îmā ider yā ebruvān söyler
- 4 Şunup zehr-âb-ġam üftādeġāna bezm-i naḥvetde
Ne ḳanlar içdiġin ol zālīmüñ pîr-i muġān söyler
- 5 Derūnumda ne rütbe sırr-ı ' aşķı eylesem pinhān
Yine bir ān olur kim Vāşifā elbet zebān söyler

41⁸³

ĠAZEL-İ NESİMİ

Remel .---/.---/.---/.---

Fā'îlātün Fā'îlātün Fā'îlātün Fā'îlün

- 1 Merḥabā ḥoş geldüñ ey rūḥ-ı revānum merḥabā
Ey şeker-leb yār-ı şîrîn lâ-mekānum merḥabā

⁸²Vāşif D. , s.294.

⁸³Nesîmî D. , s. 76.

5a nāz ile şordı: nās ile şordı D.

- 2 Çün lebũñ cām-ı Cem oldı nefḥa-i Rūḥu'l- Kudüs
Ey cemīlüm ey cemālüm baḥr u kānum merḥabā
- 3 Göñlüm hīç senden özge nesne lāyık görmedüm
Şüretüm ' aqlum ' uqūlüm cism ü cānum merḥabā
- 4 Ey melek şüretlü dil-ber cān fedādur yoluña
Çün didũñ laḥmike laḥmī ḳana ḳanum merḥabā
- 5 Geldi yārum nāz ile şordı Nesīmī niçesin
Merḥabā hoş geldũñ ey rūḥ-ı revānum merḥabā

[14a]

42⁸⁴

MUḤAMMES-İ VĀŞIF

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün

I

Derūnum iñlesin her demde dem-sāz-ı rebāb olsun
Bu ḳānūn-ı maḥabbetdir dem-ā-dem pīç ü tāb olsun
Gerek mızrāb-ı ğamla nağme-senc-i izṭrāb olsun
Dimem dil vaşl-ı yār ile cihānda kām-yāb olsun
Yıķıldı ḥāṭırım şimden gerü ' ālem ḥarāb olsun

II

Bu eşnāda eger ' id olsa da ben nūş-ı cām etmem
Serim bīhūde sevdāya şalub mest- i müdām etmem
Bu keyfiyetle ibrām-ı vişāle fikr- i ḥām etmem

⁸⁴ Vāşif D. , s. 513-514. Bu muhammes divanda 7 beyitten oluşmaktadır.

Ben ol mest-i ğurūra ba‘de z̄in ‘arz-ı merām etmem

Naķarāt

III

Beni şol rütbe maḥzūn eylemiş kim vādi-i hicrān⁸⁵

Ne deñlü bī-mecāl etmiş ki nālim vālih ü ḥayrān⁸⁶

Yine ol bī-vefādan istemem ben zerrece dermān

Ger ābād olmaķ istersem derūnum eylesin virān

Naķarāt

IV

Niyāzım geķmedi dildāra ʔaşa eyledi te ‘şir

Hemān şimden gerü n’eylerse etsün etmesün te ‘ḥir

Ger isterse de pey-der-pey derūnum eylesün tekd̄ir

ķabūl etmez benim virāne gōñlüm ğayrı hiķ ta‘mir

Yıķıldı ḥāḫırım şimden gerü ‘ālem ḥarāb olsun

V

‘Abeş fikr-i peygām-ı dil-rübā etdikçe her dem ben⁸⁷

Gelir beytü ‘l-ḥazenden ḥāḫıra hep ķanlu p̄irāhen

Belā bu bir ʔarafdan kendi baḫtım da baña d̄üşmen⁸⁸

Ben el çekdim hele her vech ile dāmān-ı maḫlabdan

Naķarāt

VI

İder bu Vāşif-ı bīçāre yā rab senden istimdād⁸⁹

⁸⁵ maḥzūn eylemiş kim vādi-i hicrān: maḥzūn eylemiş bu vādi-i hicrān **D.**

⁸⁶ nedeñlü bī-mecāl etmiş ki nālim vālih ü ḥayrān: o deñlü bī-mecāl etmiş ki ķaldım vālih ü ḥayrān **D.**

⁸⁷ ‘Abeş fikr-i peygām-ı dil-rübā etdikçe her dem ben: ‘Abeş peygām-ı fikr-i dil-rübā etdikçe her dem ben **D.**

⁸⁸ belā bu bir ʔarafdan: dilā bu bir ʔarafdan **D.**

⁸⁹ İder: Diler **D.**

Kerem kı l luř u iřsānuñla ğamdan eyle sen āzād⁹⁰
Şeb-i ħasretde bī-kes bī- nevā ħalsun mı dil nā-şād
İder bu mışra‘ -ı dil-sūz ile tā-be-seher feryād
Yıķıldı ħātırım şimden gerü ‘ālem ħarāb olsun

[14b]

43⁹¹

NA‘T-I ŞERİF

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Vişāliñ derd-i ‘ uşşāķa devādır yā Rasulellāh
Ĥayāliñ ħalb-i müştāķa şafādır yā Rasulellāh
- 2 Ki şevķiñ gizlidir cānda nice şāhlar saña bende
Yüzüñ nūru dü-cihānda ħayādır yā Rasulellāh
- 3 Mübārek merķad-i pākiñ ziyāretġāh-ı emlākiñ
Göñüller derdine ħākiñ devādır yā Rasulellāh
- 4 Mübārek ravzaña varsam türābıña yüzüm sürsem
Bu cihānı yoluña virsem fedādır yā Rasulellāh
- 5 Fedādır yoluña cānlar oluŗtur saña fermānlar
Ĥapuñda nice sulţānlar gedādır yā Rasulellāh
- 6 Seni maĥbūb idendi Ĥaķķ mūkerrem iyledi muţlak
Seniñ ħadriñ bilen ancaķ Ĥüdādır yā Rasulellāh

⁹⁰ ğamdan eyle sen āzād: ğamdan eyle ver āzād **D.**

⁹¹ Şakirt divanına ulaşılamamıştır.

7 Ki seniñ cümle maṭlab seniñ medḥiñ iderler hep
Olan rūḥuña rūz-ı şeb du'adır yā Rasulellāh

8 Şākirtiñ aḡar yaşı dūn ü gün aḡlamak işi
Yoluña cān ile başı fedādır yā Rasulellāh

44⁹²

**Bir Rāfizi'niñ Rū'yasında Ḥazret-i 'Alī'niñ Ṭabanca Atup Rāfizi'niñ
Dişlerin Döküp Ba' de Rāfizi'niñ Müslümān Olduḡuna Ƙıṭ' a**

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā' ilün Mefā' ilün

Egerçi düşde oldu cümle dişden
Lākin buldu sa'adetler o dişden
Zebāniler ana āteş-i müheyyā
İderken oldu āzād āteşten

[15a]

45⁹³

GÜFTE-İ 'İZZET MONLĀ

Remel ..--/..--/..--/..--

Fe 'ilātün Fe 'ilün Fe 'ilātün Fe 'ilātün

[Fa 'ilātün]

[Fa 'lün]

I

Ƙandesin bir nice dem görmedüm ey şāh seni
Bize göstermiyor aḡyārlar eyvāh seni
Severim cān u gönülden seni vallāh seni
Dil-şiken kıldı yine naḡvetiñ ey māh seni

⁹² Ki me ait olduḡu tesbit edilememiştir.

⁹³ 'İzzet divanında bu şiire ulaşılamamıştır.

Çorçarım incide bir āh-ı seher-gāh seni

II

Bir gün olsun azıcık meclise gel lāf eyle
Naqd-i gencīne-i ihsānını isrāf eyle
Ġill-i ġuşdan dilini āyīne-veş şāf eyle
Ne imiş rāh-ı muhabbet görüp insāf eyle
İreyim ey dil-i miñnetzeni hemrāh seni

III

‘Ālem içre açılıp ġonca güller ġülse
Bezmimiz neş’e-i şahbā ile revnağ bolsa
İstemem sensiz efendim baña cennet olsa
Bağmazam cümle cihān hūri melek tolsa
Seni özler dil-i şeydā seni billāh seni

IV

Āhdır girye-i dil hāne-i ‘āşıkda temel
Meclis-i meyde gelüp zevġimize virme hālel
Hoşça gel git kerem yalvarırım etme cedel
Yāri incitmeme şartıyla gelürseñ ne ġüzel
Yoğsa dilġir ederem sīnede ey āh seni

V

Bağma lūtf eyle ġül-i üftādeleriñ etdigine
Acı ‘āşıklarımñ ‘ömri hebā gitdigine
Gel kerem kıl bağayım maşlahatıñ bittigine
Bağ taħammül mi gelür ehl-i diliñ çekdigine
İdeyim bir gicecik hālime āgāh seni

VI

Meclis-i hāşa ‘ İzzetle me‘ an gitmiş idik
‘ Āşıkıñ kâ ‘ide- i de‘bini öğretmiş idik
Maṭlab- ı zārimizi biz ana çitlatmış idik
Hābili demdir ki ‘ aceb yārile üns etmiş idik
‘ İzzetā ayırmaya ol yārdan Allāh seni

[15b]

46⁹⁴

MUḤAMMES-İ VĀŞIF EFENDİ

Remel ..-/-...-/-...-/-

Fe ‘lātün Fe ‘ilātün Fe ‘lātün Fe ‘ilün

I

Yaradub Haḫ baña bir rehber- i āgāhı
Bende- i haḫka- be- gūş etdi dil- i güm- rāhı
Cān ü dilden bu yola oldum anuñla rāhı
‘ Ābid ü fāsıka Mevlānuñ açıqdır rāhı
Beni de böyle kabūl etdi erenler şāhı

II

Ne şekil ağlamayam inlemeyem etmeyem āh
Bilirim kimsede yok bende olan cürm ü günāh
Şanırım ‘ ālem eder daḫl ü ta‘ n vāh baña vāh
Görüb ālūde beni etme haḫāretle nigāh

Naḫarāt

III

Ola mādām erenler ḫapusı cilve- gehim

⁹⁴ Vāşif D. , s.510-511. Bu muhammes divanda 7 beyitten oluşmaktadır.

Bāb-ı Mevlāya çıkar doğru benim Őāh-rehim
Doğrudur hađđā özüm degme kec olsun külehim⁹⁵
Urma urma yüzüme keşret-i cürm ü günehim

Nađarāt

IV

Őüfi geymiŐ koca bir ‘ örf-i siyāhī kofī
Nağvetinden đabarub koltuğu ŐiŐmiŐ őüfi
Almaz erbāb-ı hađđikat bu đuru ya fi yufi
Var ta‘ aŐŐub ile zühd Őatmaña bağ sen őüfi
Beni de böyle đabül etdi erenler őāhı

V

Kimde var ‘ adline Mevlānuñ ‘ aceb ũakat ü tāb
Münkir-i ‘ afv-ı İlähi misin ey ħāne-đarāb
Đađđan etmez misin āyā bizi tekdire ħicāb
Gügenüb zühdine zāhid ne bu ‘ unf ile ħıřāb⁹⁶
Beni de böyle đabül etdi erenler őāhı

VI

Eyleyüb mađz-ı kerem bende-i bī-čāresine
Merhem-i Őefđat u luř urdu dilüñ yarasına
Feyz-ı himmetle meded đıldı bu āvāresine⁹⁷
Bađmayub ħāŐılı VāŐıf yüzümüñ đarasına
Beni de böyle đabül etdi erenler őāhı

47⁹⁸

⁹⁵ doğrudur hađđā özüm: doğrudur hađđā sözüm **D.**

⁹⁶ gügenüb zühdine zāhid: güvenüb zühdine zāhid **D.**

⁹⁷ Feyz-ı himmetle meded đıldı bu āvāresine: Feyz-ı himmet ile đıldı meded āvāresine **D.**

⁹⁸ **VāŐıf D.** , s.685.

IT A

Hezec --./--./--./—

Mefl mef mef feln

Sensiz dil-i ndn efendim ii bitti
lemde ne etdiyse bana firatin etti
Bs eylemek mmdi ile skker-i la lin
Tenh gelicek meclise pek zevime gitti

[16a]

48⁹⁹

AZEL- VIF EFEND

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Filtn Filtn Filtn Filn

I

Hsnde nsi yok bir h- ferdim var benim
Daı yd el degmedik bir tze verdim var benim
Anu in blbl-s ry- zerdim var benim
ang derdim syleyim dalarca derdim var benim¹⁰⁰
Yra teir eylemez bir h- serdim var benim

II

Yr emir-i maabbetle yregim yaralı
Zh- hicrnm oulmaz degmedike yr eli
Hatrm mazn barm hn snem yaralı
ang derdim syleyim dalarca derdim var benim
Yra teir eylemez bir h- serdim var benim

⁹⁹ Vif D., s.531.

¹⁰⁰ ang derdim syleyim: Hangi derdim syleyim D.

III

Baňa nisbet ol perī ađyāruñ oldı hem-demi¹⁰¹
Başıma teng etdi evzā‘ -ı sitemle ‘ālemi
Bir ıarafdan cevr-i yār bir yanadan yārān ğamı
Kağı derdim söyliyim dağlarca derdim var benim
Yāra te‘şir eylemez bir āh-ı serdim var benim

IV

Ğayr ile gördükçe hem-āğuş-ı ülfet yārımı
Āh edip mümkün mi ifşā etmemek esrārımı
Bir gülüñ mecbūrıyam hiç şorma ħār-i zārımı¹⁰²
Kağı derdim söyliyim dağlarca derdim var benim
Yāra te‘şir eylemez bir āh-ı serdim var benim

49¹⁰³

ĶIT‘ A

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

İntizār-ı mađdemiñle reh-güzārıñ gözlerim
Gel yetiş ey bî-vefā yollarda kaldı gözlerim
Oldu vaşf-ı gülşen-i rüyuñla ey gül-berg-i nāz
Ĥasb-ı ħāl-i ‘ andelībānı maĥabbet sözlerim

50¹⁰⁴

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

¹⁰¹ oldı hem-demi: olup hem-demi **D.**

¹⁰² ħār-i zārımı: ħāl-i zārımı **D.**

¹⁰³ **Vāşıf D.** , s.676.

¹⁰⁴ **Vāşıf D.** , s.695.

Kevnde erbāb-ı temāşā etse biñ kerre niyāz
Açılıb halka yine bu bāb itmez keşf-i rāz

[16b]

51¹⁰⁵

TAHMİS-İ CİNĀNĪ ĞAZEL-İ FEVRĪ EFENDİ

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

I

Dilā bākī degüldür şevki-i Dārāyı n'eylersin
Libās-ı 'āriyetdür atlas u dībāyı n'eylersin
Ğam-ı 'azline degmez mañşib-ı a' lāyı n'eylersin
Çün āhir qor gidersen devlet- i dünyāyı n'eylersin
Ri'āyet 'add idüp bu halk ile ğavgāyı n'eylersin¹⁰⁶

II

Giyünce fāhir-i libās halka 'arz-ı devlet eylersin¹⁰⁷
Gedā-yı hırqa-püşe faqr ucundan zillet eylersin¹⁰⁸
Fenāsın bilmeyüp dünyāya şarf-ı himmet eylersin
Gedā-veş çünkü āhir bir kefenle rihlet eylersin
Bu tāt-ı Keykubāddır hil'at-i Dārāyı n'eylersin¹⁰⁹

III

Nedir bā' iş düşen bu intizām-ı hāl-i devrāna
Ne ma' nā qaşd ider şüret viren eşkāl-i insāna
Vücūd-ı vācibi idrāk için geldün bu meydāna

¹⁰⁵ **Cinānī D.**, s.239-240-241. Bu tahmis divanda 6 bentten oluşmaktadır.

¹⁰⁶ Ri'āyet: Riyāset **D.**

¹⁰⁷ Giyünce fāhir-i libās halka 'arz-ı devlet eylersin: Libās fāhirünle halka 'arz-ı devlet eylersin **D.**

¹⁰⁸ Gedā-yı hırqa-püşe faqr ucundan zillet eylersin: Gedā-yı hırqa-püşü faqr ucundan töhmet eylersin **D.**

¹⁰⁹ Bu tāt-ı Keykubāddır hil'at-i Dārāyı n'eylersin: Bu tāt-ı Keykubād u hil'at-i Dārāyı n'eylersin **D.**

Başıretle çü kılmazsın nazār āsar-ı Raḥmāna
Ya dünyāya açup bu dīde-i bīnāyı neylersin

IV

Çemen bezminde bād-ı şubḥ-gāhī olsa ferrāşuñ
Müheyyā kılsa hep esbāb-ı ‘īşi nefis-i ‘ ayyāşuñ
Elünde cām-ı gül-gün olsa Cem gibi ayakdaşuñ
Görür aḥvāl-i ḥaşri çünki āḥir olmadık başuñ ¹¹⁰
Bu ‘ iş ü nūş u sâz u söz u çeng ü nâyı n’eylersin

V

Cinānī çün sever ḥavf u niyāzı ḥazret-i ‘ izzet ¹¹¹
Demidür ağla ḥālūñ gāfil olma geçmesün fırsat
Cihāndan cürm ile ālūde iken eyleyüp rıḥlet
Musī vü muḥsine ta‘ yīn olunca dūzah ü cennet
‘ Aceb ol demde Fevrī sen dil-i şeydāyı n’eylersin

52¹¹²

ĠAZEL-İ NĀBĪ TEŞBĪH-İ FEHĪM EFENDİ

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Gāh taşarrufta Süleymān gāh Ḥātemdir gönül
Gāh gāhī mūr-ı aḥḳar ile hemdemdir gönül
- 2 Gāh bigāne gehī hep rāza maḥremdir gönül
Gāh bizim vuslatda şād u ḥürremdir gönül

¹¹⁰ Görür aḥvāl-i ḥaşri çünki āḥir olmadık başuñ: Bu bezmün çün beḳası yoḳ ya ḡavḡāya virüp başuñ **D.**

¹¹¹ Cinānī çün sever ḥavf u niyāzı: Cinānī çün sever ‘ arz-ı niyāzı **D.**

¹¹² **Nābī D.** , s.

- 3 Geh firāk-ı yārdan pür-guşşa vü ğamdır gönül
Bende bilmem kim bu ‘ālemdede benim nemdir gönül
- 4 Gāh olur emvāç-ı çerhi ğarķ ider keder gönül
Gāh olur bir kıatre-i nāçizden kemdir gönül

[17a]

53¹¹³

MÜŞEMMEN-İ FEVRİ EFENDİ

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

I

Cān çıkarsa kūy-ı firķatte ğam-ı dildārdan
Baş giderse ‘aşķ içinde cünbüş-i ağyārdan
Cāme-i ten yansa nār-ı sīne-i bīmārdan
Tāc-ı ser düşse hevā-yı āh-ı āteş-bārdan
El çeküb hep cān u baş u destārdan
Geçeyim hergiz belā-yı derd-i ‘ışķ-ı yārdan
Döneyüm kıālū belāda ittidigüm ikrārdan

II

Nāzır olayım nergise ol ğamze kārı terk idüp
Mā’il olayım serve ol kıadd-i çmārı terk idüp
Mā’il olayım gülşene ol gülizārı terk idüp
Tālib olayım hūriye ol lālezārı terk idüp
Rāğıb olayım ğüşe la’l-i nigārı terk idüp
Kāni’ olayım cennete ruhsār-ı yārı terk idüp
Rūz-ı maḥşer zāhidā maḥrūm olan dīdārdan

¹¹³ Fevrî divanına ulaşılamaştır.

III

Başda dağ-ı hâl-i ruhsârîñ karanfil vardur
Dîdede çeşmiñ hayâl-i nergis-i bîmârdur
Tende zaḥm tîr-i müjgânîñ gül-i bîhârdur
Dilde fikr-i âteş la' liñ gül-i gülnârdur
Bâğ-ı cânda naḥl-i kaddiñ serv hûş-ı refârdur
Çeşmim müjgânîñ ruḥuñ 'aksile bir gülzârdur
Kim aniñ etrâfına şuyı çekilmiş ḥârdan

IV

Ol şanem kūyuna eylerseñ sa'âdetle sefer
Yoluñ iziñ açık olsun lîk ey bād-ı sefer
İşigine yüz sürüp bizden du'â ittikte keser
Vir miḥnette şorursa çekdigim ğamdan haber
Diyesin şimdi belâ-yı hicrile ey sîm-i ber
Şöyledür za' fîm ki bir dîvâre söykensem eger
Peykerim teşḥîş olunmaz şûret-i dîvârdan

V

Cân u dilden varı yoğı 'âşıkîñ cândır saña
Virsem olmaz mı dehân ü la' liñe ey bî-vefâ
Didi ancak anlara dünyâ vü 'uqbâdır behâ
Men tereddüd eyleyüp bakup dururken her yaña
Güş-ı câna irdi hâtiften bu beyt-i cân fezâ
İrmek isterseñ dehân-ı la' l-i yâre Fevriyâ
Geç iki 'âlemden el çek cümle yokdan vardan

[17b]

54¹¹⁴

¹¹⁴ Nesîmî D. , s.225.

ĠAZEL-İ NESİMİ

Hezec .---/---/---/---

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Nigārım dil-berim yārim nedīmim mūnisim cānum
Refīķim hem-demüm ' ömrüm revānım derde dermānum
- 2 Şehüm māhım dil-ārāmum hayātum dirligim rūḥum
Penāhum maķşadum meylüm medārım fikretim ü cānum
- 3 Kāmer-çehrem perī-rūyum zarīfim şūḥum u şengüm
Semen-būyum gül-endāmım zehī serv-i gülistānum
- 4 Laṭīfim nāzikim ḥūbum ḥabībim turfe maḥbūbum
Ḥicāzım Ka'be vü Tūrum behiştım ḥūr u Rızvānum
- 5 Güllum reyhānım eşcārım ' abirīm ' anberim ' üdum
Dürüm mervāridim kānım ' aķiķim la' l ü mercānum
- 6 Zī-efrūzum vefā-dārım ciger-sūzum cefā-kārum
Ḥudāvendim cihān-dārım emirim şāh u sulṭānum
- 7 Çerāgım şem' im u nūrum ziyā' im yıldızım şemsüm
Hezārım bülbülüm güllum Nesīmī-i ḥōş elḥānum

55¹¹⁵

DİGER

1a yārim nedīmim mūnisim: yārim enīsım mūnisım **D.**

3a perī-rūyu m: perī-rūḥum **D.**

7b Hezārım bülbülüm güllum Nesīmī-i ḥōş elḥānım: Hezārım bülbülüm kebkim Nesīmī yaḥşi elḥānım **D.**

¹¹⁵ Nesīmī **D.**, s.226. Bu gazel divanda 9 beyitten oluşmaktadır.

5a ülfetim zātım: varlığım zātım **D.**

7a Zarīfim gencim ü mālım: Ḥazīnem gencim ü mālım **D.**

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Yüzüñdür maqşūdum kıblem lebüñdür āb u hayvānum
Ayā serv-i ser-efrāzım fedā olsun saña cānum
- 2 Ki sensen derdüme dermān yüzüñ Fırkān haṭıñ reyḥān
Fedā olsun saña biñ cān ki sensen şāh u sulṭānum
- 3 Enīsım reh-berım yārim gülyüzlü gül-endāmum
‘Abīrim ‘anberım müşküm boyu serv ü ḥırāmānum
- 4 Faṣīlim kāmīlüm meylüm murādum maqşudum göñlüm
Cevābım meselem sözüüm dilimde cümle destānum
- 5 Ḥayātım rāḥatum mihrüm necātum ülfetüm zātum
Ṭabībüm şerbetım Ḥızrım vücūdum sā‘atım cānum
- 6 Ezeldendir menüm derdim sözi gerçek kamer bedrüm
Muḥıbbım sevdiğim mihrım siyeh zülf-i perişānum
- 7 Zārīfım gencım ü mālım Nesīmī ‘āşıkım ‘ışkım
Ḥabībım ‘izzetim ‘izzim ezelden kāmīl insānum

[18a]

56¹¹⁶

¹¹⁶ Nesīmī D. , s.350-351. Bu gazel divanda 11 beyitten oluşmaktadır.

2b miqdārını: bāzārını D.

4a ol ma‘şūkanūñ: şol ma‘şūkanūñ D.

6a cefāsın çekmeyen: cefāsın çekmeyüp D.

7a Dāra çık yā ey: Dāra çık yan ey D.

8b Ey gönül yārıñ em la‘l-i şeker-bārını: Ey gönül sen söyle yārıñ la‘l-i şeker-bārını D.

10b satma: satmaz D.

DİGER

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Yārın şatdın bahāsız bilmediñ miqdārını
Hıçe degmez ol kişi kim hıçe şatar yārını
- 2 Cevheri nādān elinden müşterī alur ucuz
Cevherī bilmez ne bilsün cevherüñ miqdārını
- 3 'Āşıkıñ esrārını 'āşık gerekdür kim bile
Olmayan 'āşık ne bilsün 'āşıkıñ esrārını
- 4 Kim ki kırbān olmadı 'ışkında ol ma'şūkanıñ
Çün degil da' vāsı anuñ neylerem güftārını
- 5 Her kimiñ fi' li riyādur ya sözi gerçek degül
Kavline inanma anuñ hıçe şay ıkrārını
- 6 Neylesün yārın cefāsın çekmeyen 'āşık müdām
Çünkü yār ister hemışe 'āşıkıñ āzārını
- 7 Dāra çık yā ey ene'l Hıak söyleyen Manşūr eger
Āhiret dārından istersen selāmet dārını
- 8 Zāhidüñ tesbīhidür lā-ıhavle vü zıkrı lā-ilāh
Ey gönül em yārınuñ la' l-i şeker-bārını
- 9 Kim ki yārın zülfünü elden kodı biñ cān ile
Bī-başar toprağa şaldı nāfe-i Tātārını

- 10 Ey Nesīmī incüyi dürri bilen şarrāfa şat
Cevheri nādāna satma lü 'lü ' -i şeh- vārımı

57¹¹⁷

DİGER

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ülün

- 1 Berg-i nesrīn üzre müşkīn zülfüni dām eyleme
‘Āşık-ı āşüfteyi bī-şabr u ārām eyleme
- 2 Şol Moğol-Çin gözleriñle çün beni şayd eylediñ
Bağrımı cevriyle pür-hün ey dil-ārām eyleme
- 3 Kimse çün yāruñ vişāliñ bulmadı tāmāt ile
Epsem ey halvet-nişin endişe-i hām eyleme
- 4 Zülf-i ruhsarıdır anıñ zikrim uş her şubḥ u şām
Zikirsiz hergiz ilāhī şubḥumu şām eyleme
- 5 ‘Āşık-ı şādık tuzağun kuşu ey zāhid degil
Dāne dizme tesbiḥi seccāde-yi dām eyleme
- 6 Va‘de çün virmiş bize Hāq selsebīl ü hūr-ı ‘ıyn
Koyma elden şahidi terk-i mey ü cām eyleme
- 7 Çün Nesīmīniñ murādı sensin ey ārām-ı cān

¹¹⁷ Nesīmī D. , s.305.

2a çün beni şayd eylediñ: çünki kapduñgönlümü **D.**

2b Bağrımı cevriyle pür-hün: Bağrımı cevriñle pür-hün **D.**

4a Zülf-i ruhsarıdır anıñ zikrim uş her şubḥ u şām: Zülf-i ruhsāruñdurur çün zikrimiz uş her şubḥ u şām **D.**

Halk içinde anı düşmen-kām u bed-nām eyleme

[18b]

58¹¹⁸

ĠAZEL-İ NİYÂZÎ

Remel -.-/-.-.-/-.-.-

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Eş-şalâ her kim gelir bâzâr-ı 'aşka eş-şalâ
Eşşalâ her kim yanarsa nâr-ı 'aşka eş-şalâ
- 2 Eş-şalâ dâr-ı ene'l-Hağda bugün Mansûr olub
Cân ü başından geçen berdârı 'aşka eş-şalâ
- 3 İbn-i Edhem gibi tâc ü tahtını tekeyleyen
Şoyunup abdâl olan hünkâr-ı 'aşka eş-şalâ
- 4 Kendüyi odlara yağan şol Halîlullâh gibi
Cân ü dilden bülbül-i gülzâr-ı 'aşka eş-şalâ
- 5 Varlığı tağm delüb Şîrîn ilinden yol ider
Ey Niyâzî söyle ol mi' mâr-ı 'aşka eş-şalâ

59¹¹⁹

ĠAZEL-İ NÜRÎ DEDE

Remel -.-/-.-.-/-.-.-

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

¹¹⁸ Niyâzî D., s.210.

4a Kendüyi: Kendüni D.

5a Şîrîn ilinden yol ider: Şîrîn iline yol açan D.

¹¹⁹ Nürî Divânında bu gazele ulaşılamamıştır.

- 1 Eş-şalā gelsin gelen meydān-ı ‘aşka eş-şalā
Baş u cāna bakmayan merdān-ı ‘aşka eş-şalā
- 2 İbn-i Edhem gibi tāk u tahtını terk eyleyüp
Kul olan gelsin beri sultān-ı ‘aşka eş-şalā
- 3 ‘Āşık-ı şādıkların bezzmine da‘vet eylemiş
Bāb açık yol toğrudur eyvān-ı ‘aşka eş-şalā
- 4 ‘Aklı ‘aşkıñ kaydına bend eyleyenler kâdandır
Gelsin ol dīvāneler dīvān-ı ‘aşka eş-şalā
- 5 Baħr-i ‘aşkıñ çünkü her bir kaťresi deryā olur
Hażmine kādır olan yārān-ı ‘aşka eş-şalā
- 6 Ka‘be-i vaşla erüp Nūrī yolunda sa‘yile
Cānı ihzār eyledi kurbān-ı ‘aşka eş-şalā

[19a]

60¹²⁰

TAĤMĪS-İ ŞAFĀ’Ī ĠAZEL-İ ‘UBEYDĪ

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

I

Muħakkar bilme zāhid rütbe-i erbāb-ı hālātı
Dime zāyi‘ olur faqr ehliniñ sa‘yile tāk atı
Ĥicāb ġafleti refi‘ eyleyüp seyr it maķāmātı
Fenā dārına gel gör şevket-i ehl-i ĥarābatı

¹²⁰ Safā’î’nin divanına ulaşılammıştır.

Ki Dārā görmedi ‘ömründe hergiz böyle dārâtı

II

Şeb-i hicrânı elden şorma söyler uzun kışşa
Vişâl-i yârı fikr itme ki zîrâ artırır güşşa
İşitme va‘zını pendîñ anı söyletme âl-i kışşa
Harâbât erlerin söyletdirüp âl-i kışşadan hişşe
Ki her biri fenâ pîrinden eylerler hikâyâtı

III

Bu şahrâ-yı cünündür bunda ‘âkıl itmez âdem
Bu fenn-i ‘aşkıdır bilmez bu remzi degme bir ‘âlem
Uzatma bahşi ey zâhid kelâmîñ olmasun müselleme
Harâbât ehline pîr-i fenâ bir ‘ilm oğutmuş kim
Lisân-ı hâl ile ta‘bîr olur ancak ‘ibârâtı

IV

Bugün gördüm şürâhî şadre geçmiş bâde pest olmuş
Sebû-yı ağyâr u bâdenîñ şânı şikest olmuş
Unutmağ için gâm-ı ferdâyı herkes meyi perest olmuş
Harâbât erlerin gördüm fenâ cāmîle mest olmuş
İçüp bende melâmet cür‘asın oldum harâbâtî

V

Sözüm âvâresi erbâb-ı nazmîñ güşuna tolsun
Kelâmım nüktesin güş eyleyin diller şafâ bulsun
Hadden ey Şafâ’î müdde‘î açılmasun şolsun
Harâbât ehline fenn-i fenâdan bir sibağ olsun
‘Ubeydî’ nin mezârı taşına yazın bu ebyâtı

61¹²¹

NİYÂ ZÎ HÂZRETLERİ

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ben şanurdım 'âlem içre baña hiç yâr kalmadı
Ben beni terk eyledim gördüm ki ağıyâr kalmadı
- 2 Cümle eşyâda görürdüm hâr var gülzâr yok
Hep gülistân oldu 'âlem şimdi hiç yâr kalmadı
- 3 Gice gündüz zâr ü efgân eyleyüb inlerdi dil
Bilmezim n'oldu kesildi âh ile zâr kalmadı
- 4 Gitti keşret geldi vaḥdet oldu ḥalvet dost ile
Hep Ḥaḳ oldu cümle 'âlem şehir ü bāzâr kalmadı
- 5 Dīn diyānet 'âdet ü şöhret kamu virdi yele
Ey Niyāzî n'oldu sende kayd-ı dindâr kalmadı

[19b]

62¹²²

TAḤMĪS-İ FÂ'İKĪ ĞAZEL-İ GÜFTĪ

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

I

Sîne çāk ol bir yañağı lāle-i ḥamrāyı sev
Ḥūn-feşān it dīdeñi bir la' l-i cān-efzāyı sev
Baḥr-vār eyle temevvüc bir meh-i ğarrāyı sev

¹²¹ Niyāzî D. , s.222.

¹²² Fâi kî divanına ulaşılammıştır.

Sāye-veş mest ol dilā bir kām̄eti bālāyı sev
Çün seversin hāşılı bir şūh-ı müsteşnāyı sev

II

Şūfī-meşreb yār aqdesdir dime ger rind iseñ
Būbeçe bi kiş u nākesdür dime ger rind iseñ
Hür ü Rūm u ‘abd-i Çerkesdir dime ger rind iseñ
Bu sehī kıaddür bu nevresdür dime ger rind iseñ
‘Ārif ol rind ol hemān a‘lāyı sev ednāyı sev

III

Dür-r-i yektādır deyü hüs̄nile sevme dilberi
Bir ten-i penbe mişāle kııl fedā cān u seri
Kān-ı cevher bir baña bāğ-ı vişāl olsun yeri
Külçe-i sīm olsa hergiz sevme yār-ı lāğarı
Dūde-i gül gibi var bir dilber-i zībāyı sev

IV

Dilberin ğayrisi müsteşna olursa hüs̄ünle
Olma mā’ il fi’l-meşel olursa hüs̄ünle
Yā peri-veş yā melk-āsā olursa hüs̄nile
Sevme zen ger zühre-i zehrā olursa hüs̄nile
Bir ğulām-ı mäh-ı ruhsār u semen-sīmāyı sev

V

Fā’ikī tek tırma cūyāna ol dil-i Güftī gibi
Bulmağa derdine dermān ol dil-i Güftī gibi
İyilikte kıalma bir yan ol dil-i Güftī gibi
Şeb şeb bu sīne kıurbān ol dil-i Güftī gibi
Olma hālī şevkıden yār-ı şevkı-i efzāyı sev

[20a]

63¹²³

MÜSEBBA‘

Remel -./-./-./-./-./-./-

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

I

‘İlm ü ‘irfān añlamağa meşreb-i a‘lā gerek
Mevc uruben çağlamağa hem dil-i deryā gerek¹²⁴
Ma‘ rifetden dem uranlar kāmīl ü dānā gerek
Lāf ile olmaz kişide hāşıl-ı ma‘ nā gerek¹²⁵
Zāhide zūhd ü riyāsı şūfīye esmā gerek
Kimine dünyā bu hālkıñ kimine ‘uqbā gerek
Baña hiç bir şey gerekmez Hāzret-i Mevlā gerek

II

Her kişi bir derde düşmüş tırmayub leyl ü nehār
Hālli hālınce dūrişüb eylemekde kesb ü kār¹²⁶
Kimi tırmuş cāh-ı dünyā ile eyler iftiḥār¹²⁷
Kimi dünyā-yı denīden yüz dōnüb kılmış firār
Kiminiñ cennet murādı kiminiñ didār-ı yār
Her kişiniñ lā-cerem başında bir sevdāsı var
Naḳarāt

III

Görmişem rü’yāda zāhid dil-ber-i ra‘ nāyı ben

¹²³ Askerī D. , s.483-484.

¹²⁴ Hem dil-i deryā gerek: her gönül deryā gerek D.

¹²⁵ Lāf ile olmaz kişide hāşıl-ı ma‘ nā gerek: Lāf ile şey’ hāşıl olmaz hāşılı ma‘ nā gerek D.

¹²⁶ Hālli hālınce: Hall ü hālınce D.

¹²⁷ Kimi tırmuş cāh-ı dünyā ile eyler iftiḥār: Cāh-ı dünyā ile eyler kimi tırmuş iftiḥār D.

Nüş idüb aldım elinden sāğar ü şaḥbāyı ben ¹²⁸
Söyleme hergiz baña sen diñlemem ferdāyı ben
Ḥamdüli ʿllāh bulmuşam ol maḳşad-ı aḳşāyı ben
Ānuñiçün eylerem derd ile hūy u hāyı ben
Virseler bir pula almam cennet ü me ʿvāyı ben ¹²⁹

Naḳarāt

IV

Ṭurmuşum derd ü belāya Muştafāniñ ʿaşḳına ¹³⁰
Cān u başımız fedādur ḥānedānuñ ʿaşḳına
Şeh Ḥasan daḥi Ḥüseyn-i Kerbelāniñ ʿaşḳına ¹³¹
Şīr-i Yezdān-ı ʿAliyye ʿl-Murtazāniñ ʿaşḳına
Ol güzīn-i çār-ı yār-i bā-şafāniñ ʿaşḳına
Varlığım heb fāni kıldım men Ḥudānuñ ʿaşḳına ¹³²

Naḳarāt

V

Cānıma kıldı tecellī Ḥaḳḳ-ı Muṭlak bī-mekān
Çok şükür gördüm cemālin ḳalmadı zann ü gümān
Görmedüñse bunda Ḥaḳḳı yarın anda ṭurma yan
Varlığından geçmeyen görmez selāmet çeşm ü cān ¹³³
Çün buyurdu Ḥaḳḳ Te ʿālā küllü men ʿaleyhā fān
ʿAsker dir istemem ben ʿizz ü cāh ü ḥānümān ¹³⁴
Baña hiç bir şey gerekmez Ḥazret-i Mevlā gerek

¹²⁸ Aldım: içdim **D**.

¹²⁹ Cennet ü me ʿvāyı: cennet ü ṭübāyı **D**.

¹³⁰ Ṭurmuşum: bulmuşam **D**.

¹³¹ Şeh Ḥasan daḥi Ḥüseyn-i Kerbelāniñ ʿaşḳına: Hem Hasan ol şāh Ḥüseyn-i Kerbelānun ʿaşḳına **D**.

¹³² Varlığım heb fāni kıldım men Ḥudānuñ ʿaşḳına: Varlığım ben fāni kıldım hep Ḥudānuñ ʿaşḳına **D**.

¹³³ Görmez selāmet çeşm ü cān: görmez selāmet çeşm ü cān **D**.

¹³⁴ ʿAsker dir istemem: ʿAskeri dir istemem **D**.

[20b]

64¹³⁵

Defterdār ‘Ālī Efendi’ niñ Bağdat’a ‘Azī metinde İmām Hüseyin
Hâzretleri’ne Söyledigi Mersiyedir

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā‘îün Mefā‘îün Mefā‘îün Mefā‘îün

I

- 1 Gel ey nevk-i kalem mâtem ser-encâmın beyân eyle
Döküp evrâka derdüñ kara bahtuñdan figân eyle
- 2 Midad-âsâ siyeh kanlar saçılsun yine çeşmüñden¹³⁶
Likâ gibi müşevveş kışşalar şerhin beyân eyle
- 3 Kazâ levhine vâfir serzeniş kıl dest-i kâtibden
Kâder mecmû‘asın yırtub perîşân dâstân eyle
- 4 Huzûr erkâmını haqq eyleyüb levh-i havâırdan
Meserret-nâmeler zevkin gönüllerde nihân eyle
- 5 Kül eyler mermeri âteş gibi kem harfini yazsañ
İnanmazsañ bir âhen levha evvel imtihân eyle
- 6 Siyâh giy ehl-i beytiñ Ka‘be-veş rûz-ı ezâsından¹³⁷
Bu mâtem hıdmetinde sen de dâmen-der-miyân eyle
- 7 Yazarsañ Kerbelâ yazusınıñ müşkil belâsın yaz
Şehâdet şehdin içmiş teşne-lebler mâcerâsın yaz

¹³⁵ Gelibolulu Muştafâ ‘Ālī D. , s. 454-455-456.

¹³⁶ Midadâsâ: midâdâsâ D.

¹³⁷ Siyâh giy ehl-i beytiñ Ka‘be-veş rûz-ı ezâsından: Siyeh giy ehl-i beytiñ Ka‘be-veş rûz-ı gâzâsından D.

II

- 1 Niçün ey çerh-i zālim naqd-i ke vneyni hebā kılduñ¹³⁸
‘Aliyyü ’l-Mürtażānıñ nūr-ı çeşmin bî-ziyā kılduñ
- 2 Güm etdiñ Kerbelā hākinde anıñ gevher-i ‘ilmin¹³⁹
Ne kendinden hicāb etdiñ ne ceddinden hayā kılduñ
- 3 Zülāl-i pāk ağan gülzāra zehr-āb eyledi cārī¹⁴⁰
Rasūlüñ busegāhın tığ-i qahre mā-cerā kılduñ
- 4 Qopar gonce-i nev-restesin gülzār-ı Zehrā ’nuñ¹⁴¹
Zehirler yutturup pejmürde-hāl etdiñ cefā kılduñ
- 5 Söyindürdüñ risālet hānedānında yanan şem‘i
Melāmet zulmetin ta‘yīn-i beyt-i Muştafā kılduñ
- 6 Rasūlüñ ālini şerm itmediñ mi garq-ı hūn etdiñ
Girüb qanına ol mazlūmuñ ey zālim hatā kılduñ¹⁴²
- 7 Serin ol serveriñ dūr etdüğün yitmez mi efserden
Mürüvvetsizlik etdiñ niçün ayırdıñ tenin serden

[21a]

III

- 1 Ne yazdır ki deşt-i Kerbelā pür-derd ü miñnetdür
Meger kerb ü belālardan mürekkep bir muşibetdür

¹³⁸ çerh-i zālim: çerh-i gāfil **D.**

¹³⁹ Gevher-i ‘ilmin: gevher-i ‘ömrin **D.**

¹⁴⁰ Eyledi: eyleyüp **D.**

¹⁴¹ Qopar: Qoparduñ **D.**

¹⁴² zālim: gāfil **D.**

- 2 Nizâmın bozdu çün kim ehl-i beyt-i Murtaẓā'nıñ ol
Ne nazm-ı bî-selâsetdir ne nâ-mevzûn bir hikâyetdür
- 3 Kõpar bir demde ğavġâ-yı kıyâmet lîk 'âşûruñ
Dem-i mâtemde her bir rûzı uç nevbet kıyâmetdür
- 4 O gül-gûn tûrfa sancağlar ki şaf bağlar harîm içre
O bâġıñ servi hûnin olduğından bir 'alâmetdür¹⁴³
- 5 Yatur gül ġibi gül-gÿn perdesinde ravzânıñ bir gül¹⁴⁴
Gezen merşiyehânlar bülbülâñ-ı bâġ-ı hayretdür
- 6 O kâmet düşdüġi sâ'at kıyâmet kopturmak mahzâ
Anıñ tâ haşrolunca nevbetin her yıl ikâmetdür¹⁴⁵
- 7 Döġün taşlarla sen ey sîne sen kan ağla ey dîde
Dem-i mâtem durur nehr eyle yaşıñ çağla ey dîde

IV

- 1 Şehîdân kanı ol dem ki Furât'ı ġarğ-ı hûn itdi
'Adû hem kanmasun andan diyu ahker-nümûn itdi
- 2 Felek kanına girdi bir içim şu virmedi aña
Anıñçün kûzesin dest-i melâmet ser-nigûn itdi
- 3 Şıdı ceng içre çengin eyle şiriñ çerğ rûbâhı¹⁴⁶
İdüp şad hîle yitmiş zağm-ı mühlükden zebûn itdi

¹⁴³ O bâġıñ: bu bâġıñ **D.**

¹⁴⁴ Bir gül: ol gül **D.**

¹⁴⁵ Nevbetin: mâtemin **D.**

¹⁴⁶ Eyle: öyle **D.**

- 4 Şadā-yı e-l-‘ aṭaşdan hıuşk-leb aldı melekler hep
Harāretten felek mātem libāsın nīlgūn itdi
- 5 Şanurlar dest-i pāki kūzeveş olmuşdı anından
Ecel cāmın şunup sāk v-i ğam baĝrını hūn itdi
- 6 Hele bir atre anı almayıp dur yirde ol hānıñ¹⁴⁷
apup hırşīd anı tāc-ı serinde la-‘ l-gūn itdi
- 7 Kesilmiş gerden-i kāfūr-gūn peyveste amış hūn
Şebistān-ı şehādet şem-‘ i virmiş şu-‘ le nūr efvn

[21b]

V

- 1 Bu ğam bir özge ğamdur işbu mātem urfe mātemdür
Bu eyyām ire hurremlik harām oldu Muħarrem’ dūr
- 2 Bu ğam anın urutmuştur velī erbāb-ı taħııñ¹⁴⁸
Anıñçün ekşeriyā dem degül dökçükleri nemdür
- 3 apansun ısun ol gözler ki zehr-i āb itmedi cārī¹⁴⁹
Dem-i mātemde īşār itdigi demdir yaħud nemdür
- 4 ‘Azā vatinde el arşub gülen eṭfāli ‘ayb itme¹⁵⁰
Bu şöhetler añadur kim yiri āh-ı cehennemdür¹⁵¹

¹⁴⁷ Ol hānıñ: ol şāhuñ **D.**

¹⁴⁸ Bu ğam anın urutmuştur velī erbāb-ı taħııñ: Bu ğam anın urutdurmuş velī aşhāb-ı temkīnün: **D.**

¹⁴⁹ zehr-i āb itmedi cārī: zehr aıtmayup andan **D.**

¹⁵⁰ ‘ayb itme: ‘ayb itmeñ **D.**

¹⁵¹ Bu istihzā añadur: Bu şöhetler añadur **D.**

- 5 Mübârek başlarına nūr inüpdür zer-‘âlem şanma
 Degüldür surh sancaklar bezr-i maqtûl-i muklemdür¹⁵²
- 6 Yoluñdur şerha çekseñ yol yol itseñ sineñi abdâl¹⁵³
 Libâs-ı cismi cāndan şoymayan ‘uryān u sersemdir¹⁵⁴
- 7 Bu mâtemden delüp ney gibi siniñ iñle ey ‘Ālî¹⁵⁵
 Dem-i mâtem durur nehr eyle yaşıñ çağla ey ‘Ālî¹⁵⁶

65¹⁵⁷

BEYT

Remel ..-/.--/..-/.-.

Fe ‘lātün Fe ‘ilātün Fe ‘lātün Fe ‘ilün

[F ā ‘il ātün]

[Fa ‘lün]

Bülbül-i şeydā niçün āh itmesün gülzārda
 Yılda bir gül açılır ol da meyān-ı hārda

66¹⁵⁸

ĠAZEL-İ MIŞRÎ

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā ‘lün Mefā ‘lün Mefā ‘lün Mefā ‘lün

- 1 Bugün Ya‘küb-ı kalbe Yūsuf-ı cāndan haber geldi
 Ķamīs-i pür-nesīm ile o cānāndan haber geldi

¹⁵² Bezr-i maqtûl-i muklemdür: birer maqtûl-i mu‘lemdür **D.**

¹⁵³ Sineñi abdâl: cis müñ ey abdâl **D.**

¹⁵⁴ ‘uryān u sersemdir: hayrān u ebkemdir **D.**

¹⁵⁵ Siniñ: bağruñ **D.**

¹⁵⁶ Dem-i mâtem durur nehr eyle yaşıñ çağla ey ‘Ālî: Benüm bu nazm-ı pür-süzümü kulağ tut diñle ey ‘Ālî **D.**

¹⁵⁷ Ki me ait olduğu tesbit edilememiştir. Ayrıca bu beyt mecmuada V.bentten önce gelmektedir.

¹⁵⁸ Niyāzî-i Mısrî **D.**, s. 213

- 2 Açıl ey gözlerim envār-ı vech-i zü'l-Celāliden
Dilā bedr ol kim ol mihr-i dırahşāndan haber geldi
- 3 Yerinme nākışım diyü kemāl ehlini gördükde
Kamu noķşānı tek mīl iden insāndan haber geldi
- 4 Ne kim yağma olundu çekme ğam şimden geru sen var
Dil-i vīrāndaki ol kenz-i vīrāndan haber geldi
- 5 İdüb dilhāneyi ta' mīr otur bu beyt 'ül- aķzānda
Bu şeb baña seher vaķtinde mihmāndan haber geldi
- 6 Bu Mıřrınūñ vücūd-ı Mıřrınūñ oldur şehinşāhı
Ezelden tā ebed hūkm-i Süleymāndan haber geldi

[22a]

67¹⁵⁹

TERKĪB-İ BEND

Remel ..-/.--/...-/-

Fe 'īlātün Fe 'īlātün Fe 'īlātün Fe 'ilün

I

- 1 Ey nihāl-i semen-i zīb-i hırāmeñde-i nāz
V'ey 'izār-ı gül-i nesrīn ü hezār ehl-i niyāz
- 2 Rūy-ı gülzār-ı 'araķ-nākiñe söz yoķ mümtāz
Bī-vefālīķ görünür çeşm-i siyāhuñda biraz
- 3 Ğamziñ efsāneye mā 'il o daħi pür-ġammāz¹⁶⁰

¹⁵⁹ Vāşıf D. , s. 559-563.

Buña tāḫat mi gelür ğayrıya olduñ hem-rāz¹⁶¹

- 4 Nice şabr eyleyem ey āfet-i bīġāne-nüvāz
Beni pā-māl-i cefā ğayra edersin i' zāz
- 5 Naẓar et ḫāl i perīşānıma bir zerre benim
Yanıyor nār-ı firāḫıñla ser-ā-pā bedenim

II

- 1 Yetişir ğayrı amān ey gül-i gülzār-ı cefā
Ḥār-ı āzār-ı ğamūñ cānıma geçdi zīrā
- 2 Ḥande-sāz olmadadır ḫālime her dem a' dā
Āh 'aceb n'olsa gerek bu sitem-i nā-ber-cā
- 3 Beni bir semt-i muḫālifde mi gördüñ āyā
Ne şuçum varsa efendim kerem et kıll inhā
- 4 Āh ü feryād-ı niyāzım eşer etmez mi saña
Güşuña girmede hiç eyledigim vāveylā
- 5 Nāfile eylemişem şıḏḏ u ḫulūşum ibrāz
Ya ne bīhūde imiş eyledigim ' arz-ı niyāz

III

- 1 Nice bir āh eylemeyem ḳalbimi cāy etdi keder¹⁶²
Dil-i dīvānede esbāb-ı meserret ne gezer

¹⁶⁰ Ğamzeñ efsāneye mā' il o daḫi: Ğamz-ı efsāneye mā' il o ruḫu **D.**

¹⁶¹ Buña: baña **D.**

¹⁶² Nice bir āh: Nice āh **D.**

- 2 Bilmez āyīn-i teraḥḥum nigeḥūñ zerre kadar
Dil-i nālānıma her dem ne bu ḥaşm-āne nazār
- 3 Dem-be-dem kārı hemān cevır ile endişe-i şer
Görmemiş sencileyin zālîmi bir çeşm-i beŝer
- 4 Gösterir her nigeḥimde baña bir naqş-ı diger
Kederimden elem ü ḥüznile şeb-tā-be-seḥer
- 5 Tās-ı pür-ḥūna döner ađlamadan çeŝmānım
Sensiz ey nūr-ı baŝar kıanda yatur müjgānım

IV

- 1 El-amān eyle teraḥḥum şeh-i iqlīm-i fiten
Yine berbād ediyor mülk-i dili çeys-i miḥen
- 2 Ḥasretüñ n'eyleyeyim olmadadır sūz-efgen
Görünür çeŝmime külḥan gibi ŝaḥn-ı gülşen
- 3 Nemden incindiñ efendim baña bildir nemden
'Ākıbet ğamze nifāk eylediler mi düşmen¹⁶³
- 4 Sebebin söyle ne küsdüñ dil-i bîçāreye sen
Sūz-ı hicrān-ı ğamuñla yetiŝür yandım ben
- 5 Sen tırurken kime ben çāk-i girībān edeyim
Kime derdim diyeyim kimlere efĝān edeyim

[22b]

V

¹⁶³ ğamze nifāk: ğamz-ı nifāk D.

- 1 Demedim mi ki saña yār olayım ben her bār
Vuşlatımla seni mesrūr edeyim ben her bār
- 2 Hasedinden görüp āteşlere yansun ağıyār
Şoñra olduñ yine a‘dā ile hem-leyl ü nehār
- 3 Va‘diñe tırmaduñ ammā yine ey gül-ruhsār
Eylediñ n’eyleyim āhır beni rencide-i hār
- 4 Bister-i ğamda yaturken nice demler bīmār
Etmedüñ hālimi bir kerre benim istifsār
- 5 Bu mudur sevdiceğim ‘āşıka āyīn-i vefā
Yād ile hem-dem olup bendeñe biñ dürlü cefā

VI

- 1 Bārekallāh güzelim luṭfuña şāyān itdüñ
Luṭf ile ancak olur doğrusu ihsān itdüñ
- 2 Bir zamān pā-zede-i leşker-i nādān itdüñ
Bir zamān ağlamadan dīdelerim kıan itdüñ
- 3 Yerimi hasret ile āteş-i sūzān itdüñ
Cıgerim nār-ı firākuñla biryān itdüñ
- 4 Bilmezem n’eyledigim şöyle ki giryān itdüñ
Tīşe-i ğamla dili hāşılı vīrān itdüñ
- 5 Neler etdüñ neler ey ‘ālem-i hüsnüñ şāhı
Kāfir etmez baña sen eyledigüñ vallāhi

VII

- 1 Tālî' im de baña bildim ki 'adûdur el-ân
Hele bahtımdan ümîd eylemezem ben dermân
- 2 Çarḫ ise etdi beni kendi gibi ser-gerdân
Daḫı n'eyler 'acabâ 'aksi dönüp bu devrân
- 3 Bâri sen eyle gehî şefkat eyâ düşmen-i cân
Güşe-i ğamda benem zâr ü zebûn ü nâlân
- 4 Eyledim ḫüzn ile bu mışra'ı evrâd-ı zebân
Beni giryende ederseñ de yine ol ḫandân
- 5 Demezem Vâşif-ı nâlede gibi zâr olasın
Bed-du'â eylemezem şağ olasın var olasın

VIII

- 1 Ey lebi ğıbtakeş-i cām-ı Cem-i bezm-i cihân
Daḫı reşk-âver-i mîñâ-yı mey-i meclis-i cân
- 2 Âteş-i 'aşkıñ olub ḫâne-i dilde mihmân
Yağdı ser-tâ-be-ḫadem cismimi billâh inan
- 3 Gelse bâlîn-i dil-i ḫastamıza ḫande-künân
Gelür üftâde-i bîçâreye belki dermân
- 4 Yetişür cevr ü cefâ eyleme ey şūḫ amân
Geh ferâmüş ider iseñ de bizi gâhice ân

- 5 Yoħsa lāyık mı feleke eriſe efgānım¹⁶⁴
Bu adar cevre taħammül mi olur sulānım

[23a]

IX

- 1 Beni meftün eden ey ſüh-ı cihānım sensin
Mürde-i cismime cān iſte a cānım sensin
- 2 Bāğ-ı ālemde dağı ğonca-dehānım sensin
Güzelim sevdiğim ey addi emānım sensin¹⁶⁵
- 3 Bendeñe lu edici atlu zebānım sensin
Güzelim sevdiğim ey addi fidānım sensin
- 4 Sensin ol āqlı alıcı mūy-miyānım sensin
Hāsılı sīnedeki nāzlı cenānım sensin
- 5 Baña lu eyle meded ey ſeh-i ħūnī-meſreb
Nice bir ağlayayım cevri ü ğamuñla her ſeb

X

- 1 Ey cefā-piſe niin bendeñi maħzūn itdūñ
Aıdub cevruñ ile eſkimi Ceyħūn itdūñ
- 2 Seni sevdie begim nāzı sen efzūn itdūñ
Girye vü miħneti üftādeñe ānūn itdūñ
- 3 Yine hem-bezm olub a dāları memnūn itdūñ

¹⁶⁴ Yoħsa: Yoksa **D.**

¹⁶⁵ Ey addi emānım sensin: ey aşı kemānım sensin **D.**

Beni mīnākeş-i ğam dīdemi pür-ḥūn itdūñ

- 4 Fıkr-i leyli-i vişālūñle mecnūn itdūñ
‘ Āşıkı sevmez idiñ çünkü ne meftūn itdūñ¹⁶⁶
- 5 Ey levend-āne-reviş yoşma-edā n’olsun bu
Etdūñ ‘ uşşākuñı da ğayra fedā n’olsun bu

XI

- 1 Nedir ey pertev-i ḥurşid-i cihān n’oldu saña
Nedir ey lem’a-i mihr ü ter amān n’oldu saña¹⁶⁷
- 2 Açılırduñ bize ey ğonca-dehān n’oldu saña
Eylerim ğuşuña girmez bu fiġān n’oldu saña
- 3 Ne bu āzādelik ey serv-i revān n’oldu saña
Senden ey şeh talebim bu ki hemān n’oldu saña
- 4 Söyle ketm etme begim söyle amān n’oldu saña
Eyle üftādeñe bu ḥāli beyān n’oldu saña
- 5 İşte dergāhuña geldim dime şöyle böyle
Bāri luṭf etmez iseñ ḥışm ile olsun söyle

XII

- 1 Eyleme derd-i ğamuñla dil-i zārım ğam-ḥ’ār
Bedeli merḥametūñ olsun i şāh-ı āzār
- 2 Āh efendim hele üftādeñe olma ğaddār

¹⁶⁶‘ Āşıkı sevmez idiñ çünkü ne meftūn itdūñ: ‘ Āşıkıñ sevmez idiñ çünkü ne mecnūn itdūñ **D.**

¹⁶⁷ Mihr ü ter: mihr ü meh **D.**

Etdigün va‘ di bize eyleme cânım inkâr

3 Fıkr-i zülfün ile zulmetde iken bu dil-i zâr
Yağışur mı bizi gördükçe gâzab-nâk atvâr

4 Dil-i zârım nice mümkün ki ola hiç bîdâr
Çeşm-i mestün görelî olmadım aşlâ hüşyâr

5 Vâşîf-ı ‘âşıkuna merhamet it ey gönca-i ter¹⁶⁸
Şarıla hâle gibi sen mehe şeb-tâ-be-seher

[23b]

XIII

1 Mübtelâ-yı ruḥ-ı gül-gūnuñ idi bu dil-i zâr
‘Âleme rahm ederek luḥf-ı nigeḥ etmedi yâr¹⁶⁹

2 Kec-nigâhıyla müdâm hūn-ı ciger dilde şerâr
Âteş-i ‘aşkla sūzân oluyor cism-i nizâr

3 Fırkat-i hecr ile dil etmededir terk-i diyâr
Kalmadı şabr ü şekîb eylemege cây-ı qarâr

4 Eylerim tâ-be-seher girye-i hasret ızhâr
Hâşılı gayra fedâ kıldı beni şimdi nigâr

5 Sâyeñi etme dirîg ‘âşıkâ ey naḥl-i bülend
Gönca-i verd-i ruḥuñ-veş dil ola zülfüne bend

¹⁶⁸ Ey gönca-i ter: ey gül-i ter **D.**

¹⁶⁹ ‘Âleme: hâlîme **D.**

XIV

- 1 Ne ‘aceb baht-ı siyāhım dili zilletde ҡodı
Şeb-i hicrāna uyub ‘āşıkı zulmetde ҡodı
- 2 Şem‘-i giryānı ile meclisi hayretde ҡodı
Қadd-i dil-cū-yı dil-ārā beni fūrkatde ҡodı
- 3 Ruḥ-ı reng-āver-i ‘uşşāķı felāketde ҡodı
Ḥam-ı gīsū-yı kemendin ser-i raġbetde ҡodı
- 4 Ḥāl-i ruḥsārı daḥı micmer-i miḥnetde ҡodı
Dāġ-dār-ı dilimi āteş-i ḥasretde ҡodı
- 5 Böyle serkeşlige āyā noldu sebep söyle baña
Söyle ҡurbānuñ olam cān ü dilim ola fedā

XV

- 1 Eylesem geşt ü güzār ‘ālemi bir demde hemān
Olır ol āhū-yı vahşī yine nāz ile çemān
- 2 Ḥār-ḥār-ı ġam-ı hecri daḥı sīnemde ‘ıyān
Merhem-i luṭfī olur mu ‘acabā vaşl-ı miyān
- 3 Beni endīşe-i ḥūsniinde ҡodı şūḥ-ı cihān
Māh-tāb-ı ruḥına sen de göñül ‘aşķla yan
- 4 ılma şekvā-yı dil-ārāmī sen ey eşk-i revān
Bilürim serkeş olur ‘āşıkā ol serv-i revān
- 5 Olır elbetde saña meyl-i derūnı o mehūñ
Baña sultān-ı ġamuñ şubh u mesā bār-gehūñ

XVI

- 1 Gören ol mest-i mey-âlûd nigâhı sende
Sâgar-ı cām-ı Cem'i nûş edüb olmaz hânde
- 2 Tâkatmı olur ol dem seni görsem ben de
Sen hemân eyle şafâ görme keder gülşende
- 3 Cân verir 'aşk rehûñde bu dil-i giryende
Bâğa teşrîf-i kudûm ile şeb-i rûşende
- 4 Geşt-i devrân ediyor bu dil-i zâr efgende
Tâ-be-key hûn-ı ciger-sûz-ı ruḥ-ı tâbende
- 5 Ğam-ı cevruñle bugün zâr ü zebûn etme amân
Nice bir dîde-i ḥasretten ola hûn revân

[24a]

XVII

- 1 Gülistân-ı ruḥ-ı aluñ görelî bâğ-ı İrem
Serv ü bustân-ı emel kıddüñe reşk etse ne ğam
- 2 Tîr-i ğamzeñ açalı sînede bir dâğ-ı elem
Cânıma kâr edeli böyle benim cevri sitem
- 3 İtme bîhûde tekâlifî kerem kııl bir dem
Dil-i âzâdeye cām-ı lebûñ ey sâķî-i Cem
- 4 Bezm-i 'uşşâķa gelüb la'î-i meyüñ başdı kıadem
Ḥam-ı ğîsûya şarıl şâne-veş ey dil muḥkem

- 5 Çekilür mi o mehûñ tâb-ı ruḥı sen de hîç
Târ-veş eyledi göñlüm yine piç-ender piç¹⁷⁰

XVIII

- 1 Baḥr-ı aşkı dili endîşe-i girdâba şalar
Fırkate taḳat olur mu dümeni şâba şalar
- 2 Bâd-bân-ı emeli bahr-i ruḥu tâba şalar
Keştî-i aşığı her dem hele ğarḳ-âba şalar
- 3 Şorma ḥıṣm ü ğazabı vuşlatı işrâba şalar
Böyle ümmîd ile her dem dili ḥün-âba şalar
- 4 Her ne dem ki lebini la' l-i mey-i nâba şalar
Şanki ol mest-i ğazab dîde h'âba şalar¹⁷¹
- 5 Dem-be-dem bu dil-i pür-süzümü hicrâna virir
Âh kim çarḳ-ı felek luṭfinı nâdâna virir

XIX

- 1 Luṭfuña şayeste kı l ey şâh-ı levend-âne ḥırâm
Büy-ı gülzâr-ı izâruñla gelür aşığı kâm
- 2 Ğazab-âlûde-nigeh olma n'ola şubḥ ile şâm¹⁷²
Câm-ı la' lüñ şunub üftâdeñi kı l mest-i müdâm
- 3 Bezm-i aĝyâruñ olub sîne-i aĝuşına râm

¹⁷⁰ Mâr-veş: târ-veş **D.**

¹⁷¹ Dîde seni h'âba şalar. dîdelerin h'âba şalar **D.**

¹⁷² Ğazab-âlûde-nigeh: ğazab-âlûde-nigâh **D.**

Gelmedi vaşl-ı ruḥuñdan dil-i bîzâra peyâm

- 4 Baña beytü 'l-ḥazeni eyledüñ ol demde ḥarâm
Çäk çäk etdi giribânımı endîşe-i ḥâm
- 5 Düşmez idi saña hiç Vâşıf' uñ itdi bir-âh
Âteş-i ḥasrete düşdü dil-i zârı nâgâh

68¹⁷³

NAZM

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Şimdi Bâkîden şikâyet eylemişler bâ-қыās
Gel gör bu cihânda ḥalkda râḥat kalmadı
Gerçi dervîşân olmaz ḥâl-i 'âlemden keder
Terk-i dünyâ itmeden ğayri se'âdet kalmadı

[24b]

69¹⁷⁴

TERCİ' -İ BEND ŞENÂ 'İ RAḤMETU'L-LÂH 'ALEYH

Remel ..-/-.-/-.-/-.-

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

I

- 1 Âh kim derd-i derûnum yine buldu zararını
Yine eflâke siyâh eyledi âhım şereri
- 2 Levḥ-i dilde ḳomadı yaşım egerçi eşeri

¹⁷³ Bâkî divanında bu şiire ulaşılammıştır.

¹⁷⁴ Şenâ 'î D. , s. 245-246-247.

- Āh-ı serv-i şehriyle yine buldum kederi¹⁷⁵
- 3 Yel gibi yeldim aradım bulamadım bir eri
Diye ey bād-ı şabā şoluma aldım haberi¹⁷⁶
- 4 Hāss u ‘ām şeyh demişler bir alāy hayra serri¹⁷⁷
Saña Dūdül diyü vallāhī şatar leng harı¹⁷⁸
- 5 Ne haqīkat bilür ebter ne gök añlar yeri
Bağlamaz terkisine qāl ile hayrū ‘l-beşeri
- 6 Her yaña gāh Sikender gibi kıldım seferi
Geh Süleymān gibi şaldım yedi iklime çeri
- 7 Açdı şahbāz-ı dilim her yaña bāl ü peri¹⁷⁹
Eyledim seyr nice mu‘ teberāt-ı siyeri
- 8 Oğudum kavı-i Ebū Bekr ile İbn-i ‘Ömeri
Kimi ‘ Abbās delīl etti kimi ibn-i Haceri
- 9 Görmedim gülşen-i aqvāde hiç bir şeceri
Ki bite şāhınıñ üstünde murādım şemeri
- 10 **Yazmamış Qāzī vü Keşşāf ü Cerīr ü Taberī**
Haberim yok güzelim kimden alayım haberi

II

¹⁷⁵ Āh-ı serv-i şehriyle yine buldum kederi: Āh serde şehriyle yine buldu kederi **D.**

¹⁷⁶ şoluma aldım haberi: şorma ki aldım haberi **D.**

¹⁷⁷ Hāss u ‘ām: Hāss u avām **D.**

¹⁷⁸ Diyü: diye **D.**

¹⁷⁹ yaña bāl ü peri: yaña yā bāl ü peri **D.**

- 1 Seni ‘ālem şanemā ‘arş-ı mu‘allāda arar¹⁸⁰
Kimi esmāda kimi genc-i müsem māda arar
- 2 Kimi A‘rāfda kimi Cennet-i Me’vāda arar¹⁸¹
Kimi Hāvra’da kimi Ādem ü Havvā’da arar
- 3 Kimi yerde kimi gökde kimi deryāda arar
Kimi tağda kimi bāğda kimi şahrāda arar
- 4 Kimisi sīm ü zer ü gevher-i yektāda arar
Kimi ħurşīd-i cihān tāb-ı mücellāda arar
- 5 Beyt-i Mağdis’de kimi Ka‘be-i ‘Ulyāda arar
Kimisi deyre girüb Lāt ile ‘Uzzāda arar
- 6 Kimi Ya‘kūb-şifāt olup Yūsuf zībāda arar
Kimi Yūsuf oluben rüy-ı Zelīhāda arar¹⁸²
- 7 Kimi Mecnūn’uñ olup şūret-i Leylā’da arar
Kimi Vāmīk gibi ruhsāre-i ‘Azrā’da arar
- 8 Kimisi bāğa girib serv-i semensā’da arar¹⁸³
Gül ü sümbülde kimi bülbül-i şeydāda arar
- 9 Kimi levha yazılan lavz ile ma‘nāda arar
Kimisi teşhīr ile eş‘ār u mu‘ammāda arar¹⁸⁴

¹⁸⁰ şanemā: şan ma **D.**

¹⁸¹ A‘rāfda: A‘rāf u **D.**

¹⁸² Oluben: olup **D.**

¹⁸³ serv-i semensā’da arar: serv-i simin-sāda arar **D.**

¹⁸⁴ teşhīr ile: taħmīse **D.**

10 Yazmamış Kāzî vü Keşşâf ü Cerîr ü Taberî
Haberim yok güzelim kimden alayım haberi

[25a]

III

- 1 Söyle ey mâh dahı Kûbbe-i Hazrâ 'da mısın
Yoḥsa şol şem' -i münîr-i felek-ârâda mısın
- 2 Kürsî -i levḥ ü qalem sidre-i tûbâda mısın
Yoḥsa estâr-ı hevâ necm-i Süreyyâ 'da mısın¹⁸⁵
- 3 Bâ' is-i ḥillkat olan gevher-i yektâda mısın
Bâr-ı maşnû' uñ olan cümle-i eşyâda mısın¹⁸⁶
- 4 Sâye-i zâtiñ olan dâver-i Dârâ 'da mısın
Zâtına şâhid olan şâhid-i ra' nâda mısın¹⁸⁷
- 5 ' Aks-i ruḥsaruñ olan rûy-ı muşaffâda mısın
Çeşm-i cân-biniñ olan nergis-i şehlâda mısın
- 6 ' Aceb enhâr gibi tûḥî-i ğabrâda mısın¹⁸⁸
Gâhî esfelde gehi keremile a' lâda mısın
- 7 Gâhî ' İsa 'da gehi Hâcer-i Sârâ 'da mısın¹⁸⁹
Gâhî Mūsâ vü gehi yed-i beyzâda mısın¹⁹⁰

¹⁸⁵ Yoḥsa estâr-ı hevâ: Yoḥsa envâr-ı Hüdâ **D.**

¹⁸⁶ Bâr-ı maşnû' uñ: yed-i maşnû' uñ **D.**

¹⁸⁷ Zâtına şâhid olan şâhid-i ra' nâdamısın: Şânına şâhid olan dilber-i ra' nâdamısın **D.**

¹⁸⁸ ' Aceb enhâr gibi tûḥî-i ğabrâdamısın: ' Aceb enhâr gibi vâdî vü sahrâda mısın **D.**

¹⁸⁹ Gâhî ' İsa 'da gehi Hâcer-i Sârâ 'damısın: Gehi ' İsavü gehi Hâcer ü Sârâ 'da mısın **D.**

¹⁹⁰ gehi yed-i beyzâdamısın: gehi ol yed-i beyzâdamısın **D.**

- 8 Mescid ü medrese de künc-i muşallâda mısın
Zâhidiñ hû diyüben etdiği ğavgâda mısın
- 9 Leyte ve leyse de ve lâda mı illâ'da mısın
Kâf u ' Anķā'da mısın Yâsin ü Tâhâ'da mısın¹⁹¹
- 10 **Yazmamış KĀZĪ vü Keşşâf ü Cerîr ü Taberî**
Haberim yok güzelim kimden alayım haberi

IV

- 1 Nice dem hem- nefes-i nâle vü feryâd oldum
Âh ile taht-ı Süleymân gibi ber-bâd oldum
- 2 Taht-ı ' izzetde gehi keremle şehzâd oldum¹⁹²
Gâh bende vü gehi muṭlaķ âzâd oldum¹⁹³
- 3 Gâh mi' mâr oluben vaşl ile âbâd oldum¹⁹⁴
Yıķılıp gâh ğam u hicrile nâ-şâd oldum¹⁹⁵
- 4 Hızra hem-dem oluben kâbil-i irşâd oldum¹⁹⁶
Cân u dilden ne ki derler ise münķâd oldum
- 5 Gâh hem-râh olup aķtâb ile evtâd oldum¹⁹⁷
Niçe dem keşf ü kerâmâtla mu' tâd oldum
- 6 Şeref-i zühd ile gâh eşref-i zühhâd oldum¹⁹⁸

¹⁹¹ Yâsin vü Tâhâ'damısın: Yâsin ile Tâhâ'damısın **D.**

¹⁹² gehi keremle şehzâd oldum: gehi gerçi ki şehzâd oldum **D.**

¹⁹³ Gâh bende vü gehi muṭlaķ azâd oldum: Geh olup bende-i muṭlaķ gehi âzâd oldum **D.**

¹⁹⁴ Gâh mi' mâr oluben: Gâh ma' mûr olup **D.**

¹⁹⁵ Hicrile: hicrân **D.**

¹⁹⁶ Hızra hem-dem oluben: Hızr ile hem-dem olup **D.**

¹⁹⁷ Gâh hem-râh olup aķtâb ile evtâd oldum: Gehi hem-zâd olup kûtb ile evtâd oldum **D.**

Şiddet-i nefis ile gāh bir ter-i Şeddād oldum¹⁹⁹

7 Nefs-i bed-ḥāhımı öldürmege cellād oldum
Cigerim zaḥmına Selmān gibi kaşşād oldum

8 Gāh monlālar ile zümre-i eşhād oldum²⁰⁰
Gāh evbāş-ı kumārbāz ile nerrād oldum

9 Gāh mi' mārlik edüben gehi şeddād oldum²⁰¹
Gerçi kim oğumadım yazmadım üstād oldum²⁰²

10 **Yazmamış Kāzī vü Keşşāf ü Cerīr ü Ṭaberī**
Ḥaberim yoğ güzelim kimden alayım ḥaberi

[25b]

√²⁰³

1 Kānde bulsam anı āh kim yoğda degil varda yoğ
Nüh fēlek şeş cihet ü seb'a-i seyyārda yoğ

2 Hāl ü müstaḳbel ü evzāğ ile eṭvārda yoğ²⁰⁴
Ebr-i bārān-ı fiken dīde-i ezhārda yoğ

3 Mışr ü Şām ü Haleb ü Mekke vü estārda yoğ²⁰⁵
Aṭlas u kemḥa degil dirhem ü dīnārda yoğ

4 Nice vaşf itsem anı kim der ü dīvārda yoğ

¹⁹⁸ gāh eşref-i zühhād oldum: geh eşref-i ubbād oldum **D.**

¹⁹⁹ Şiddet-i nefis ile gāh bir ter-i Şeddād oldum: Şiddet-i nefis ile ebter-i Şeddād oldum

²⁰⁰ Gāh monlālar ile zümre-i eşhād oldum: Gehi monlālar ile zümre-i irşād oldum **D.**

²⁰¹ Gāh mu'ammārlik edüben gehi şeddād oldum: Gehi sehharlik edip gehi şeyyād oldum **D.**

²⁰² Gerçi kim oğumadım yazmadım üstād oldum: Gerçi kim oğumada yazmada üstād oldum **D.**

²⁰³ Divanda bu bentdeki cümle sonlarında iki tane “da” eki kullanılmıştır. **D.**

²⁰⁴ Hāl ü müstaḳbel ü evzāğ ile eṭvārda yoğ: Hāl ü müstaḳbel ü māzī ile aṭvārda yoğ **D.**

²⁰⁵ Mekke vü estārda yoğ: Mekke vü Sīnā'da da yoğ **D.**

- Serir-i hayl ü cihân Aḥmed-i Muḥtârda yoḡ²⁰⁶
- 5 Fıḡh ü tefsîr ü eḡâdîş ile âşârda yoḡ
 ‘Āşık-ı zârda dilber-i mekkârda yoḡ²⁰⁷
- 6 Zâhir ü bâtın ü a‘ yânda vü esrârda yoḡ²⁰⁸
 Nîk ü bedde degil âsân düşvârda yoḡ
- 7 Gül ile ḡârda yoḡ bâḡ ile gülzârda yoḡ²⁰⁹
 Yemen ü Hind ü Buḡarayla Tâtârda yoḡ
- 8 Künc-i dükkânda degil şehriyle bâzârda yoḡ
 Güşe-i mescid ü meyḡâne vü ḡammârda yoḡ²¹⁰
- 9 Daḡi ser cümle Muhâcirde vü Enşâr da yoḡ
 Ḳalb-i vîrân-i Şenâ’î dil-i efkârda yoḡ
- 10 **Yazmamış Ḳâzî vü Keşşâf ü Cerîr ü Ṭaberî**
Ḥaberim yoḡ güzelim kimden alayım ḡaberi

70²¹¹

‘ĀLİ

Hezec .---/---/---/---

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

‘İnâyet bir ḡula yüz ṭutsa ‘ işyânı niḡâb olmaz²¹²

²⁰⁶ Serir-i hayl ü cihân Aḥmed-i Muḥtârda yoḡ: Ser-te-ser hayl-i cihân künbed-i devvârda da yoḡ **D.**

²⁰⁷ ‘Āşık-ı zârda dilber-i mekkârda yoḡ: ‘Āşık-ı zârda da dilber-i mekkârda da yoḡ **D.**

²⁰⁸ a‘ yânda vü esrârda yoḡ: a‘ yânda ile esrârdada yoḡ **D.**

²⁰⁹ Gül ile ḡârda yoḡ bâḡ ile gülzârda yoḡ: Gül ile ḡârda degil hâr ile gülzârda da yoḡ **D.**

²¹⁰ Güşe-i mescid ü meyḡâne vü ḡammârda yoḡ: Küşe-i meygedede hâne-i ḡammârda da yoḡ **D.**

²¹¹ **Gelibolulu Muşafâ ‘ĀLİ D.**, s. 768-769.

²¹² ‘İnâyet bir ḡula yüz ṭutsa: ‘İnâyet her kime yüz ṭutsa **D.**

Güneş toğduḡda z̄irā perde-i z̄ulmet ḡicāb olmaz
Rasūlūñ sev dilersen maḡfired taḡrīb̄in ey ʿ Ālī²¹³
Raḡīb olmak gibi Mevlā ʿya rengin̄ intisāb olmaz

71²¹⁴

NIYĀZİ

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefāʿīlūn Mefāʿīlūn Mefāʿīlūn Mefāʿīlūn

Ḥüseyn-i Kerbelā ʿnīñ vāḡıʿāt-ı mātem-engīzi
Zebān-ı ḡāme-i şavt u ḡurūfile edā olmaz
Niyāzī nūh felek yāḡūt-ı rummānile pūr olsa
O mihr-i ʿālemiñ bir ḡatre ḡanına bahā olmaz

[26a]

72²¹⁵

MUAŞŞER ḤAḤĀʿĪ RAḤMETUʿL-LĀH ʿ ALEYH

Remel .---/.---/.---/..-

Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilātūn Fāʿilūn

I

Lā ʿyı işḡāt eyleyip bir bilmeyen illāsını
Bilmedi nefy ile işbātın nedir ma ʿ nāsını
Vādī-yi ʿ işyānda ḡaldı añmadı mevlāsını
Āb-ı tevḡīd ile ḡāhir ḡılmadı a ʿ zāsını
İḡmedi bezm-i elestūñ bāde-i ḡamrāsını
Aḡmadı nūr-ı hidāyet çeşm nā-bīnāsını
Görmedi ḡün turreinde leyletü ʿl-esrāsını

²¹³ Rasūlūñ sev dilersen: Ḥabīb̄in sev dilerseñ D.

²¹⁴ Niyazi Divanında bu şiir bulunmamıştır.

²¹⁵ Ḥaḡāʿī Külliyatı. , s.435-436-437. Bu terciʿ-i bend divanda 8 bendden oluşmaktadır.

Bulmadı rāh-ı yakîniñ menzil-i a‘lāsını
Kābe kavseyniñ yañıldı kırb-i ev ednāsını
Silmedi āyīne-yi dilden ğubār u pasını
Müfti-i ‘aşk böyle vermişdür bu ser-fetvāsını
Yā çek el serden yāhūd çınlatma ‘aşkıñ taşını

II

Yok iken kevn ü mekân u sâhil u âğ u kıra
Cūşa geldi şevkten baħr-i hüviyet-i ibtidā
Taşa çaldı şışesin itdi temevvüc her yaña
Ser-te-ser eşyâyı seyrân etdi bî-çün u çerā
‘Aşk Mansûrunı gördim ol arada āşnā
Ol fenā abdālı geldi yanuma dedi baña
Var ferāgat kūşesin iden maķām-ı dil-güşā
Kim odur dārü’ş-şifā-yı dermendān-ı belā
‘Ālem-i baħr-i taħayyürde gezerken bi-gedā
Güşuma irdi nidā-i ğayibden işbu şadā
Müfti-i ‘aşk böyle vermişdir bu ser-fetvāsını
Yā çek el serden yāhūd çınlatma ‘aşkıñ taşını

III

Ol zamān kim baṭn-ı ümde noķta-i medfün idik
Emr-i bāri ile anda perdede mazbün idik
Katre-i nāçiz idik muzğa uyuşmuş ħun idik
Ser-seri idik egerçi tālib-i bî-çün idik
Kāsesin kesr eylemiş bir Leyliye Mecnün idik
rūzumuz farķ etmeyüp dem-beste vü maḥzün idik
Kevn-i günden şoñra biz Ferhād ile Hāmün idik
Sa‘yile deryāya ermiş bir der-meknün idik
‘Āciz ü aḥ ü sefil ü müflis ü medyün idik

Dest- g̃ir olmasa bir k̃an-ı kerem maḡb̃un idik

Naḡarāt

IV

Perde-i pindārdan gec ʿālemüñ ʿirfānı ol
Cevher-i ʿaḡl-ı maʿād neden ıçıḡargil k̃anı ol
K̃uy-ı ʿaşḡıñ sen daḡı bir baş açuḡ ʿuryānı ol
Her gedāya şevḡat eyle cümleñiñ sulṡānı ol
Naʿre-yi yāhū ile ṡoldur cihānı fāni ol
Gāh mest ü gāh esrük bir mehūñ ḡayrānı ol
Cān virüp yolunda ʿaşḡile ḡulu ḡurbānı ol
Gün gibi ṡub-ı ser-meydāna gel ḡevḡānı ol
ʿĀşḡ-ı dīvāneler ser-defteriniñ ḡānı ol
Başı açḡ ol pādīşāhuñ bende-i fermānı ol

Naḡarāt

[26b]

V

Vaşf-ı yāra ey Ḥaṡāʿi söz demek şānumdandır
Hemdemim hem meşrebim derd ü belā yanumdadır
Cilveler itmek benim ṡabʿ-ı deriṡşānumdadır
Yar için ölmek menüm āyīn ü erkānumdadır
Oñ sekiz biñ ʿālemiñ esmāsı dīvānımdadır
Kāʿinātiñ şābitātı kaşr ü eyvānumdadır
Sāye şalmış üstüne mehr-i direḡşānumdadır
Muşṡafāʿniñ ümmetiyem sevgisi cānumdadır
ḡār-ı yār-ı bā-şafāniñ derdi dermānımdadır
On iki şehzādeniñ imlāsı sulṡānumdadır
Müfti-i ʿaşḡ böyle vermişdür bu ser-fetvāsını

Yā çek el serden yāhūd çınlatma ʿ aşkıñ taşını

73²¹⁶

Remel -.-/-.-.-/-.-/-.-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Gül gülüp bülbül figān itdikte şavthānede

Mest-i ğarībiñ vird dil-i handānı miḥnetten şular

74²¹⁷

ꞐIꞐA

Remel -.-/-.-.-/-.-/-.-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

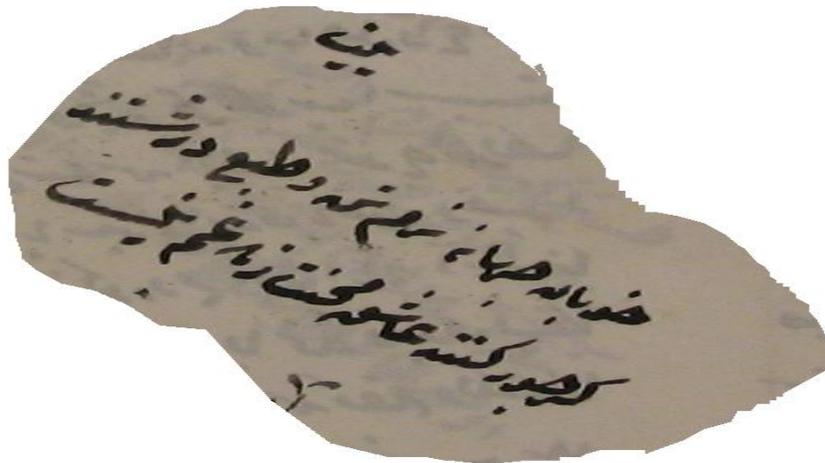
Olsa zer ḥurşīd anı ḥıfz itmezem gerdün mişāl

Naḳre māh olsa aña ḥurşīdveş kılmam nazar

Rıf atım yanındadır ḥāk-i siyāh ḥurşīd-i māh

Himmetim yanındadır topraġa yeksān sīm ü zer

75²¹⁸

²¹⁶ Kime ait olduġu tesbit edilememiştir.

²¹⁷ Rıf at divanında tesbit edilememiştir.

²¹⁸ Kime ait olduġu tesbit edilememiştir.

76²¹⁹

BEYT

Hezec .---/---/---/---

Mefā‘īün Mefā‘īün Fe‘ülün

Açıldıķça kapansun çeşm-i a‘dā

Bi-ħaķķ-ı sūre-i İnnā Fetaħnā

[27a]

77²²⁰

MÜSEDDES-İ ‘ĀŞİĖ ‘ÖMER RAĞMETULLAHU ‘ALEYH

Remel ----/---/---/---

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

I

Bir zamān geşt eyledim gezdım cihānı ķurubaş

Her yöne kām almağa vardım ise çekdüm ħırāş

Bir gürūha uğradım gördüm yaturlar sinne baş

İçlerinden didi bir pīr aç gözün Ėāfil mebāş

Ėıdmete ‘ömrüm öğüttüm itmedim bir dāne āş

Esbāb-ı ten yıķıldı ķalmadı taş üzre taş

II

Ser-te-ser geşt eyledim Ėünü mekānım ķalmadı

‘Āleme fāş olmadıķ rāz-ı nihānım ķalmadı

İrdi idrāke Ėalel tāb-ı tūvānım ķalmadı

Pāyimal bir zemīn oldu zamānım ķalmadı

Naķarāt

²¹⁹ Kime ait olduğu tesbit edilememiştir.

²²⁰ Divanda bu müseddes e ulaşılamamıştır.

III

Bir seher fikr eyleyüp endiŕe-i a' māl ile
Der idem hālīm niçe olur bunca bed ef'āl ile
Nazenin o kām̄eti tayy eyledim iħmāl ile
Gördüm 'ālem hep buni oğur lisān-ı hāl ile

Nağarāt

IV

Her kime ŕir-i ecel nāgāh urur pençeğir
Arkasın yire getirür ne gedā bilür ne pır
Sergüzeŕten ne selefden olmadık 'ibret-i tedbir
Ŗimdi oğur oldum āħir 'ākıbet oldukda pır

Nağarāt

V

Çanı ol eglenmedüğüm yerlere yetdiklerüm
Tül-i 'arz ile irak menzillere gitdiklerüm
Gāh ğazābınā ğazāya gāhī ben gittiklerim
Hep ziyān imiŕ kamu iŕŕı kıyās ettiklerim
Hıdmete 'ömrüm ögüttüm itmedim bir dāne āŕı
Esbāb-ı ten yıķıldı ķalmadı taŕ üzre taŕı

VI

Ŗararup bu derd-i ğamdan ŕoldüğüm 'Āŕık 'Ömer
Yetmedi hāy ettüĝime bulduğum 'Āŕık 'Ömer
Māsivādan ğam degül ķurtulduğum 'Āŕık 'Ömer
Ağlarım ŕöyle tehi dest olduğum 'Āŕık 'Ömer 'Ömer 'Ömer
Hıdmete 'ömrüm ögüttüm itmedim bir dāne āŕı
Esbāb-ı ten yıķıldı ķalmadı taŕ üzre taŕı

[27b]

78²²¹

ĞAZEL-İ VEHBİ EFENDİ

Hezec .---/---/---/---

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Ne mümkün keştî-yi iqbâle olmak nâhudâ hâfız
Re'îs olsañ da bu yemde olur ancak Hudâ hâfız
- 2 O tıfl-ı mektebim dînletti hıfzın hoş edâlarla
Anı sū'-i nazardan eyle sen maḥfūz ya Ḥâfız
- 3 Kitâbñ râz-ı mektûmundan olmaz maḥfaẓa âgâh
Yine ihlâş-ı bilmez olsa da ehl-i riyâ hâfız
- 4 Kelâm-ı Ḥaḳḳı her kimden işitseñ istimâ' it kim
Bozulmaz ma' nî-i Qur'ân olursa bed-şadâ hâfız
- 5 Nedir bu neş'e-i nazm-ı 'acem cām-ı ḥayâliñde
Mey-i Şîrâz içirmiş var ise Vehbî saña Ḥâfız

79²²²

DİĞER VEHBİ

Remel -.-/---/---/---/---

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Mest-i nâzım şıḳlet-i būs u kenâr itmem saña
Bezm-i 'ayşı mâye-yi renc-i ḥumâr itmem saña

²²¹ Vehbî D. , s.413.

²²² Vehbî D. , s.345-346.

- 2 Seng-i āzārīn la mīnā-yı dilim ettiñ şikest
Bilmiş ol ancak a zālīm inkisār itmem saña
- 3 Teşne-leb kıalsam da bu gülşende ey ebrū-siyeh
Lāle-veş ' arz-ı derūn-ı dāğ-dār itmem saña
- 4 Ey felek bīhūde gösterme ḥamīde kıaddiñi
Minnetim yok kıl kıadar tekliḫ-i bār itmem saña
- 5 Feyz-i Ḥaḫ gibi degildir ḥāsīde dırsem n'ola
Vehbī 'yim Vehbī nice ben iftiḫār itmem saña

[28a]

80²²³

Hezec --./-.-./-.-./-.-

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'İlü Fā'ilün

- 1 Pek egri baḫtı āh o kıaşı kemān baña
Tīr-i nigāhı vermedi hergiz emān baña
- 2 Kıldı raḫībī maḫsim-i ḥüsünüde ḫişşemend
Sehm-i cefā mıdır düşen ancak hemān baña
- 3 Şimdi niçün mu'āmele bīgāne tarzdır
Çok āşınalık eyler idiñ bir zamān baña
- 4 Üftādeyim belī kıadd-i mevzūn-ı dilbere
Şā'ir isem de bunda düşer mi yalan baña
- 5 Vehbī ' aceb mi eyler isem tāze ihtiyār

²²³ Vehbī D. , s.346.

Pîr oldum işte şimdi gerektir civân baña

81²²⁴

DİGER VEHBİ

Hezec --./--./--./--

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Dil olmasa perverde-i Bihzâd-ı maḥabbet
Olmazdı bu şûret ile üstâd-ı maḥabbet
- 2 Bülbül seḥerî jāleyi tesbîḥ edip elde
Teshîr-i gül için çeker evrâd-ı maḥabbet
- 3 Ey şüh gâm-ı ḳaddiñ ile şerḫa-i sînem
Bir bir çemen-i 'aşḳda şimşâd-ı maḥabbet
- 4 Seyl-âb-ı sirişk eylemese sūziş-i iṭfâ
Dünyâyı yaḳar âh-ı 'alev-zâd-ı maḥabbet
- 5 Bir âfet-i şîrîn- deheniñ şevḳine Vehbî
Oldum yine kûh-ı gâma Feryâd-ı maḥabbet

[28b]

82²²⁵

DİGER VEHBİ

Remel -.-/-.-.-/-.-.-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

²²⁴ Vehbî D. , s.353

5b Feryâd-ı maḥabbet: Ferhâd-ı maḥabbet D.

²²⁵ Vehbî D. , s.108-109.

4b Zâhid-i şevḳ. Zâhid-i zevḳ D.

- 1 Dil temāşā-yı cemālinden şafā-yı cān bulur
Çeşmini āyīne-veş ruhsārīna hayrān bulur
- 2 Peñçe-i ‘ uşşāqdan cānā gürizān olma kim
Māh-ı Ken‘ ān mübtelāsın dest-der-dāmān bulur
- 3 Sebze-i haţţıñ gören rü’yāda şebbūlar gibi
Şubḥ-dem bālīni üzre cā-be-cā reyḥān bulur
- 4 Sāgar-ı rindīñ ḥabāb-ı bādesin taḳlīd için
Zāhid-i şevḳ-āşinā bir sübḥa-i mercān bulur
- 5 Hāle-veş gerçi ḥam olmuş ḳāmet-i Vehbī-yi pīr
Sīnede ammā ki her şeb bir meh-i tābān bulur

83²²⁶

DİGER VEHBİ

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Āh kim sevdim yine bir şırma saçlı dilberi
Başıma sevdā-yı ‘ aşḳıyla taḳındım telleri
- 2 Reşk eder mir’āt-ı İskender şafā-yı sīneme
Çekdim āgūş-ı vişāle bir meh-i sīmīn-beri
- 3 ‘ Aks-i rūy-ı āteşin sākī-yi gül-çehreden
Kāse-i ḥurşīde döndü bezm-i ‘ ayşın sāgarı

²²⁶ Vehbī D. , s.132.

4 Şerha şerha eylesin tek s̄inemi z̄alim am̄an
Göster ol çiftle bıçağıle mücellā hañçeri

5 Vehbiyā ḥalvette teşh̄ir eyledim efs̄unla
Da' vete veḥḥ-i merām üzre gelince ol perī

[29a]

84²²⁷

ĠAZEL-İ VEHBİ EFENDİ

Remel -.-/-.-.-/-.-.-/-.-

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

1 Nāz u fitne çeşm-i şūḥunda nühüfte ḥüftedür
Ġamze-i fettānı bir āşüb-ger āşüftedür

2 Vaşf-ı la' linde dü-yek ebyāt-ı şir̄inim yine
Büselikte beste bağlanmış ne rengin güftedür

3 Gül gibi āgūşun açmaḥ isteyen vardır hezār
Gerçi kim ol gonçe-i zibā henüz ne 'şküftedür

4 Bü'l- ' acceptir şimdi ebnā-yı zamānıñ cünbüşü
Hep zer ü ziverle m̄anend-i zenān ālüftedür

5 Geçmemiş bir şā' iriñ silk-i ḥayālinden henüz
Vehbiyā bu gevher-i nazmım dür-i nā-süftedür

85²²⁸

ĠAZEL-İ VEHBİ EFENDİ

Recez --.-/--.-/--.-/--.-

²²⁷ Vehbī D. , s.371.

²²⁸ Vehbī D. , s.372.

Müstef'ülün Müstef'ülün Müstef'ülün Müstef'ülün

- 1 Beni pā-māl-i esb-i nāz eden ol şeh-levendimdür
Görüp üftādesin der kim ne düşkün derdendimdür
- 2 Dil-i müşkil-pesendim degme bir maḥbūba meyl etmez
Müsellem nāzenīnim sevdiğim ancak efendimdür
- 3 O meh-rū ḥalqa-i zer-tār-ı zülfün gösterip dermiş
Felekde Yūsuf-ı zerrīn-resen de der-kemendimdür
- 4 'Ulüvv-i himmet istiğnā eder 'arz-ı temelluḡdan
Sipīhr-i süfleye nāz etdiren ṭab' -ı bülendimdür
- 5 Bu vādīde geçerdi esb-i ṭab'ım gerçi yārānı
Ne çāre Vehbiyā kayd-ı 'alāyık pāy-bendimdür

86²²⁹

ĠAZEL-İ VEHBĪ EFENDİ

Remel ..-/.-/.-/.-/.-

Fe 'lātün Fe 'lātün Fe 'lātün Fe 'ilün

- 1 Çeşm-i bīmārı süzölmüş 'acebā ḥaste midür
Yoḥsa şāḥīn gibi şayd almağičün beste midür
- 2 Alma der istesem ol naḥl-i vefā şeftālū
Meyve-i ḥüsnünü bilmem daḥi nā-reste midür
- 3 Kimi gördümse felekde bulunur bir derdi
Nabz-ı 'İsā 'acebā şıḥḥate peyveste midür

²²⁹ Vehbī D. , s.374-375.

4 Görmedik devrini çokdan hele ber-vefķ- i merām
Şimdi āyā harekāt-ı felek āheste midür

5 Tütī-yi şab^ç -ı şeker-riz maķāl etmezsın
Vehbiyā āyine-yi hātırıñ işkeste midür

[29b]

87²³⁰

ĠAZEL-İ VEHBİ EFENDİ

Remel ..-/.-./..-./..-

Fe ‘īlātün Fe ‘īlātün Fe ‘īlātün Fe ‘ülün

1 Nev-ıırāmım şalınıp seyr-i çemenden mi gelir
Şerm-bahşī-yi gül ü serv ü semenden mi gelir

2 Çin-i zülfünde bulunmaz mı bu āhū nigehiñ
Nāfe-i müşg hemān Çin ü Hoten ’den mi gelir

3 Gösterip Hızır’a desem ğabğab-ı hūn-eşānım
Āb-ı hayvān dağı bu çāh-ı zekāndan mı gelir

4 Nedir ol rengi ‘ aķıķı bu Süheylī ķadehiñ
Sākiyā cevher-i mey yoğsa Yemen ’den mi gelir

5 Lāle-yi şasret açar gülşen-i hātırda ‘ aceb
Vehbiyā peyk-i řabā semt-i vaşandan mı gelir

88²³¹

²³⁰ Vehbī D. , s.384.

1a şalınır: şalınıp D.

ĠAZEL-İ VEHBİ EFENDİ

Hezec .---/---/---/---

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Hābeş iqlīmīniñ hāl-i siyāhıñ pādīşāhıdır
Mu' anber kākülün Fas mülketinde tūğ-ı şāhīdir
- 2 ' İzārīñ şafhasında cā-ba-cā erķām-ı resm-i hāt
Meger ' aşık larıñ müsvedde-yi baht-ı siyāhıdır
- 3 Keşīde kaş larıñ iki kılıç tīmārıdır gūyā
O hūnī gözleriñ zālīm ne merdüm-küş sipāhīdir
- 4 Hūrūş-i mevc-i hūsnūñ burc-ı Hūt'u eylemiş ġarķ-āb
Ki māh ol baht-ı nāz u şīvede bir fūsl-i māhīdir
- 5 Bi-hāmdi 'llāh ki feyz-i ma' rifetle zīver-i ' irfān
Degildir ' āriyet ṭab' imda Vehbī-yi İlāhīdir

89²³²

ĠAZEL-İ VEHBİ EFENDİ

Hecez --./---/---/---

Mef'ūlü Mefā'īlū Mefā'īlū Fe'ūlün

- 1 Şīrīn-sūḫan-ı la' l-i şeker-bāra söz olmaz
Tūṭī gibi bu lezzet-i ġüftāra söz olmaz
- 2 İmā ile söyler ne zamān sürme çekerse
Ol çeşm-i sūḫan-gū-yı siyekāra söz olmaz

²³¹ Vehbī D. , s.381-382.

²³² Vehbī D. , s.397-398.

3 Gül gonca-yi gūlzār-ı ʿadem k̄āle gelir mi
Raʿ nā biliriz kim dehen-i yāra söz olmaz

4 Ağızın kapayıp mühr-i sükūtile ʿ adūnuñ
Bu vechle mebhūtī-yi eşrāra söz olmaz

5 Lāl eyledi hayret ile erbāb-ı beyānı
Vehbī diyecek var mı bu eşʿāra söz olmaz

[30a]

90²³³

ĠAZEL-İ VEHBİ EFENDİ

Hecez --./---/--./---

Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Mefāʿīlün

1 ʿAşkıñla hevālandım bī-gāneligim gel gör
Yanmaқта firāķıñla pervāneligim gel gör

2 Ben böyle tek ü tenhā sen ğayr ile ülfetde
ʿAql u dil ü cānımla bī-gāneligim gel gör

3 Yıķtıñsa da cevriñle maʿ mūr edegör yap yap
Ey künc-i diliñ genci vīrāneligim gel gör

4 Peymāne-be-kef sākī bu bezme ayağın baş
Cām-ı mey-i ʿaşkıñla mestāneligim gel gör

5 Ben Vehbī-i pā-mālim hayret-zede vü lālim
Bāziçe-i eţfālim dīvāneligim gel gör

²³³ Vehbī D. , s.378-379.

91²³⁴

ĠAZEL-İ VEHBİ EFENDİ

Hecez --./---./---./---

Mef'ülü Mefā'īlū Mefā'īlū Fe'ülün

- 1 Āşüfte dilim 'ārız-ı cānāna açılmış
Şol gül gibi kim bülbül-i nālāna açılmış
- 2 Maḥcūb eder ammā o büt-i perde-nişīnim
Nüş eyleyicek bir iki peymāne açılmış
- 3 Ağzın kapamış pīr-i muġan var ise şeyḫūñ
Kim mescidi yanındaki meyhāne açılmış
- 4 Bu ḥāneḳah-ı dehr degil cāy-ı iḳāmet
Bir tek yedir ol zümre-i mihmāna açılmış
- 5 Düzd-i nigeḫi girdi meger külbe-i cāna
Vehbī yine bu semtte bir ḥāne açılmış

92²³⁵

DİGER VEHBİ

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn Mefā'īlūn

- 1 Siyeh perçemli bir maḥbūb-ı müsteḫnā bulur 'āşık
Arar elbette bir ser-rişte-i sevdā bulur 'āşık

²³⁴ Vehbī D. , s.406.

²³⁵ Vehbī D. , s.420.

- 2 Dirîğ etme hemân sen nuql-i būs-ı la‘l-i gül-fāmıñ
Yasağ-ı pādîşâh olsa yine şahbâ bulur ‘âşık
- 3 Hâyâl-i ‘ârızıñla h‘âbdan açsa gözün nâ-geh
Ser-i bālîni üzre bir gül-i zîbâ bulur ‘âşık
- 4 Ne çâre kendisin bulmaz o demde farḡ-ı hayretten
Egerçi gâhîce ol âfeti tenhâ bulur ‘âşık
- 5 Sen ey Vehbî cihânda öyle bir ma‘şûḡ bulmazsın
Ne dem isterse yanında o bî-pervâ bulur ‘âşık

[30b]

93²³⁶

ĠAZEL

Remel -.-/-.-.-/-.-.-/-.-

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Her ṡarafdan ma‘nâ-yi feyz âşikâr olmaḡtadır
Gülsitân-ı nebâdât ebr-i nev-bahâr olmaḡdadır
- 2 Kâbiliyyât eyler icâb temânur gerçi kim
Cümleye ir tecelli feyz-bâr olmaḡdadır
- 3 Germi-i bâzâr-ı hüsni irdi ‘aşkıñ mevsimi
Hânde-i gül-i nâle fermâ-yı hezâr olmaḡtadır
- 4 Âb-ı nisandan murâd üzre alub sermâyesin
Ġonce-i bâğ üzre şebnem der-nişâr olmaḡdadır

²³⁶ Ki me ait olduğu tesbit edilememiştir.

- 5 Güllerin gördükçe zîb-i taraf destâr olduğun
Lâleler nâr-ı Ėasedle dâğ-ı dâğdâr olmağdadır
- 6 Böyle mevsimde şafâ-yı çeşm-i dil mânend-i serd
Mâ'il-i seyr-i kenâr cûy-bâr olmağdadır
- 7 Yâr u ağyâra bağılmaz iltifât eyyâmıdır
Gül bile bu demde hem pehlû-yı Ėâr olmağdadır
- 8 Reng-i gülden şimdi Ėalkın şîşe-i nezzâresi
Reşk-i minâ-yı şarâb ĖoşĖvâr olmağdadır
- 9 Belki bu demlerde tab' -ı pâkine mağlûb-ı vağt
'İzz ü devlet birle meyl-i lâlezâr olmağdadır
- 10 Ehl-i istimdâddan girye biri dîvânen
Aña 'avn-ı çâre-sâz iğtirâb olmağdadır
- 11 Der köhnedden çâre cûy-ı rağm olan 'âcizlere
Ėande-i şâdî Ėalîf âh u zâr olmağdadır
- 12 ĖaĖ bu kim şart-ı 'umûm cûd-ı en'âm-ı kerîm
Re'fetinden cümle Ėalk ümmîd-vâr olmağdadır

[31a]

- 13 Vâğı'â devlet bu Ėüne 'âcizân-ı bî-kese
Böyle iğsân-ı keremle dest-yâr olmağdadır
- 14 Şöhret ü şân 'uluvv-i himmet ehl-i kerem
Devletinden cümle 'âlem Ėişşedâr olmağdadır

- 15 Her talebkāra verilmez iş bu isti' dād-ı feyz
Bunca āsār-ı kemāl ihlāşkār olmaqtadır
- 16 Her işi āsāndır hüner-i te 'yīd-i reyyānı ile
Mālik-i ṭab' -ı bülend hūşyār olmaqtadır
- 17 Ser-keşān-ı fehm itdi devrinde ḥalāş-ı cān u māl
Cünbüü tav' -ı edeble ber-ķarār olmaqtadır
- 18 Bildi devrinde şekāvet-pīşe kim tehlīs-i nefis
'Ādet-i dīrīneden perhīzkār olmaqtadır
- 19 Luft böyle merḥamet böyle 'aṭāyā böyle kim
Cūdi-i reşk-efzā-yı ebr-i nevbahār olmaqtadır
- 20 Baḥr-i cūdin görse fehm eyler geh ḥacletinden ḥalāş
Şerm ile derkār-ı bisāṭ i' tizār olmaqtadır
- 21 Bu ne ğayretdir yanında 'izz ü şān ü kām ü nām
Destgīr-i 'ācizān ḥākisār olmaqtadır
- 22 Mülk-i rāḥat ḥalk-ı ümmīd ehl-i liyāk mu' teber
Rāḥat u āsāyiş u ḥalka medār olmaqtadır
- 23 Ḥavf-ı zālimden girüp bir köşede pinhān olan
Şimdi dergāhdır ḳiyām-ı kārzār olmaqtadır
- 24 Ḥazret-i Mevlā hemān ḥıfz eylesün āfāttan
Zātını kim mültecā-yı rūzgār olmaqtadır

[31b]

94²³⁷

ĠAZEL-İ VEHBİ EFENDİ

Remel ..-/.--/..--/..-

Fe 'lātün Fe 'lātün Fe 'lātün Fe 'ilün

- 1 Şayda gitti yanına kelb rakı̄bi taķarak
Kaldı üffâdeler ardınca uzaķtan baķarak
- 2 Geçti pür-âteşle berķ gibi yanımdan
Hırmen-i şabr u ķarâr-ı dil-i zârı yaķarak
- 3 Belki ol serv ü hırâmânı görür gülşende
Pâyına gönderelim cûy-ı sirişki aķarak
- 4 Girmesin meclis-i rindâna tayaķ baş sâķî
Karıya şeyh diñeldikçe 'aşâsın kaķarak
- 5 Vehbiyâ bezme çek ol mest-i şarâb-ı nâzı
Geçirirsin sözüñü bir iki sâgar çaķarak

95²³⁸

DİGER

Hezec .---/---/---/---

Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün Mefâ 'ilün

- 1 Belin koçmak içün bir âfet-i ğaddâra çarpıldım
Gehî şemşirine geh hañçer-i hûn-hÿâra çarpıldım

²³⁷ Vehbî D. , s.422.

²³⁸ Vehbî D. , s.437-438.

- 2 Raķīb-i dīv cin tūtmuř gibi pūr- iztırāb olmuř
İřitmiř kim ben ol řūh-ı perī-ruhsāra çarpıldım
- 3 Ne efsūn etti bilmem bir baķıřla çeřm-i cādūsu
Gidip ‘aķlım başımdan ğamze-yi seħħāra çarpıldım
- 4 Metā‘ -ı vaşlı verdi ğayra naķd-i ‘aķlım almışken
Ziyāna uğradım bir řāhid-i bāzāra çarpıldım
- 5 Gelirken hāneme yāri çevirmiş Vehbiyā ağyār
İşittikde telāřımdan der ü divāra çarpıldım

[32a]

96²³⁹

BĀĶĪ EFENDĪ

Remel -.-/-.-.-/-.-.-/-.-

F ā‘ilātūn F ā‘ilātūn F ā‘ilātūn F ā‘ilūn

- 1 Ey gōñūl a‘ yān-ı devlet içinde himmet ķalmadı
Kimden umarsıñ kerem ehl-i mürüvvet ķalmadı
- 2 Nefsī nefsi‘ oldı ‘ālem her kişi harettedür
Kimseden kimseye dermāna tāķat ķalmadı
- 3 Ey dirīğā luş u ihsān ķapusunı yaptılar
Zikri ğayr olsun diyüvir řāhib-sa‘ādet

²³⁹ Bāķī D. , s.310-311.

2a Nefsī nefsi‘: Nefse nefsi‘ D.

2b Kimseden kimseye: Kimseden hiç kimseye D.

3a luř u ihsān ķapusunı yaptılar. luř u ihsānuñ ķapusun yaptılar D.

3b Zikri ğayr olsun diyüvir řāhib-sa‘ādet: Zikri ğayr olsun dinür řāhib-sa‘ādet ķalmadı D.

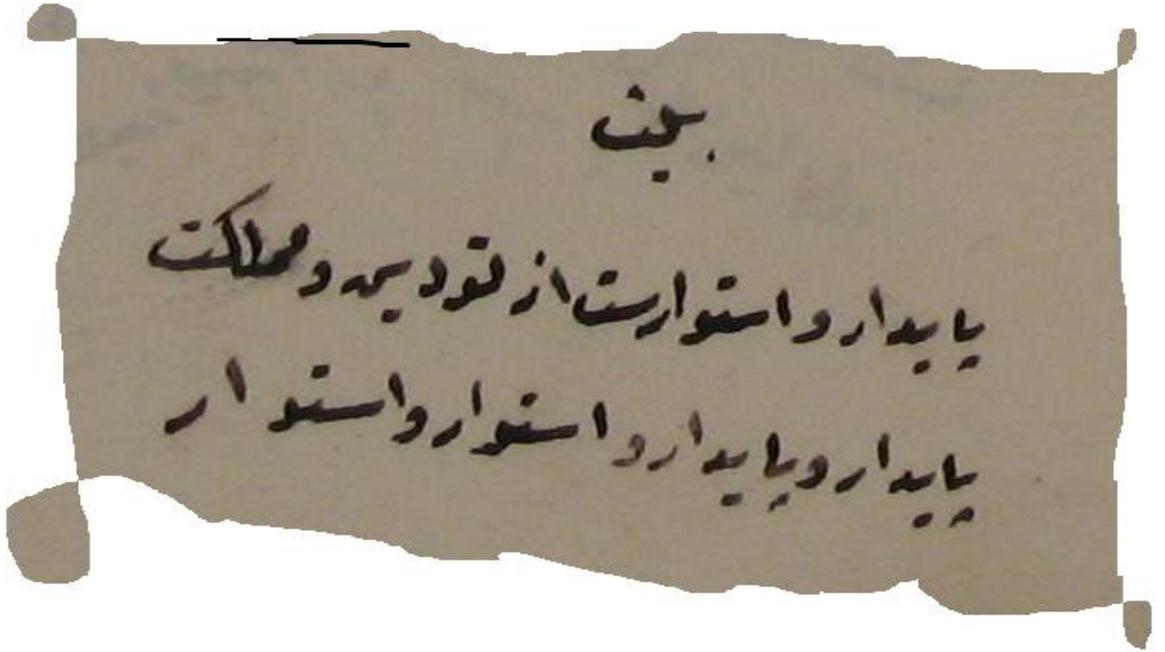
4a řāhib-i ze mān : řāhib-i kırān D.

4b Hiç cihānda: kim cihānda D.

5a ola gör isteriseñ mertebe: oh gör ister iseñ mertebe D.

- 4 Gel zuhūr it andasın ey Mehdī-i ŗāhib-zemān
Hi cihānda zāhir olmadı alāmet almadı
- 5 Cāhil ü nā-dān ola gr isteriseñ mertebe
Kim kemāl ehline Bāī ŗimdi rabet almadı

97²⁴⁰

98²⁴¹

NAZİRE-İ ĞAZEL-İ MEZBŪR

Remel -.-/-.-.-/-.-.-.-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hıbb-ı dŷnyā olmadı bir merd-i āil almadı
Ehl-i hāl olan hafıdır āŗikāre almadı
- 2 Cŷmlesi hırŗ-ı ama-ı dŷnyā ile me'ľŷf olup

²⁴⁰ Kime ait olduu tesbit edilememiŗtir. Ayrıca Farsa ŗiir olduu iin orijinal hali verilmiŗtir.

²⁴¹ Kime ait olduu tesbit edilememiŗtir.

Merhamet kân-ı mürüvvet ehl-i insâf kalmadı

3 Bir olup rüşvetle ʿâlem kalmadı ħavf-ı Ĥüdâ
Her umûrda sîm u zerden gayri soĥbet kalmadı

4 ʿİlme tâlib olmaz illâ manşib-ı dünyâ için
Ĥarf-i naĥv-ı ʿArabî oĥur mektebde şıbyân kalmadı

5 Şimdi Bâkîden şikâyet eylemişler bâ-ķıyâs
Gel gör bu cihânda ĥalkda râĥat kalmadı

6 Gerçi dervîşâna olmaz ĥâl-i ʿâlemden keder
Terk-i dünyâ etmeden ĥayri saʿâdet kalmadı

[32b]

99²⁴²

ĠAZEL-İ ʿİZZET

Remel ..-/.-.-/.-.-/.-.-

Fe ʿîlâtün Fe ʿîlâtün Fe ʿîlâtün Fe ʿilün

1 Bu dil-ĥaste ĥabîbâ ne seniñdür ne benim
Ĥiç ʿilâc eyleme zîrâ ne seniñdür ne benim

2 Saña fermânber olmaz beni de ĥiç şaymaz
Dil-i âvâre dilârâ ne seniñdür ne benim

3 Tâze neş ʿe ile bizi mest-i ĥarâb it sâķî
Köhnedir meclis-i şahbâ ne seniñdür ne benim

²⁴² ʿİzzet D. , s. 57. Bu gazel divanda 8 beyitten oluşmaktadır.

1a ĥaste: ĥaste D.

- 4 Gülelim açılalım gül gibi gül-keşd idelim
Dem bu demdir ki bu şahrâ ne seniñdür ne benim
- 5 Gel gönül diñleyelim bir iki gün gülşende
Bu gül-i bülbül-i şeydâ ne seniñdür ne benim
- 6 Şimdilik ‘aşkı baña hüsnu saña vermişler
‘Āriyettir bu da cānâ ne seniñdür ne benim
- 7 ‘İzzet el değmişiken tūtî-i ‘ıtab‘ ı söylet
Yohsa bu hâne-i gūyâ ne seniñdür ne benim

100²⁴³

MUHİBBİ BABA

Remel -.-/-.-./-.-./-.-

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dün gice hicrân şebinde infî‘ âlüm var-ıdı
Kimsele bilmez benüm ol dem ne hâlüm var-dı
- 2 Sînemi çekdim giribânım gibi çâk eyledim
Nâle kıldım ağladım tâ kim mecâlim var-ıdı
- 3 Kışsa-i zülfüñ okudum key muṭavvel kışşadır
Ey Muḥibbî giceler tâ şubḥa dek özge ḥayâlüm var-ıdı

101²⁴⁴

BEYT

²⁴³ **Muḥibbî D.**, s.1710. Bu gazel divanda 5 beyitten oluşmaktadır.

2a Sînemi çekdim giribânım gibi çâk eyledim: yaqamı yırtup çeküp bu sînemi çâk eyledüm **D.**

3a Ey Muḥibbî giceler tâ şubḥa dek özge ḥayâlüm var-ıdı: Giceler tâ şubḥa dek özge ḥayâlüm var-ıdı **D.**

²⁴⁴ Kime ait olduğu tesbit edilememiştir.

Remel ..-/.--/./--/./-
Fe‘lātün Fe‘lātün Fe‘lātün Fe‘ilün

Yine cennet ousundan doluyor kām-ı enām
Geliyor arz-ı behişt ile bu yıl şehr-i řıyām

102²⁴⁵

ĖAZEL-İ MUHİBBİ

Remel .-./.-./.-./.-

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Bezm-i ġamda āh idüp cānānı ańdum aġladım
Yārile evvel sevdiğim devrānı ańdım aġladım
- 2 Gözlerim yaşı başımdan aştı oldum ġarķ-ı hūn
Ol dişi dür lebleri mercānı andım aġladım
- 3 Günde bir kez görmesem hālüm n’olur dirken benüm
Bir yıl oldu görmedim anı ańdım aġladım
- 4 Geçti ‘ömrüm āh kim bülbül gibi efgān ile
Ol şaçı sünbül gül-i reyhānı andım aġladım
- 5 Mest olup cām-ı maħabbetden Muħıbbī dostlar
Ol lebi mül gözleri mestānı andım aġladım

103²⁴⁶

²⁴⁵ **Muħıbbī D.** , s.1202-1203. bu gazel divanda 9 beyitten oluşmaktadır.

1a āh: yād **D.**

1b sevdiğim devrānı: geen devrānı **D.**

3b görmedim: görmez oldum **D.**

4b gül-i reyhānı: gül-i hāndānı **D.**

MUHİBBİ EFENDİ

Remel -...-...-...-...-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Işkla bir t̄alib-i cānāne oldum 'āķıbet
Şem' -i ħūsne yanmağa pervāne oldum 'āķıbet
- 2 Bağladım gönlüm saçı zincirine dīvāne-veş
'Aķl u şabr u hūşdan bīgāne oldum 'āķıbet
- 3 Ola kim genc-i vişālinden bulam nişān deyü
Bu göñül ma' mūr iken vīrāne oldum 'āķıbet
- 4 Bir lebi şir̄in belāsıdır beni Ferhād iden
Āh kim 'ālemlere efsāne oldum 'āķıbet
- 5 Ey Muħıbbī ister idüm sen maħabbet cāmını
Şükr kim nüş eyleyüp mestāne oldum 'āķıbet

[33b]

104²⁴⁷

RUBĀ'Ī

Remel ...-...-...-...-

Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlün

²⁴⁶ Muħıbbī D. , s.253.

1a 'Işkla bir. 'Işkla ben D.

2a Bağladım gönlüm saçı: Bağ layaldan dil saçı D.

3a nişān deyü: deyü nişān D.

4a Bir lebi şir̄in belāsıdır beni Ferhād iden: Bir lebi şir̄in ğamıdur beni Ferhād eyleyen D.

5a ister idüm: ister idün D.

5b Şükr kim nüş: Şükr kıl nüş D.

²⁴⁷ Rāşid D. , s. 492

1b mehcūr ise de: mehcūr it mez D.

Budur ümmîdim efendim ki ferâmûş itmez
Nazar-ı ‘âtıfetiñ Râşid’i mehcûr ise de
Mîhr-i tâbânîñ ider pertev zîrâ rûşen
Şemşden rûy-ı zemîn her ne kadar dūr ise de

105²⁴⁸

ĠAZEL-İ ŞEM‘İ

I

Murğ-ı dil-i âvâremiz ne hikmet
Kâfes-i miñnetde kapandı kaldı
Dâm oldı pâyine dâne-i kısmet
Diyâr-ı ğurbetde kapandı kaldı

II

Gütdiler hünkâra biraz mübtelâ
Şikeşte yüzünden koydı vâveylâ
‘Arz-ı hâller buyrulmadı ğâliba
Dîvân-ı devletde kapandı kaldı

III

Semt-i yâre kalmadı varmağa bir
Meyl-i ğam ğirdigâre hâl oldu müşkil
Hedâ billâh açılmadı fûlk-i dil
Girdâb-ı miñnetde kapandı kaldı

IV

Ehl-i dünyâ olan yolunu tıtdı

²⁴⁸ Şem‘i Dîvânında bu gazel bulunamamıştır.

Dileyen menzi-i maqşūda yetdi
‘Āşık lar zümresi dīdāra gitdi
Şūfīler cennetde qapandı qaldı

V

Şem‘ī niçün āteş degil külāhıñ
Çıkmaz gökyüzüne ‘ulv-i āhıñ
Uyanmadı gitdi baht-ı siyāhıñ
Kūşe-i vaḥdet qapandı qaldı

106²⁴⁹

²⁴⁹ Ki me ait olduğu tesbit edilememiştir. Ayrıca şiirin orijinal hali verilmiştir.

هفتاد و پنج
بیکصد

بجند آوانج سازد سوز عشته عشته سرکش را
بفریاد آوردش تیغ در بای آتش را

ز ابراهیم اولم شهسوار بیستی می افند
که در کون نکره اردغانه نفس سرکش را

ز سر دور بجنه عشته عالمه کامل شد
که سازد شعله فیه اله هوش بر کار آتش را

دوام عشته بیخه هرگی با وصل آید زنی
که آب زینج کالم بیکند خاموش آتش را

با حاله لایله دنیای فانی بیشتر باقی
غانه اری بدست باز کایه اسب سرکش را

تراوش بیکند خوله هودود از لایله خنک صه
سغای نشسته کربیروله دهده هرهای بیفتی را

بیفتا نه حکم قایل در زبده شور بیجا صل
به بیدر داله محذاله زینهار هفتاد و پنج و لکن را

تم

[34a]

107²⁵⁰

²⁵⁰ Geli bolulu ' Ālī D. , s. 1069.

1a yā neyliyeyim: yā n'ey leyeyin D.

GAZEL-İ 'ĀLĪ FERMĀNĪ

Remel ..-/-...-/-...-/-..

Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlün

- 1 Söylesem söyleme dir yār baña yā neyliyeyim
Aña ' arz itmeyem hālimi yā neyliyeyim
- 2 Ney gibi inleme āh eyleme dediler ammā
Ne ile egleneyim ben ' acebā neyliyeyim
- 3 Baña dirler iñen açılma bu hevālıgı қо
Güller açıldı eser bād-ı şabā neyliyeyim²⁵¹
- 4 Günde biñ derde düşen hasteye dermān ne olur
Bilmezem ey dil-i bîçāre saña neyliyeyim²⁵²
- 5 Hamdüli 'llāh kime incinse dir olmuş ol yār
Seni ' Ālī gibi rüsvā-yı cihān eyliyeyim

108²⁵³

BEYT

Remel -.-/-.-.-/-.-.-/-.-

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

Hıfz ider düşmāndan 'Ālī ten verirken cān dirīg

Merd-i ' aşık eylesün mi dosttan ĩmān dirīg

1b itmeyem: itmeyeyin **D.**

2a dediler: dirler **D.**

2b Ne ile egleneyim: Ney ile egleneyin **D.**

²⁵¹ Divanda 4. Beyittir.

²⁵² Divanda 3. Beyittir.

5a dir olmuş ol yār: dir olmuş hele yār **D.**

²⁵³ Kime ait olduğu tesbit edilememiştir

109²⁵⁴

ĠAZEL-İ ‘ İZZET

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Parlayub sönmek giyāh āsā kolaydır ‘ aşıkā
Yanmada maḥv olmada āheste reftārim çü şem‘
- 2 Tā vücūdu maḥv olunca itmez ārām āteşi
Cism-i zārımdan anıñçün ben de bī- zāram çü şem‘
- 3 Şevk-i mihr eyler mehi gāhī hilāli gāh bedr
Hacletinden cān-güdāz-ı āteş-i ārām çü şem‘
- 4 Şu‘ lesinden meyl-i dūd-ı āhım itdim sürmedan
Kendi çeşmim görme hūrşīd-i āşarım çü şem‘
- 5 Giryē vü sūz-ı derūnum gice gündüzdür benim
Rūzlarda şanma ārām ile bī-kārım çü şem‘
- 6 ‘Ayb-püş ādemi olmaç hünerken ‘ İzzetā
Yandığım ‘ ālemde oldur merdüm-āzārım çü şem‘
- 7 Kābr-i Şāh-ı Naqş-bende eyleme ‘ arz-ı niyāz
Var zebānım gerçi kim bī-şavt u güftārım çü şem‘

[34b]

110²⁵⁵

ĠAZEL

Hezec .-.-/-.-.-/-.-.-/-.-

²⁵⁴ Karacızāde ‘ İzzet Molla D. , s. 184.

²⁵⁵ Cem‘ī Dīvānı’nda bu gazel bulunamamıştır.

Mefā'īün/ Mefā'īün/ Mefā'īün/ Mefā'īün

- 1 Şükür gördüm bugün kelb-i raķibi dāra çekmişler
Hüve'l- kāfir deyü hem alınna bir qara çekmişler
- 2 O mel'ūnuñ helāk olduğunu bilsün deyü 'ālem
Tenime ger vehn-i sırr etmeyüp aḥāra çekmişler
- 3 O kelbiñ ehl-i ' işka itdigi kāfirligi bir bir
Mürāfi' senge tāriḥ düzüb eş'āra çekmişler
- 4 Görünce her ṭarafdan 'azm idüp tersā-yı 'āşıqlar
Bütün 'uryān idüp hem kisesinden pāre çekmişler
- 5 Qubūrı mü'mine defn itmeyüp Cem'ī anı āḥar
Ayağından ṭutub bir türbe-i küffāra çekmişler

111²⁵⁶

ĠAZEL

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā'īün/ Mefā'īün/ Mefā'īün/ Mefā'īün

- 1 Vücūdı yār elinden çāk olan gelsün bu meydāna
Çekip derd ü belā ğamnāk olan gelsün bu meydāna
- 2 Şadāsı zāhir olmaḳ şartıyla feryād idüp her dem
Fiğānı āhı bir eflāk olan gelsün bu meydāna
- 3 Qurı merdānlık da' vāyiçün laf itmesün kimse

²⁵⁶ Cem'ī Dīvānı'nda bu gazel bulunmamıştır.

Tüvānı hamlemizden hāk olan kimse gelsün bu meydāna

4 Varub sāķī ile hemdem olub meyḥāneler içre
Harābī şūfīlerden pāk olan gelsün bu meydāna

5 Dīvāna kayd idüb ʿ irfānı sil nādānı defterden
Silüp Cemʿ ī gibi ḥakkāk olan gelsün bu meydāna

112²⁵⁷

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefāʿ īün/ Mefāʿ īün/ Mefāʿ īün/ Mefāʿ īün

1 Tūlūʿ itdi o yāriñ māh-ı nev қаşı oḡağından
Uyandı şemʿ -i diller çıkıp zulmet bucağından

2 Bi- ḥamdi ʿl-lāh şarup dün gice yāri bezm-i şafā olalım
Varup efendime kandırdı beni gören dudağından

3 Açılmış gonce-i ḥamrālarını beni zūlfüne nisbet
Dudağımla düşürdüm ḥārsızca gül yanağından

4 Şuʿ āʿ -ı ḥüsnünü gördükde bir dāne olup göñlüm
Dolandım şemʿ -i vaşlında yüz biñ şol sağdan

113²⁵⁸

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefāʿ īün/ Mefāʿ īün/ Mefāʿ īün/ Mefāʿ īün

1 Yayılmış sīm gerdānda zūlf-i nāfe-i ċini

²⁵⁷ Cemʿ ī Dīvānı'nda bu gazel bulunamamıştır.

²⁵⁸ Cemʿ ī Dīvānı'nda bu gazel bulunamamıştır.

Mu' aṭṭar eyledi cānım çıķayazdı ocağından

- 2 Dil-i şeydāyım terk-i ne mümkün kesseler başım
Diriğ olmak o şūḥ-ı nāzenīnile ḥüsn bāğından
- 3 Ser-i kūyında temkīn dutmuşum rāḥı o yāriçün
‘Adū-yı bed-likānıñ hiç ḥaz̄er itm̄em bāğından

[35a]

114²⁵⁹

ĠAZEL

Remel ..-/.-./...-/-

Fe ‘lātün Fe ‘ilātün Fe ‘lātün Fe ‘ilün

- 1 Felegiñ ḳahrı uşandırdı beni cānımdan
Yine bu pençe-i ğam tıtdı girībānımdan
- 2 Bir bölük kelb ‘adūsunuñ melāmet birle
Ḳırdılar şīşe-i dil-ḥaste mi her yanımdan
- 3 Vaşl-ı dildār içün ol mertebe āh itdim ki
Tıldu deryā-yı muḥīṭ eşk-i firāvānımdan
- 4 Hele fi’l-cümle seḫer vaḳti o kec-rev çarḫıñ
Yüzi ḳan oldu benim sille-i efgānımdan
- 5 Güft-gūyem gören erbāb-ı beşā’ir Cem’i
Ḥişşesin alsa gerek nuṭḳ-ı güher-ṭānımdan

115²⁶⁰

²⁵⁹ Cem’i Dīvānı’nda bu gazel bulunamamıştır.

²⁶⁰ Cem’i Dīvānı’nda bu gazel bulunamamıştır.

ĠAZEL

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Benim feryād-ı āhım şems-i tábān tutuşturdu
Felek burcundaki mirrīh-i keyvānı tutuşturdu
- 2 Derūnumdan çıkan āteř kül gibi koymadı yađtı
Çıķup heft semāya ' arş-ı Rađmānı tutuşturdu
- 3 Dađı a' lā- yı ' illiyyīne hem lāhūte ser çekdi
Maķāmātı mükemmel gezdi her yanı tutuşturdu
- 4 Melā' ikelede ' āciz oldılar sūzān-ı ' ařkımdan
Şerār-ı firķatim tābıyle kim cānı tutuşturdu
- 5 Firāķım nārı birden Çīn ü Māçīne revān oldı
Semer ķandile Çīn mülk- i İrānı tutuşturdu
- 6 Bu āteřler ķamu tağte ř-şerādan geçdi Cem' ī
İnüp zīr ü zemīne cümle ' ummānı tutuşturdu

[35b]

116²⁶¹

ĠAZEL

Remel .---/.---/.---/.-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ol ķamer- i şal' at semā- yı dilde řāy olsun da gör
Seyr iden ' ařıķlarım hep ' aķlı zāy olsun da gör

²⁶¹ Cem' ī Dīvānı'nda bu gazel bulunmamıştır.

- 2 Bu cihān mülkünde ol āfet ne diller hūn ider
Rūyı gül müjgānı oğ ebrūsı yāy olsun da gör
- 3 Dehr-i dūni nūra ğarğ itmek aña bir iş degil
Yaş on dördün geçüp ruhsārı ay olsun da gör
- 4 H̄asreti deryāları h̄adden fūzūn itmek nedir
Ger inanmazsañ dü çeşmim yaşı çay olsun da gör
- 5 Vaşf ider ammā zū'l-ih̄sānı bu Cem'î gedā
Bāb-ı lütfün bekleyüp bir kerre bay olsun da gör

117²⁶²

ĠAZEL

Remel -.-/-.-.-/-.-.-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bāğ-ı dehrin zevki hoş ammā zevālin bolmasa
Bülbül āh itmezdi gülşān içre güller şolmasa
- 2 Dil-i sipihrin h̄ākisār eylerdi 'aşkıım āteşi
Eşk-i h̄asretten eger deryā-yı çeşmim tölmasa
- 3 Sernigūn olmağ ne ğam-ı dildār için 'ālemde āh
Böyle giryāñ olduğum gördükçe a' dā gülmese
- 4 Bir lebi şirīn için Ferhād olurdum ben daği
Ger felek mülkünde zen sevmek kıyāş olmaz

²⁶² Cem'î Dīvānı'nda bu gazel bulunamamıştır.

- 5 Ra' d-ı āhim k̄ubbe-yi mīnāya ser çekmek nedir
Berķ-i feryādım düşüp Cem'î vücūdum delmese

118²⁶³

ĠAZEL

Remel -.-/-.-.-/-.-.-/-.-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Anladımki yār idrākımda sehvim var imiş
Zāhirā yārim derūnundan baña aġyār imiş
- 2 Ey dirīgā gülşen-i 'ālemde bülbüller gibi
Gül deyü feryād u āh itdüklerim hep hār imiş
- 3 Çok yedim içdim yazık baña kim bilmedim
Cāhiliñ nāzı zehr ābı meger kim mār imiş
- 4 Mübtelālık rindi sevdālık benim faħrim iken
Zāhid nā-ħaķlarım zu' munda ġāyet 'ār imiş
- 5 Ĥākisār itmek dilerlermiş beni dünden beri
Cem'iyā düşüm oluyor a' dālarım bīdār imiş

[36a]

119²⁶⁴

ĠAZEL-İ ĤAZRET-İ NİYAZİ EFENDİ

Hezec .-.-.-/-.-.-.-/-.-.-.-

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

²⁶³ Cem'î Dīvānı'nda bu gazel bulunamamıştır.

²⁶⁴ Niyāzî D. , s.350. Bu gazel divanda 7 beyitten oluşmaktadır.

1b yaşı: yaşın D.

- 1 Uyan ğafletden ey nā'im Hakk'a yalvar şehirlerde
Döküp 'acı yaşı dā'im Hakk'a yalvar şehirlerde
- 2 Şehirlerde açılır gül anıçün zār eder bülbül
Uyanıp derdile ey dil Hakk'a yalvar şehirlerde
- 3 Şehirde kalkuben her gāh yüzün yere sürüp kııl āh
İre luḫfi saña nāgāh Hakk'a yalvar şehirlerde
- 4 Şehirde uyğudan uyan Niyāzī durma derdiñ yan
Ola kim iriše dermān Hakk'a yalvar şehirlerde

120²⁶⁵

ĠAZEL

Remel ..-/.-./..-./..-

Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlün

- 1 İli ğamnāk ideniñ kendi daḫi şād olmaz
Mürşidiñ himmetin inkār iden irşād olmaz
- 2 Dā'imā vādī-yi şek içre gezen nādāniñ
Dil-i ālūdesi endişeden āzād olmaz
- 3 Serde sevdā-yı şirīn olmiyacaḫ ey ğāfil
Kūhı tenfīz ile her bir kişi Ferhād olmaz
- 4 Hızmetiñ olmadıḫı kesden ümmidiñ kes kim
Kimseden bād-ı hevā kimseye imdād olmaz

²⁶⁵ Cem'ī Dīvānı'nda bu gazel buluna ma mıştır.

- 5 Ne kadar merd-i 'alim olsa kemani 'aşkıñ
Çile sen çekmede Cem'î gibi üstâd olmaz

121²⁶⁶

ĞAZEL

Remel -.-/-.-.-/-.-.-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Yaş on dördünde bir cân isterem meşreb bu ya
Ruğları gül la' li mercân isterem meşreb bu ya
- 2 Yūsuf-ı Ken'āna aqrān olsa pek a' la direm
Mısr- i dilde böyle sultān isterem meşreb bu ya
- 3 Hār çok gülzār için efgāna düşmem her vakt
Gāh sünbül gāh reyhān isterem meşreb bu ya
- 4 Māh-ı tībān olsada nādāna itmeme rağbeti
Yārimi ben ehl- i ' irfān isterem meşreb bu ya
- 5 Cem' iyā meyhānelerde bāde- i gülgün içüb
Sākiniñ destinde peymān isterem meşreb bu ya

[36b]

122²⁶⁷

MÜSTEZÂT- I ŞÂDIĞ

Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün

Mef'ülü/ Fe'ülün

²⁶⁶ Cem'î Dīvānı'nda bu gazel buluna ma mıştır.

²⁶⁷ Şairin kimliği tesbit edilememiştir.

- 1 Cüş itdi yine āh-ı ye'sileyim hayret
Pür-sūziş-i ḥasret
Serkeştedir ol keştî-yi tedbîr var evet
Ez mevc-i kedûret
- 2 Her semene ki yüz tıtdum ise bulmadım encâm
Hep āḥiri ālâm
Āyâ ne tarîḳdir ki olur muvaşşıl-ı niyyet
Dil çekmeye zaḥmet
- 3 Şaşdım ne yola esb-i murâdı ideyim sevḳ
Tâ anda bulam zevḳ
Yok 'atf-ı ligâm itmege bâzûde o kuvvet
Lâzım aña kudret
- 4 Taḥşîle endîşe-i eşḥâb-ı merâtib
Hep ḥıfza münâsib
Ḳoymaz ki aña ide niyâz ehline himmet
Erbâb-ı mürüvvet
- 5 Zâhir de ider gerçi hezârân ḳuru nûvâziş
Beyhûde nümâyiş
Olmuş bütün 'âlî-himem 'asra bu 'âdet
Hiç umma 'inâyet
- 6 Dâmân ire sürüb ol rûy-ı niyâzı
Gel çekme o nâzı
Bir hırḳa yarım loḳma ile eyle ḳanâ'at
Tek eyleme minnet

- 7 Sen ur a gönül bb-ı se da mütevekkil
Ol akna k'il
adan ne zhr eyler ise cemden ni' met
B-bhe hidyet
- 8 Kadirmiydi bu mertebe l-i ' arzına dık
Dil olmasa s'ik
Olsun bu da ehl-i ama teselliyete let
Sz buldu nihyet

[37a]

123²⁶⁸

HER TARAFINDAN OKUNUR

Hezec .---/.---/.---/.---

Mef'n Mef'n Mef'n Mef'n

Münevverdir dil-i ' rif dai dilber cemlinden
Dil-i ' rif ki mir 't-ı mcelldır milinden
Dai dilber mcelldır ki meh-i nqıı aylinden
Cemlinden milinden aylinden cellinden

124²⁶⁹

BU DAH TARAFINDAN OKUNUR

Hezec .---/.---/.---/.---

Mef'n Mef'n Mef'n Mef'n

Bna her dem eker aner döker anım o mehpre
eker aner keser na' li aar era dil-i zre

²⁶⁸ Kime ait olduğu tesbit edilememiştir.

²⁶⁹ Kime ait olduğu tesbit edilememiştir.

Döker anıml açar Şerha baar dı urur yre
O mehpre dil-i zre urur yre nedir re

[37b]

125²⁷⁰

GAZEL-İ CEM'İ

Remel -.-/-.-/-.-/-.-

F'iltn F'iltn F'iltn F'ilün

I

Hı idrk eyleyenler her zrardan kr ider
Eyleyenler her zrardan kr ider inkr ider
Her zrardan kr ider inkr ider her Şan'atı
Kr ider inkr ider her Şan'atı esrr ider

II

Der ki haır eyleyince rh-ı rsı rastlar
Eyleyince rh-ı rsı rastlar hesteler
Rh-ı rsı rastlar hesteler dilhasteler
Rastlar hesteler dilhasteler iş'r ider

III

Cem'iy bu 'arz ire seyr idenler kerdini
'Arz ire seyr idenler kerdini ez serdini
Seyr idenler kerdini ez serdini her derdini
Kerdini ez serdini her derdini izhr ider

[38a]

126²⁷¹

²⁷⁰ Cem'ı Dıvnı'nda bu gazel bulunamamıştır.

²⁷¹ Şem'ıD. , 168.

NA‘ T-I ŞER İF ŞEM‘ İ EFENDİ

Hezec .---/---/---/---

Mefā‘ ĩün Mefā‘ ĩün Mefā‘ ĩün Mefā‘ ĩün

- 1 Günāhım boydan aşkındır be-gāyet yā Resūlallāh
Meger senden ola lūtf-i ‘ ināyet yā Resūlallāh
- 2 Vücūdum mülki düşdi cehle girdāb-ı ‘ işyāna
Őalub irmez ise bāri-i hidāyet yā Resūlallāh
- 3 Meni rüsivā-yı ‘ ālem eyleme cürmimle maḥşerde
Kerem kıll mücrimem senden Őefā‘ at yā Resūlallāh
- 4 Götürmezler zebānīler za‘ ĩf ümmetleriñ oda
Olursa ḥazretiñden nīm işāret yā Resūlallāh
- 5 Ümīdim kesmezim ben raḥmeten li ‘ l-‘ ālemīnsin sen
Őefā‘ at dehrīne olmaz nihāyet yā Resūlallāh
- 6 Seni Őur ‘ ānda medḥ etdi Ḥaḳḳ maḥbūb-ı Mevlāsıñ
Őuluñ medḥ etmesi külli ḳabāḥat yā Resūlallāh
- 7 Bilince etdigi ‘ işyānı senden ḥicāb etdi
Ne yüzle varmağa ister cesāret yā Resūlallāh
- 8 Mübārek ravza-i pāke ‘ aşık kulları gönderüp
Ḥuzūra- varmağa ister cesāret yā Resūlallāh
- 9 Efendim cennet-i a‘ lādan a‘ lā Ka‘ be-i kūyuñ

Müyesser itse Hakk itsem ziyâret yâ Resûlallâh

- 10 Eger dersen ki Şem'î derdime bend eylen civârımda
Baña teslîm-i rûh etmek sa'âdet yâ Resûlallâh

[38b] boştur

[39a]

127²⁷²

ĞAZEL-İ ŞEM'Î HAZRETLERİ MİKÜYED

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Mübârek âsitânîñ kible-gâhım yâ Resûlallâh
Muhabbet âteşinle artar âhım yâ Resûlallâh
- 2 Bi-hamdi 'l-lâh göründü gözüme bir kûbbe-i şahrâ
Yine görmeklige düşer merâhim yâ Resûlallâh
- 3 Koyubda bâb-ı lütfuñ ben kime yalvaram ey şâhım
Efendimsiñ benim sen pâdişâhım yâ Resûlallâh
- 4 Oğudum tıfl iken lâ-teķneķü min raķmeti 'l-lâh
Ne denlü olsa ğam çekmem günâhım yâ Resûlallâh
- 5 Ser-â-ser arz-ı maķşer fiĝânımdan kalur 'âciz
Aĝartmazsañ eger rûy-ı siyâhım yâ Resûlallâh
- 6 Seniñ ism-i şerîfiñdir Muħammed maķlaşım Şem'î
Serimde âteş-i 'aşķdan külâhım yâ Resûlallâh

²⁷² Şem'î Dîvânında bu na't-ı şerîf bulunmamıştır.

128²⁷³

NAZİRE-İ MÜCRİMİ

Hezec .---/.---/.---/.---

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Derūnumda yanar 'aşk-ı maḥabbet yâ Resûlallâh
Söñemez ḥaşre dek ol nâr-ı ḥasret yâ Resûlallâh
- 2 Teḥammül yok vücûdum mülkini mecrûḥ idüb 'aşkıñ
Cenâb-ı vaşlıña irmek sa'âdet yâ Resûlallâh
- 3 Bi-ḥamdi 'l-lâh firâkıñ rûz-ı şeb fikr-i ḥayâlimde
Kamu 'âlemlere senden mürüvvet yâ Resûlallâh
- 4 Nigâh-ı bâb-ı lütfuñdan kerem kıl ey keremkânı
İrişdim kenz-i vaşlıñdan hidâyet yâ Resûlallâh
- 5 Daḥi lîk el-emân luḥf it ḳul eyle ḳuşûrumla
Ḳuluñ bir 'âciz mücrim 'inâyet yâ Resûlallâh
- 6 Nübüvvet nûr-ı zâtıñ 'âleme iḥsân idüp Allâh
Ümidim kesmezim senden şefâ'at yâ Resûlallâh
- 7 Şefâ'at kıl bu mücrim ümmetiñ âşî günahkâra
Bilürüm itdigüm küllî ḳabâḥat yâ Resûlallâh

[39 b] boş

[40a] Bu varakta harf sistemine dair bilgi verilmiştir.

²⁷³ Mücrim Dîvânında bu gazel bulunamamıştır.

[40b] boş

SONUÇ

1. Millet Yazma Eser Kütüphanesi 559'da kayıtlı olan şiir mecmuası 90 varaktan oluşmaktadır. Fakat 1a-40b varakları üzerinde araştırma ve incelemelerde bulunup, *Mecmua*'daki şiirlerin transkripsiyonlu halini ve karşılaştırmasını yaptık.
2. *Mecmua*'da birçok şairin şiirinden derleme yapıldığı görülmektedir. Bu sebeple de *Mecmua*'yı günümüzdeki şiir antolojilerine benzetebiliriz.
3. Rika el yazısıyla yazılan *Mecmua*'da gazel başta olmak üzere na't, kaside, kıt'a, tahmis, murabba, müseddes, terkiib-i bend, beyit gibi nazım şekillerine yer verilmiştir.
4. *Mecmua*'daki şiirlerin çoğunun hangi şairlere ait oldukları tespit edilmiştir. Ancak aralarında tespit edilemeyenlerde vardır.
5. Karşılaştırmalı metin kısmında daha çok yayımlanmış divanlar, divançeler veya diğer akademik çalışmalar dikkate alınmıştır. Lakin Rıf'at Efendi ve Keçecizade İzzet Molla'ya ait bazı manzumer yayımlanmış divanlarda bulunamadığından dolayı divanların Atatürk Üniversitesi Seyfettin Özege Nadir Eserler Derlemesindeki yazma nüshaları kullanılmıştır.
6. *Mecmua*'da yer alan Cem'î ve Mücrîm'e ait şiirlere divanlarda ulaşılamamıştır. Ayrıca Şem'î'ye ait olan bazı şiirler divanında olmakla beraber bazıları da divanda yer almamaktadır. Fevrî, Nûrî, Lisânî, Sehvî, Şâkirt, Fâikî, Sâdık, gibi birkaç şairlere ait manzumelerin aynı mahlaslı şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiş, bundan dolayı hayatları hakkında bilgi verilmemiştir.
7. *Mecmua*'da yer alan gazellerden farklı olarak 37'a, 37'b, 40'b varaklarında "Labirent Gazel" kullanılmıştır. Bu tür gazellere "Vezn-i Âher" veya "Matris Şiir" de denilebilir.
8. *Mecmua*'nın 38'b, 39'b, , 40'b varakları boştur. Bununla birlikte 40'a da harf sistemine dair bilgi verilmiştir.
9. 10'a da şair şiirine "*Gazel-i İzzet Efendi*" dediği halde bu şiir gazel formunda olmayıp Pertev'in şiirine yazılmış 7 bentlik bir tahmis gibi görünmektedir.

10. *Mecmua*'da 34'a da yer alan ve İzzet adı ile zikredilen şiirlerden sadece 108. gazel Karacızade İzzet Molla'ya aittir. Diğerleri Keçecizade'ye aittir.
11. 10'b de 33. sıradaki şiir müseddes olduğu halde *Mecmua*'da gazel olarak yazılmıştır.
12. 32'a da geçen gazel Bâkî'ye aittir lakin divanda yoktur.
13. *Mecmua* 128 manzumeden oluşmaktadır. Bunlardan tamamına yakını divan şiiri olarak kaleme alınmıştır. Bu şiirlerden 4 tanesi Farsça olduğundan metnimize alınmamıştır. 124 Türkçe manzumeden 77'si Gazel, 1' Müseddes, 1' Müsebbâ, 4'ü Na't, 2'si Tercî'-i Bend, 1'i Terkîb-i Bend, 5'i Tahmis, 9'u Kıt'a, 3'ü Muhammes, 1'i Kaside, 1'i Müstezat, 16'sı Beyt, 1'i Rubâ'î, 1'i Nazm, 1'i Müsemmen nazım şekli ile yazılmıştır. Ayrıca *Mecmua*'da 35 kadar şairin şiiri bulunmaktadır. Bunlardan mahlaslarına göre tespit edebildiğimiz şair sayısı 20'dir. 10'a yakın şairin mahlasları belli olduğu halde aynı mahlaslı şairlerden hangisine ait olduğu tam olarak tespit edilememiştir. Son olarak 2 Kıt'a, 10 Beyt ve 5 Gazel'de mahlas olmadığından şair tespiti yapılamamıştır.
14. Sonuç olarak çalışmamız hakkında şunları söyleyebiliriz: *Mecmua* çalışmaları son dönemlerde dikkat çeker hale gelmiş, nitelik ve nicelik bakımından artış göstermiştir. Bunun nedenlerinden biri, mecmuaların öneminin net bir şekilde fark edilmiş olmasıdır. Edebiyat araştırmaları için son derede önemli kaynaklar olan mecmualar vasıtasıyla bugün kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin şiirlerine rastlanabilmekte, ya da bilinen şairlerin divanlarında bulunmayan şiirlerine ulaşılabilir. Aynı zamanda şairlerin divanlarında bulunan şiirlerin farklı şekillerine rastlanabilmekte ve fazla veya eksik beyitler, nüsha farklılıkları tespit edilebilmektedir. Böylelikle divan neşirlerindeki yanlış ya da eksik kelime- harf hatalarından kaynaklanan kelimelere çözüm bulunabilmektedir. Bu doğrultuda biz de çalışmamızın ilgili kısımlarında yer alan şiirleri inceleyip divanına ulaşabildiğimiz şairlerin divandaki şiirleriyle ve ilgili akademik çalışmalarla karşılaştırıp mevcut farkları tespit etmek ve divanına ulaşamayan ya da hakkında bilgi sahibi olmadığımız şairleri veya şiirlerini edebiyat sahasına kazandırmak için gayret ettik.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- A. KARAVELİOĞLU, Murat, *Şem'î Divanı*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2014.
- AKSOYAK, İ. Hakkı, *Gelibolulu Mustafa Âlî Divanı*, Ankara 2018.
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 24.03.2019).
- ATMACA, Ömer, *Âşık Ömer Dîvânı*, Develi Belediyesi Yayınları, 2013.
- AYAN, Hüseyin, *Nesîmî Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1990.
- BİLKAN, Ali Fuat, *Nâbî Divanı*, c. 1-2, Millî Eğitim Yayınları, Ankara 1997.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca- Türkçe Ansikopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 1993.
- ERDOĞAN, Kenan, *Niyâzî Dîvânı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1998.
- İSEN, Mustafa-BİLKAN, Ali Fuat-DURMUŞ, Tuba İşinsu, *Sultanların Şiirleri Şiirlerin Sultanları*, Kapı Yayınları, Ankara 2012.
- KANAR, Mehmet, *Farsça-Türkçe Sözlük*, Say Yay, İstanbul 2010.
- KEÇECİZADE İZZET MOLLA, *Dîvân- İzzet*, Atatürk Üniversitesi, Seyfettin Özege Nadir Eserler Dermesi, 357.
- KÜÇÜK, Sabahattin, *Bâkî Divanı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994.
- MACİT, Muhsin, *Hatâyî Divanı (Eleştirmeli Metin, İnceleme, Tıpkıbasım)*, Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2017.
- OKUYUCU, Cihan, *Cinânî (Hayatı-Eserleri-Divanının Tenkitli Metni)*, TDK Yayınları, Ankara 1994.
- ÖZTÜRK, Mürsel-ÖRS, Derya, *Burhân-ı Katı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2000.
- RAHŞAN, Gürel, *Enderunlu Vasıf Divanı*, Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- RIF'AT EFENDİ, *Dîvân*, Bulak Matbaası, Kahire, (1254/1838a).
- SÂMÎ, Şemseddin, *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, 1978.
- SARI, Mehmet, *Askerî Muhammed Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği Divanının Tenkitli Metni*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, Ankara 2007.

YAVUZ, Kemal- YAVUZ, Orhan, *Muhibbî Divanı (Kanuni Sultan Süleyman)*, C.I-II, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2016.

YENİKALE, Ahmet, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56212,sunbulzade-vehbi-divanipdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 25.03.2019).

YÜKSEL, Hasan Avni, *Seyrânî Divânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Sürelî Yayınlar

KÖKSAL, Mehmet Fatih “Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)” Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua, Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı. Haz. Hatice Aynur ve Öte. İstanbul: *Turkuaz Yayınları*.

EFLATUN, Muvaffak, Ârifzâde Âsım ve Divançesi, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 14, Konya 2003, s.81-88.

KURNAZ, Cema- AYDEMİR, Yaşar, Mecmualara Sorulması Gereken Sorular, *Turkish Studies*, Volume 8/1, Ankara 2013, s.51-64.

TANYILDIZ, Ahmet, Şiir Mecmualarının Neşri Hakkında, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.5, S.21, 2012, s.224-239.

YILMAZ, Ozan, Metin Te’sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmut Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 1, İstanbul 2008, s. 255-280.

Diğer Yayınlar

DEMİR, Recep, “Hatâyî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1102>, 07.12.2013, (Erişim Tarihi: 24.03.2019).

DUYMAZ, Ali, “Âşık Ömer”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4992>, 09.11.2014, (Erişim Tarihi: 24.03.2019).

GÜNAY, Fatih, *Râşid (Vak’anüvis) Hayatı, Edebî Kişiliği, Divanının Tenkitli Metni ve İncelenmesi*, DT, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne 2001.

ILDIRI, Nursan, *Mücrîm Âbid Divânı (İnceleme- Metin-Dizin)*, DT, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Erzurum 2016.

KAPLAN, Ercan, *Karacıcade İzzet Molla Divanı (İnceleme-Metin)*, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü YLT, Kütahya 2010.

KOPARAN, Birgöl, *Cem 'i Hayati, Edebi Şahsiyeti ve Divanı'nın Tenkitli Metni*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü YLT, Konya 1995.

ÖTE, Emine, *Senai Divanı ve Tenkitli Metni*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, Ankara 2000.

SELÇUK, Engin, "Mücrim", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4807>, 24.10.2014, (Erişim Tarihi: 24.03.2019).

UZUN, Adnan, "Rıf'at" *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1139>, 11.12.2013. (Erişim Tarihi: 24.03.2019).

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>, (Erişim Tarihi: 24.03.2019).

<https://islamansiklopedisi.org.tr/arama/?q=senai&p=b>, (Erişim Tarihi: 24.03.2019).

<http://www.lugatim.com/>, (Erişim Tarihi: 25.03.2019.)

TIPKIBASIM

در وصف طریقه علم کیم اه
 و به در بیان علم
 رهبره خداست بر با علم المریضا
 ظاهر شود سوره با علم المریضا
 نور که نور به دیده شاکه و قیاسات
 نور با کمال انوار سوره با علم المریضا
 نعل که کلمات سوره صدق صاحب حق
 خود که کتب و قیاس سوره با علم المریضا
 موهب کشف در کتب علم نور
 سوره اول انوار سوره با علم المریضا
 نمیزیران در سوره انوار سوره با علم المریضا
 در بیان کلمات سوره با علم المریضا
 در وصف طریقه علم کیم اه
 و به در بیان علم
 رهبره خداست بر با علم المریضا
 ظاهر شود سوره با علم المریضا
 نور که نور به دیده شاکه و قیاسات
 نور با کمال انوار سوره با علم المریضا
 نعل که کلمات سوره صدق صاحب حق
 خود که کتب و قیاس سوره با علم المریضا
 موهب کشف در کتب علم نور
 سوره اول انوار سوره با علم المریضا
 نمیزیران در سوره انوار سوره با علم المریضا
 در بیان کلمات سوره با علم المریضا

۱۸

مغز باشته الی اول سوره صید الی الی الی
ساقی بزم استک صوفی میانه
بوده است عین و بودم کوهی
مکه در بستی و کاهم بزم الی خاگر

بگو که کاهی فادستی آرد غلب
چو بگویم با سکه بود روزی
بم و نفس اول سوره و روزی و صفا بزم کلب
چو بزمی بزمی بزمی بزمی بزمی

جاب حضور مکه
چو بزمی عین کوهی
چو بزمی عین کوهی
چو بزمی عین کوهی

بم حضور و غلب و صفا بزم کلب
چو بزمی بزمی بزمی بزمی
چو بزمی بزمی بزمی بزمی
چو بزمی بزمی بزمی بزمی

مکه بزمی بزمی بزمی بزمی
چو بزمی بزمی بزمی بزمی
چو بزمی بزمی بزمی بزمی

۱۹

غزل عشق

تا از فالویدم اجرم اول عشق
فغانم برین بی با بوم افکار عشق
را بی ای طعنه در غلبه را افکار عشق

بم و غلبه بزمی بزمی بزمی
بم و غلبه بزمی بزمی بزمی
بم و غلبه بزمی بزمی بزمی

هفتض بود که در کرم را افکار عشق
عاشق بودم بزمی بزمی بزمی
بم و غلبه بزمی بزمی بزمی

بم و غلبه بزمی بزمی بزمی
بم و غلبه بزمی بزمی بزمی
بم و غلبه بزمی بزمی بزمی

سوره و غلبه بزمی بزمی بزمی
بم و غلبه بزمی بزمی بزمی
بم و غلبه بزمی بزمی بزمی

بم و غلبه بزمی بزمی بزمی
بم و غلبه بزمی بزمی بزمی
بم و غلبه بزمی بزمی بزمی

۲۰

عزل سنجی تجزی
جاری

تاریخ نشانی از الله سبحانه و تعالی در کتب
عالمی و دینی و غیره جاری است که در این
ایام عالمی و دینی هم با هم صلوات
رسانند و در وقت نماز است که در این
ایام صلوات بر او فرستند

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

عزل هندی
عسکری

بارک کلمه است که کل جایی شده اند
و در این روزها در این شهره از کتب و ادب

کتابها و غیره که در این شهره
بسیار است و در این شهره از کتب و ادب

ایده بسیار است و در این شهره
بسیار است و در این شهره از کتب و ادب

فکر بسیار است و در این شهره
بسیار است و در این شهره از کتب و ادب

بسیار است و در این شهره
بسیار است و در این شهره از کتب و ادب

بسیار است و در این شهره
بسیار است و در این شهره از کتب و ادب

بسیار است و در این شهره
بسیار است و در این شهره از کتب و ادب

بسیار است و در این شهره
بسیار است و در این شهره از کتب و ادب

وله

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

تفت عسوف
 ويدر كره اول انت شفاقتا يا رسول الله
 به ما لولم غابت شفاقت يا رسول الله
فلكه وقت الا ان الله فله شفاقت يا رسول الله
اصل قولك فله فله شفاقت يا رسول الله
 حيث ابغضه وقد شفاقت اهل بيته
 امر الله ان يشفق شفاقت يا رسول الله
كتم طارده كما صعب اليك من قولك شفاقت
ولا تملك من قولك شفاقت يا رسول الله
 شفاقت صعبه ودر بره الهمه من غائب
 اي به سببها البتة غدا يا رسول الله
 بطاعتك واللاه حان شاهيد هو اوله
 حان اوله واللاه حان شاهيد هو اوله
تفت عسوف

صه جلد يك كوي خياري عملد
 الطير فقد يوفيت زوايا الله شهيد
 يا الله غفور رحيم كوكلم به فذود
 يا رب كرم واطلاق ايمه فله في صدر
 غفور رحيم يا ارحم الراحمين فله فذود
صه جلد يك كوي خياري عملد
 وطلع اوله شمس عوان ايمه امام
 يا ايمه فله في ايمه بافهم هاشم
 فاكند اوله في فاكند وشماسم
 اوله وشماسم اوله وشماسم
صه جلد يك كوي خياري عملد
 جنة ايمه كوي خياري عملد
 او در فويزه نيسر وشماسم فكم
 بنهاد وشماسم فكم جلدسي عملد
 بوديكه اوله فكم فكم فكم
صه جلد يك كوي خياري عملد
 عافك بلدي رفقه واهل وشماسم
 الا فكم فكم فكم فكم فكم فكم

ادب و درود و اخلاص و محراب و خلد و خلد و سواد
در ادب و فکر و کلام و نادره و کلام سواد
ایمانه و انظار و کلام و اخلاق و خلد و خلد
دل پیاده و بهر کلامه بیان بدو سواد
شکایت ابرار و عتق و اصلاح و خلد و خلد
کلام با غرور و ایمان و اصلاح و خلد و خلد
صورت و بهر کلام و خلد و خلد و خلد
زبان و بهر کلام و خلد و خلد و خلد
درود و بهر کلام و خلد و خلد و خلد
به آداب و کلام و اخلاص و کلام سواد

عقل و ادب
مراختن کلام ای روح روان و بهر
ای کلام با بهر بهر و کلام و خلد و خلد
جهان علم و انظار و روح القدس
ای جمله ای جمله و کلام و خلد و خلد
کلام و بهر کلام و خلد و خلد و خلد
صورت و کلام و خلد و خلد و خلد
ای کلام صورت و کلام و خلد و خلد
هیچ دردی و کلام و خلد و خلد و خلد
کلام با بهر کلام و خلد و خلد و خلد
و بهر کلام و کلام ای روح روان و بهر

در دنیا و کلام و کلام و کلام و کلام
در دنیا و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
در دنیا و کلام و کلام و کلام و کلام
بفکری خلد و کلام و کلام و کلام

بفکری خلد و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام

بفکری خلد و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام

بفکری خلد و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
کلام و کلام و کلام و کلام و کلام

برادوب هو بطا بر الهی آکا الهی
بنی خلفه با کسی استی دل کله الهی
جاده دولتی لویله اولم انکله زله
عباده وفا سفر مولانک اچور و کله الهی

بنی ده بدیده قبول ایته ایته زله شاه
نکله اغلام انکله ایتمیم ایتمیم
بیلیم کله لویه بنی اولم جرم کناه
صانیم عالمی ایدر دخل و لهر واه طالان
کدریم آوره بنی ایدر حفانه نگاه

نقد

اوله ما دام ازله فیوس جیو کرم
باب مولود جفا طوقی بنم شاه رهم
طوقی رهم حق اوزم کله اولم کله
اور اوره بر بوکنت جرم کرم

نقد

صورت کیمش قلم بر عین سیاهی قرف
نقوشه قیاری قوشق ششتر صوفی
المزاج با حقیقه لوقری لاف لاف
دارقلم زله هانمه بیاسر صوفی

بنی ده بدیده قبول ایته ایته زله شاه

کده وار عدله مولانک عجب من فیه و ناب
ملک عفو از ایسیه ای خانه خنوب
حفنه ایتمیم من آیا بنی تکرم عجب
کوکندلی زله من واهه نه بو عطف اوجاب

بنی ده بدیده قبول ایته ایته زله شاه
ایلمیم عجب کرم بنی بیجا سنه
فیلیم هلم عد قلدی بر اول سنه
مرقم شفقه دلطف اوردی دالک باغ
باقی حلسلی و اصف لوزیک قانع سنه

بنی ده بدیده قبول ایته ایته زله شاه

نقد
سفر دوزن نازک قلم ایتمیم
عالمه بنی ایدر ایضا ایتمیم
لیس ایلمک ایضا ایتمیم
نقوشه ایتمیم ایتمیم

نقد

حسرتنا بنی بود بنی و دریم
دولت دلال و کلک برناه و دریم
ازک ایتمیم ایتمیم ایتمیم

نقد و دریم سواییم
باغ نایب ایلمیم
باشتریم ایتمیم ایتمیم
زیم ایتمیم ایتمیم
ظلم ایتمیم ایتمیم

نقد و دریم سواییم
باغ نایب ایلمیم
باشتریم ایتمیم ایتمیم
زیم ایتمیم ایتمیم
ظلم ایتمیم ایتمیم

نقد و دریم سواییم
باغ نایب ایلمیم
باشتریم ایتمیم ایتمیم
زیم ایتمیم ایتمیم
ظلم ایتمیم ایتمیم

نقد و دریم سواییم
باغ نایب ایلمیم
باشتریم ایتمیم ایتمیم
زیم ایتمیم ایتمیم
ظلم ایتمیم ایتمیم

نقد و دریم سواییم
باغ نایب ایلمیم
باشتریم ایتمیم ایتمیم
زیم ایتمیم ایتمیم
ظلم ایتمیم ایتمیم

نقد و دریم سواییم
باغ نایب ایلمیم
باشتریم ایتمیم ایتمیم
زیم ایتمیم ایتمیم
ظلم ایتمیم ایتمیم

نقد و دریم سواییم
باغ نایب ایلمیم
باشتریم ایتمیم ایتمیم
زیم ایتمیم ایتمیم
ظلم ایتمیم ایتمیم

نقد و دریم سواییم
باغ نایب ایلمیم
باشتریم ایتمیم ایتمیم
زیم ایتمیم ایتمیم
ظلم ایتمیم ایتمیم

نقد و دریم سواییم
باغ نایب ایلمیم
باشتریم ایتمیم ایتمیم
زیم ایتمیم ایتمیم
ظلم ایتمیم ایتمیم

نقد و دریم سواییم
باغ نایب ایلمیم
باشتریم ایتمیم ایتمیم
زیم ایتمیم ایتمیم
ظلم ایتمیم ایتمیم

نقد و دریم سواییم
باغ نایب ایلمیم
باشتریم ایتمیم ایتمیم
زیم ایتمیم ایتمیم
ظلم ایتمیم ایتمیم

تفسیر جملات غزل در علم

دو باقی و کله شوکت دارا بی نبارسه
دست عا بنده را نفس و سبای نبارسه
غم خیزد و کز غم سبب غلغله نبارسه
چون از غم فرود آید در دستان نبارسه

رعایت بن عیار به دو حلقه خرد با نبارسه

کسی که با خرد نفس حلقه خرد فلان بارسه
کدام خرد بود نه نفس و نه نبارسه
فکر با سبب و سبب صرف گفت ابارسه
کدام خرد بود که خرد نبارسه حلت ابارسه

بونا به کتب و حلقه دارا بی نبارسه

زور با عشق نشسته و با نهم حال در آنه
ز صفتی زنده اید و سوز و زهر انگلی انسانه
و چون در جوی او این ایام کله در و صبانه
به نبارسه جوی کله در این نظر آثار در حاشیه

به دنیا به جوی بود به دنیا بی نبارسه

چون زنده با دو حلقه ای که در نبارسه
زنده نبارسه گفت سبب عشق نفس عیار نبارسه
الکده جوی کله در ایام کله در ایام نبارسه
کله در حلال عشق جوی کله در ایام نبارسه

دو عشق زلف و سبب سوز جوی نبارسه

خدا چه سوز خرد نبارسه
دست عا بنده را نفس و سبای نبارسه
غم خیزد و کز غم سبب غلغله نبارسه
چون از غم فرود آید در دستان نبارسه

عجب اولیده نور چشم دل نبارسه

خرد نبارسه
گاه خرد به دنیا
گاه کله در ایام
گاه سبب در ایام
گاه نبارسه در ایام
گاه نبارسه در ایام
گاه نبارسه در ایام
گاه نبارسه در ایام

تفسیر غزل انده

جانم حقیقه کوی فزیده غم و لا درون
جانم نبارسه نبارسه نبارسه
ال جلیک لب جانم و نبارسه نبارسه

دو نیم فالو بلا ده اینده نیم افرودنه

فالو نیم نبارسه این غم نبارسه
مانند ایام کله در ایام
مانند ایام کله در ایام
دو نیم کله در ایام

دو نیم نبارسه

بازده داغ خای خای نبارسه
نبارسه نبارسه نبارسه
بازده جانم نبارسه

کله در ایام

ایام کله در ایام
دو نیم کله در ایام
نبارسه نبارسه

یک نیم نبارسه

جانم نبارسه نبارسه
دو نیم نبارسه نبارسه
نبارسه نبارسه

یک ایام

یک ایام نبارسه
نبارسه نبارسه

تخصی نفی کفنی

بجان اولی بر طاعتی اوله هر اوست
خداوند بتوبه کی بر عمل جان آفرای
جو یاریه تو حق بره عذابی کس
سازدست آن دل در بر جان می یابد کس
خداوند بر طاعتی بر تو حق مستجاب کس

بجانبش باد سردی که زان ابر
طوبه ای که در کار و در کس زان ابر
هر دردم و غم هر کس در کس زان ابر
بوسه زان در دلم و سر در کس زان ابر
عازن اولی زان ابر که عذر دوسه او زان ابر

ز کجا در دلم و کس زان ابر
بختی که زان ابر زان ابر
کجا در دلم و کس زان ابر
کجا در دلم و کس زان ابر
درد و کس زان ابر زان ابر

ح

دردن غم غمیش تا ابد هر کس
اطه را با لطف خدا ابد هر کس
تا بر عجزی زان ابر تا ابد هر کس
سوز زان ابر زان ابر تا ابد هر کس
بغلام زان ابر تا ابد هر کس

فانق زان ابر تا ابد هر کس
بلفظ زان ابر تا ابد هر کس
ایکله فاله کس تا ابد هر کس
شانه کس تا ابد هر کس
ای فانی زان ابر تا ابد هر کس

آلوه معونه الاله المکن
اشرف

س

علم عرفانه ابد ما غمیش تا ابد هر کس
معرفه دوم اور زان ابر تا ابد هر کس
زاده زان ابر تا ابد هر کس
با کله هر کس زان ابر تا ابد هر کس

هکشی بر دلم و شمشیر بر دلم زان ابر
کس بر دلم و شمشیر زان ابر
کس بر دلم و شمشیر زان ابر
کس بر دلم و شمشیر زان ابر

نقد

کوشم دوباره زان ابر تا ابد هر کس
سویله هر کس زان ابر تا ابد هر کس
آنکه خیره ابرم در دلم و کس زان ابر

نقد

طراوشم در دلم و کس زان ابر
شیرین زان ابر تا ابد هر کس
اول کس زان ابر تا ابد هر کس

نقد

جانم فدای کس زان ابر تا ابد هر کس
کود که زان ابر تا ابد هر کس
چون سوز زان ابر تا ابد هر کس

با کله هر کس زان ابر تا ابد هر کس

س

دو کوزه را عالم اندینک بفراده عزمیده ام همه کس بکند و در این مرتبه و

کلی ای نون فایم ما تمسک ما سر سینه ایلم
دو کوب او را تو در یک قاره تکلمه بختای ایلم
نه و اساسه قاندا جاسوسه پیش کشیده
لغای شوشی نظر در شرمه سیاه ایلم
فضا لوجیه و افسوس زشتی قبل دست طایفه
قد مجوسه بر شیب بر شایه و اسنا ایلم
چهار فایم ایلم ایلم بر شیب لوجیه طایفه
سرت نام در دوشه کولایه زنها ایلم
کلی ایلم بر شیب افسوس کیم هر شیب باز ایلم
انا نزلک بر کله ایلم اول افسوس ایلم
سیاه کلی ایلم نیک کعبه دوش روز اسنه
بهر نام خدنده سنه دهره و میانه ایلم

بازم که بید باز و سونک مشکلی بکده باز
شهادت شنه ایچنی شنه لیل ما هر سه باز

بچه ای هر چه فایم نقد کونئی ایلم
علی الرضا ایلم تو چشمه ایضا فایم
کلی ایلم که بده خاکه ایلم کوه عامه
کندنه ایچما ایلم بختنه ایلم فایم
زودل باق آق کلان زهرا ایلم ایلم
رسولک بوسه لا الهه الا الله فایم
فر بر غم تو بوسه سر طایره زهرا ایلم
زهرا ایلم بر دوش بر دوش ایلم ایلم
سونه ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم
مدون طایفه بعبه ایلم ایلم ایلم
رسولک ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم
کوه فایم ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم

سینه اول سرورک هر ایلم دگر بختی ایلم
مزد و سونک ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم

[Handwritten signature and scribbles]

شم

بازم که دشته کربلا سرد و مکتبه
نظام هر کس بودی الکلی ایلم مکتبه ایلم
قریر برده عوفا ایضا ایلم ایلم ایلم
اول طایفه طایفه ایلم ایلم ایلم ایلم
بند کلبک کلایه ایلم ایلم ایلم ایلم
اوقات هر شنه ایلم ایلم ایلم ایلم

دو کوزه طلا سر ای سینه فایم ایلم ایلم
دوم ما ندر روز ایلم ایلم ایلم ایلم

میکوب بلد در دوش مکتبه بر شیب
نظام ای سلاسنه ایلم ایلم ایلم ایلم
دوم ما ندر هر سر و ایلم ایلم ایلم ایلم
اول ایلم سر طایفه اول ایلم ایلم ایلم
کندنه سینه خزانده طایفه ایلم ایلم
ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم

شبهه ای قاندا ایلم فرای عزمه ایلم
فایم فایم کوبی بر ایلم ایلم ایلم
صد ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم
صد ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم
صد ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم
صد ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم
صد ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم

کاشنی کرده کافور کوبه سینه ایلم
شبهه ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم

شم

بچه ای هر چه فایم نقد کونئی ایلم
علی الرضا ایلم تو چشمه ایضا فایم
کلی ایلم که بده خاکه ایلم کوه عامه
کندنه ایچما ایلم بختنه ایلم فایم
زودل باق آق کلان زهرا ایلم ایلم
رسولک بوسه لا الهه الا الله فایم
فر بر غم تو بوسه سر طایره زهرا ایلم
زهرا ایلم بر دوش بر دوش ایلم ایلم
سونه ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم
مدون طایفه بعبه ایلم ایلم ایلم
رسولک ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم
کوه فایم ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم

دویم برادر که عمره اشو ما تم طریح حاضر
دویم فاسقه کنشی درین ارباب تحقیق
فیانسه جفته اهل کونکر اهل کونکر
عزرا و قنده اهل انچه کله طفاک عیب
مبارک پهلای نور انبوسور از علم حاتم
دو کله شرم جلیک بود بی اتک سینه ابدال

دوایم ایچ هر ملک هرام اری کوه
انچه لایق با دم دل هر کولایق
دم ما نه اشنا سینه کوه در جفته
بود استرنا اطرا کبری سری جاه جفته
دو کله سر فاسقه اولی در جفته
دویم جفته صوبه جفته اهل کوه

دوایم دولی فی کبی سید اهلای عالی
دم ما کدر زهر ایلما باشک جفته عالی

ترکیب سینه

ای نهال سینه زین خزانکه نه ناس
دی عذار کلا نشین هزار اهل سینه
روی کلنا عرقا کله سوز لویه سینه
بیرونا لوی کوه بنو چشم سینه
خمران افشا نه مانا اودخی سینه
دو کله قلمی کله غیره اهل کوه
نیم صبر ایلما ای افشا سینه
بنی با مال جفته غبیه ایلما سینه

نیم بره اهل ایلما قلمی های انندی کوه
دل دیوانه اهل سینه نه کوه
بنا ایلما چشم کوه زان قلمی
دل نالایق کوه نه ایلما سینه
دویم کله های اهل کوه سینه
کوه سینه سینه کوه سینه
کوه سینه کوه سینه کوه سینه
کوه سینه اهل سینه سینه

نظریات های پیشتر بر کوه سینه
بنای کوه سینه سینه سینه

دو سینه جفته اهل سینه
سینه ای کوه سینه با کوه سینه

بیشتر غبیه ای اهل کله جفته
خدا آرزو غمناک جان کدی سینه
خنده ساز ایلما در حال کوه سینه
اهل کوه کوه کوه سینه
بنی برکت کله کوه سینه
نه صبر کوه سینه کوه سینه
آه فریاد و سینه اهل سینه
کوه سینه کوه سینه کوه سینه

الامانه ایلما چشم سینه
بنی برادر ایلما سینه
سینه سینه اهل سینه
کوه سینه کوه سینه
سینه اهل سینه کوه سینه
عاقبت کوه سینه اهل سینه
سینه سینه کوه سینه
سینه کوه سینه کوه سینه

ناله ایلما سینه جفته سینه
سینه سینه اهل سینه سینه

سینه کوه کوه سینه
کوه سینه کوه سینه

نیم بره اهل کوه سینه
دو سینه کوه سینه کوه سینه
دو سینه کوه سینه کوه سینه
دو سینه کوه سینه کوه سینه
دو سینه کوه سینه کوه سینه
دو سینه کوه سینه کوه سینه
دو سینه کوه سینه کوه سینه
دو سینه کوه سینه کوه سینه

درد کسی که کجا بار اولی هم برسد
و صفت درد سرد را هم برسد بار
حسد نه که در حق افشاده با نسیب اختیار
فکره اولی که با اعدای هم کسب و نسیب
و عدو که در درون انانیه ای کله نسیب
ایند که بیا بیا برین نسیب نسیب
بسیار عزمه با نسیب نسیب و در بیچار
ایند که حاصلی بر کس نسیب نسیب

نه نوره و کماله که عدو در اوله
کله نسیب نسیب نسیب نسیب
هر چه نسیب نسیب نسیب نسیب
و نسیب نسیب نسیب نسیب
بار نسیب نسیب نسیب نسیب
کسی که عزمه نسیب نسیب نسیب
الدم نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب

درد سرد و کسب عاقبت ایبه و دو ضاهر
بار اولی هم در نسیب نسیب نسیب

درد سرد و کسب نسیب نسیب نسیب
بار اولی هم در نسیب نسیب نسیب

بار اولی که در نسیب نسیب نسیب
و نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب

ای عیبی که نسیب نسیب نسیب
و نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب

نسیب نسیب نسیب نسیب
کافرا بقر نسیب نسیب نسیب

نسیب نسیب نسیب نسیب
کافرا بقر نسیب نسیب نسیب

نه ای برین نسیب نسیب نسیب
نه ای برین نسیب نسیب نسیب
آید که در نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب

بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب

بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب

بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب

بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب

بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب

بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب

بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب
بسیار نسیب نسیب نسیب نسیب

مندی ربه کلکونان ایدی بودل زار
عالمه دهم بیج رن لطف نکایندی یا
یک نکلکله حلام خدیبه حکم دله شرار
انته عقده سوزا بالیدم چشم شرار
فرقه لولم دل اینده در شرخ دیار
قالدی همه و شکیب ایله که جای شرار
الدم ناب سوکره بیسته اظهار
حاملی غیره فراقیدی بنی شوی نکلار

ایلم کنت دکرا عالم برده هرات
اولد اوله اهدی دوشی نه نازیم حیات
خارجا غم لجوی دخی سینه عیان
مره لطفی اولدو بوجیا واصل صیانت
بنی ازینده هسته فردی شوی جیهان
ماهاتان رهنه سنه کولک عقده بانف
قیلم نکلای اولدو ای سرای اشک رلاف
بیلمه برکشی اولدو عقده اول سروروان

سایه کی ایتدی دین عشق ای تنقل حسنه
غیبی و درون دین اولدو عقده

اولدو الله کمال حروف او مهراج
بطاعت نه نکلک صمیم سا با کرمان

نه غیبی کنت سیرم دل دنده فردعب
شب لولنه اولدو عقده طلسمه فردی
شعب کربا با ایلدجسی جهرینه فردی
فردی لولنه اولدو ای بنی فریق فردی
رفق اوری عشا فلو کده فردی
چم کیسوی کنت سر عقده فردی
خان چسای دخی مبر کنت فردی
داغدار دلی افش حسینه فردی

کوره اولدو مندی آلدو نکلک هیستنج
غیرم جمی لیش ایدوب اولدو هفتنج
ده نکلک اولدو اول دم سنج کده سنج
سه لکله اولدو صفا کور کور کلتنج
حاجه دور عشقه لکله بودل کزیننج
بچه شریفه فدوم ایلدو سنج رشتنج
کنت و لول ایدیم بودل زار انکلتنج
فانکله شونجه کرسوز رفق فانیس

بیدل سر کنتلک آیدو فردی سینه بودلک
سویله نکلک اولدو اولدو اولدو

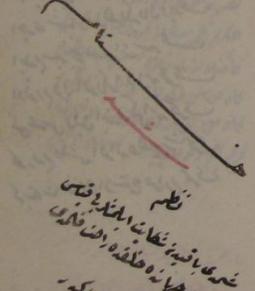
غم خود لول بودلک زار بودل ایند امانه
نیج بودل حسینه اولدو عقده روانه

لطیف شایسته نکل ای شاه لولنه خلام
بودی کلزار عذرا لکل کلدر عاشق ملام
غلب انور نکلک اولدو لولک صمیم الم شام
هم لملک صولولک افشاره ک قبل منت ملام
بزم غبارک الیله سینه آغوشنه رام
کلدی دکل وکلده دل بیزایه سیام
نکلکنت الخفی البدلک اولدو صحران
جان جان ایندی کرسیایم ایندینه خرام

کلکله در رفق آله کده لول باغ ابرم
سروستا اولدو فیکه شرک انده غم
نیر غمز اولدو لول سینه برانج الم
حاجه کور ایسج فی بدله بزم هوسنم
ایتمه سینه نکلک لولک کرم لول بردم
دل از بزم هم لولک ای سغ ابرم
بزم عشا قکلوب لول ملام کدی فدم
فتم کیسوی صا ریشا دوشای اول کلم

دوشه یاری طلا هیج دامنه اولدو ایدی برآه
آتش حسنه کوشدی دل زارم نکلک

کلکله در رفق آله کده لول باغ ابرم
سروستا اولدو فیکه شرک انده غم

هم عقده دل اندینه کور ایدو صلا
فرقه کنت اولدو لولکوشی صلا
بارانده ایلی کور رفق ناله صلا
کنتی عشق لولکده عقده فایه صلا
صدره ششم و عظمی و سلمی اشرا صلا
بیدل ایلدو لولکده دلی خون ناله صلا
هزده دکلک لولک لولک لولک ناله صلا
صلا ک اولدو کنت غلب دین سوز اولدو

دوسم بودل بر سوزی هرانه دوسر
آه کیم حیرت نکلک لولک نکلک

دوسم بودل بر سوزی هرانه دوسر
آه کیم حیرت نکلک لولک نکلک

آہ کبم در دروغ نبی لوری خبر یک
نه افلاک ساه اولدی اکر شریک
فوق دله قوری باشم اکر اکر اکر
اه سر سوید بنه لولیم که کوش
بل کی بلیم اولم اولم عام برار یک
وبه ای بارشیا صولط الیم خبر یک
خلفی و عام شیم و خنایه بر اولدی خدیو سری
ساک و دلل دیو و الفتنه فتنه خنایه
به حقیقت بلور اینتر کورج بر یک
بغایر نکرسته قال ابله خبر ایشریک
هر دطاه سکه کی کلام سفر یک
کریلیا کی صلیم روی اقبایم خبر یک
احدی شهباز اولم لیکه بال و سیر یک
اطلم سیریم معنات سیر یک
اولم قول اولور ابله ابله خبر یک
کسی عیبس دبل اندکی کی سبه خبر یک
کدریم کله شنه اولدله ایچ سیر یک
کرتنه شایخ استیع مراد خبر یک

سختی عالم صفا عیش معلومه اولم
کسی ساه کی کینج صفا اولم
کسی اعترافه کی خشت فای اولم
کی هوای کی آدم و خنایه اولم
کسی سره کی کورده کی دریا اولم
کسی غده کی باغده کی صحرای اولم
کسی سیم و زر که لیکه اولم
کی خورشید جهان ساه صولط اولم
بیت مقدسه کی کعبه علیا اولم
کی مقبول صفت لیکه زیا اولم
کسی لیکه اولم روی دلچای اولم
کسی کجوان اولم صولط اولم اولم
کی دلم کی حصاره اولم اولم
کسی باغ کبر و سر و سنا اولم
کله سینه کی کینج شنه اولم
کی دلم با زید لفظ ابله معناه اولم
کی شهباز ابله اشعار اولم اولم

کسی کورده کی دریا اولم
کسی غده کی باغده کی صحرای اولم
کسی سیم و زر که لیکه اولم
کی خورشید جهان ساه صولط اولم
بیت مقدسه کی کعبه علیا اولم
کی مقبول صفت لیکه زیا اولم
کسی لیکه اولم روی دلچای اولم
کسی کجوان اولم صولط اولم اولم
کی دلم کی حصاره اولم اولم
کسی باغ کبر و سر و سنا اولم
کله سینه کی کینج شنه اولم
کی دلم با زید لفظ ابله معناه اولم
کی شهباز ابله اشعار اولم اولم

سر اید ماه رقی قینه طیاره اولم
لایق شنه شمشیر صولط اولم اولم
کسی لیکه و قلم سوره طیاره اولم
بهره استا ره لایق شنه اولم
باغت خلقت اولم کوه لیکه اولم
باری و بنوعان اولم جمله انبیا اولم
سایه ذابج اولم داور داره اولم
ذاتک شاهر اولم شاهره عشار اولم
عکس جشار اولم روی صفا اولم
چشم جبار اولم لیکه نکرسته اولم
عجب انبیا لیکه طویلی غیر اولم
کله سینه اولم کوه لیکه اولم
کله عیب اولم کله حصار اولم
کله موساک کله بیضا اولم
مسجد و سره لیکه صولط اولم
ذالهدن کله لیکه اولم و کی عو غاره اولم
لیت و بسه اولم و اولم اولم
فان عنقا اولم با سره و طیاره اولم

نیچ دم لکنس فای فریاد اولم
اولم کله ساه کبیر بر باد اولم
تخت خنایه کله کله شنه اولم
کله بیخ و کله طلعه اولم اولم
کله صولط اولم کله اولم
سقله کله کله فای اولم
قنیه لیکه اولم کله اولم
جهان اولم کله کله اولم
کله کله اولم کله اولم
نیچ دم کله کله اولم
شنه کله کله اولم
شنه کله کله اولم
نفسی کله کله اولم
کله کله اولم کله اولم
کله کله اولم کله اولم
کله کله اولم کله اولم
کله کله اولم کله اولم
کله کله اولم کله اولم

با عرض فانی و کشفان و حیرت و طبری
خبرم بود کوه کله کله اولم

۵

با عرض فانی و کشفان و حیرت و طبری
خبرم بود کوه کله کله اولم

۵

با عرض فانی و کشفان و حیرت و طبری
خبرم بود کوه کله کله اولم

۵

با عرض فانی و کشفان و حیرت و طبری
خبرم بود کوه کله کله اولم

۵

فنه بهیم الا کم بونه و کل وارده بونه
نه تعلق نشی بهیست و سبب بسیار ده بونه
حال و مستحق اوضاع ابدی الی واره بونه
امریا نه فکره ویده آرهاره بونه
مطر و شام و هلب و مکه و اسناره بونه
اطلس و کتی و کل در هم دنیا ده بونه
نیچ و شفا ایسم الا کم و در بواره بونه
سر بسین و همها اهره مختاره بونه
نطقه و فقه و احادیث ایله اناره بونه
عقده زاده و کلمه طهاره بونه
نطقه و فقه و احادیث ایله اناره بونه
بینه و بیه و کل آسانه و شاره بونه
کل ایسم خارجه بونه لایحه کلاره بونه
بمرد و هند و قمار ایلم طایفه بونه
کچ و کانه و کلا شمه بونه بونه
کوشه و سوجا نه و عماره بونه
دنی سر محمد گهاجره و افشاره بونه
قلعه و بیاض شافی دل افشاره بونه

باز گشتی فاضل و کشف و هر بر و طهری
هضم بونه کوزه کیمه ایام حشری

عاشق
مغنی به نغمه برونه عهد انقاص
کتی طلوعه زبیر به نطق حجاب
رسولک بر بلبله نطقه نغمه ای عاشق
قیل و کوی مولای بکیمه انساب
نیای
صحن کعبه برون واقعات مانزلی
بازی نعلک بافتی خاقانیه بر ایلم
ادوم حالای برون نغمه به انساب

مشر حقا فی
رحمة الله علیه

دل بی اسفاغه ای تبیج بر دلیمه اناسی
بلورده نغمه ایله انشا تک نه معنا سی
وادنی عطیان نه واکری اکی مولاسی
آب نه حیدر ایله نه هر فامری اعضاسی
ایچدی نغمه انشا با ده هر لاسی
ایچدی نغمه انشا با ده هر لاسی
که روی کوله طره سینه ایله اناسی
بولدی ده بقان منزل اعلا سی
خانه فوسان نغمه کفر اداناسی
مغنی عشق بولدی و برنده بوشناسی

یا جلال ال سرنه باغی و طهاره سلاله
بوند ایلمه کوله و مکنانه و سا هل لایع و قرا
چو شه کلای نغمه کمره کون استند
نه شه کلای شیشه سینه ایلمی نغمه کورده
سر شرا انشا بسینه ایلمی بجهله و حیرا
عشو نغمه برچی کوروم اول اوله آشنا
اول فنا به لاکلای یانمه ویدی لکنا
وار شرا غنک شمس ایلمه نغمه دلکشا
کیم دور وارشفا ورمه اف بملو
عالمی نغمه کز که سبب که ا
کوشم ابردی نغمه غلیبه انبوسه ا

مغنی نغمه بولدی و برنده بوشناسی
یا جلال ال سرنه باغی و طهاره سلاله

ایلمه کوله طره سینه ایله اناسی
بلورده نغمه ایله انشا تک نه معنا سی
وادنی عطیان نه واکری اکی مولاسی
آب نه حیدر ایله نه هر فامری اعضاسی
ایچدی نغمه انشا با ده هر لاسی
ایچدی نغمه انشا با ده هر لاسی
که روی کوله طره سینه ایله اناسی
بولدی ده بقان منزل اعلا سی
خانه فوسان نغمه کفر اداناسی
مغنی عشق بولدی و برنده بوشناسی

تقدیر
بیر نه دور کیمه حالای
وه حقه معدن حقیق کارا
کوی عشق سحر برین اهره عروا
هر که بنفق ایلمه لایع حله
نغمه با اهره بولدی حیرا نغمه
گاه سحر کادان برین نغمه
کله برین سحر ایلمه حله
مغنی نغمه کز که سبب که ا
کوشم ابردی نغمه غلیبه انبوسه ا

تخلی دھی

بزرگ کشتی آفتاب را بگردانده امانت
بسی از آنکه در بر او در آید خود امانت
او طفل کیم و کلمه ای در خطه خوشی او را
از سوزن زدن ایلمه کلمه را با جان
کتابک را بکنند ایلمه کلمه آگاه
بنا اهل دیو در او نشسته اهل باها
کلمه ای صفتی که بجهت ایشان استماع بکنم
بدر آنکه معنی فزانه اوردیم به حد افشان
نه بدو نشسته بکنیم جام خالکده
بسی بزرگ کشتی را از آن دھی جانان

دگر دھی

من تا بخت کسی کنایه بکنم
بیم عینی ما با برنج امانت
سنگ آزار را بپای دلم بکنم
بایش از آنکه فظالم را بکنم
تغلب فالسه و بگفته امانت
لا روشی و طهر در دماغ را بکنم
ای فلک بیوه که سینه منده
نتم بودیدین در خطه با بکنم
بهر چه کیمی و کلمه حاسه در بکنم
دھی بکنم ای امانت بکنم

دگر دھی

باز آنکه باقی آه او کاشی کا بکنم
بخطه ای بر روی هرگز امانت
فلک قیسی بکنم و کلمه
هم جفا بیدار شد خود را بکنم
شعری بجهت معادله طهر
جوده نشانده ایلمه بکنم
انقاده بکنم بی خودی سوزن زدن
نغمه ایلمه و بکنم و شمشیر بکنم
دھی بکنم ایلمه قاره اضا
بیا طلم اشته شعری که جفا بکنم

دگر دھی

و او طهر سوزن زدن امانت
انقاده بکنم ایلمه امانت
بجلی عوی را از آنکه بکنم
تغلب کل ایلمه بکنم و امانت
ای خود بکنم ایلمه بکنم
بهر چه کلمه نشان بکنم
بجلب سوزن ایلمه بکنم
زیا ایلمه آه علو را بکنم
باز آنکه بکنم دهنک سوزن دھی
ایلمه بکنم و کلمه را بکنم

دردی

دردی نای هوانه صفای جایدرد
ضمینی آید خوشی ضایک هوانه بود
بیتجی عتانه جان کزینا که کیم
ماه کتاه بنگله ست در امام بود
سیر و طفلان کورده زودا به بند کبری
صوم با لینی از هر جای ریای بود
غیر از جبابا به سید قله ای کیه
زاده شد و نشا به سیر و طفلان بود
هار و کز کرم از نای هوانه بود
سینه ای که کشتی بره با نای بود

دردی

آه کیم بر دم بر صبر و صا جان روی
باشه درای عقلم هاتونم تلای
شاک اید بر من تا کسکه صفای سینه
هکلم اغوش ز راه بریده سینه
عکس روی آفتاب سازه کاکسره راه
کاسه خورشید دوزی سیر و طفلان
شرم شوم ای صله از سیر و طفلان
کوستن ای صفتی جای علی ای صفتی
دهبا جلوه نای هوانه بود
دعد و زودا در امام بود

دردی

دردی

دردی

نای هوانه صفای جایدرد
ضمینی آید خوشی ضایک هوانه بود
بیتجی عتانه جان کزینا که کیم
ماه کتاه بنگله ست در امام بود
سیر و طفلان کورده زودا به بند کبری
صوم با لینی از هر جای ریای بود
غیر از جبابا به سید قله ای کیه
زاده شد و نشا به سیر و طفلان بود
هار و کز کرم از نای هوانه بود
سینه ای که کشتی بره با نای بود
دردی نای هوانه صفای جایدرد
ضمینی آید خوشی ضایک هوانه بود
بیتجی عتانه جان کزینا که کیم
ماه کتاه بنگله ست در امام بود
سیر و طفلان کورده زودا به بند کبری
صوم با لینی از هر جای ریای بود
غیر از جبابا به سید قله ای کیه
زاده شد و نشا به سیر و طفلان بود
هار و کز کرم از نای هوانه بود
سینه ای که کشتی بره با نای بود

عزل

هبطت من غمامة من غمامة
كلت انبساطا اسودت
فالجبان المذبحان
جهدا اجمعين في جبهه بار الله
كرمنا بالرحمة
منه وكل ما في الارض
ان جنانه
مخوفين بالاذن
كلان لكونه
لالله فاحسبه
بديهي من صفات
مائل سبيلنا
جهدا بار الله

بار الله
كله
ربك
كله
عز وجلت
الهل اسند
اكره
فنه
عده
رقت
القتة

وفاوت
بداها
شربت
درت
هو
به
هو
مالا
كنا
فنبش
يلد
عازد

القتة
جهدا
جهدا
بداها
شربت
درت
هو
به
هو
مالا
كنا
فنبش
يلد
عازد

غزل رومی

صدیه کنده بانه کلب رقیبی در نه
قالی افنا در لرد و خج او زنده باقره

رقیب دیو بر جملد نشستی بر افلاک
ایشتمش کیم بر اول شوق بری ضایع جا بلدم

کیدی بر آفتاب برده کیمی یا مندف
ضرمه صبر و قراری دل زری یا قدره

نرا فصوله ایندی با هم بر بافتل چشم جا دوس
کیدن عظم بکنده عرفان سحاح جا بلدم

بلکه ان سر و فلما لا کورر کلشنه
یا نیکو کور ره اجموی سرنگل آفته روه

مناع و صل دیروی عبده نقد عظم الشکره
زیانه او غمدم بر شا لهد با زار جا بلدم

کدی سوله بجای رنه انه طباغه بر صمیش
قبویش شیخ و بطله کیم عمتسه فاقدره

کلور کیم خانم یاری بیچی جویشی دهبا اعبار
ایشتمش که تلاشتمه در و دبلون جا بلدم

دهلیا نیکو جان صفت شایانک
کیرسه سوزیکه بر ایکی رخ جانانه

۳

۳

بانه افغان

ای کونک اصاله و لیده ایچنده لوت قالدی
کده او در بران کرم اهل مزونه قالدی

نفسی نفسی ادهی عالم کدشی خیر نزه در
کده دن کسبه در ماله طاقات قالدی

ای در دنیا لطف اها قیوسی با به بلر
زکری خیر اطمینان دیور برها حس سعادت

کلا ندر ایت قنده کای میده کا هسب زمانه
هیم چه بانه فخر اطرادنه علامت فکری

جاسول فادانه کور استرک صبره
کیم یکا اهلین با نه شوری غنبت قالدی

۲

بین

یا بیدار و استوار است از تو دیمه و مملکت
یا بیدار و یا بیدار و استوار و استوار

۲

تخلص خلیفه

حب دنیا ایچنده برورد جان قالدی
اهل حال ایچنده نظر در آنجا قالدی

صدهی صدهی طبع دنیا ایچنده مالون اطلب
ملکت کلا ندر ایت اهل انصاف قالدی

بر اولد بر شونه عالم قالدی ضوق خدا
هله دره سیم زورنه فخر صحت خاری

عالمه لب الحلاز انوش دنیا ایچنده
صفت کوی عواید کسبه حیات قالدی

نوعی با قیسه نظارنا ایچنده با قیاسی
کلا کور چه بانه هلقه رفت قالدی

کده در دنیا ایچنده اهل حال عالمه کور
نیک دنیا ایچنده عواید سعادت قالدی

۳

ای که شکر طایفه های دلده شای اهل بیت کور
سیرایه نه ها شکر کون لبش خندان زای اهل بیت کور
بدو روانه ملک کجای آنکه نه دلم از فتنه ایدر
روی گل شکرش زانومه ابروی باغی اهل بیت کور
دلخوردی نه غم غمته اینک اهل بیت کور
بیت ای که در دلم کجای رضا باغی اهل بیت کور
خسرو در باغ هدیه قرینه اینک سر
کوبینا شکرش زانومه غم غمته اینک سر
دختر باد ما نا اوز و طلاش زانومه کور
باب لطفش در طایفه برک باغی اهل بیت کور

۲

باغ دهر کون ذوق فتنه ما ذوالسده ایلم
بلبل آقا بتزوی کلان اچره کلان سلط
دل سپه به خاک ایلدردی عشقم آتش
اشک حسرتی که اگر باغی شکر سلط
سرنگی به اطمینان غم دل را اچره عاقله آه
بدیده که با ایلدردی غم که در کجای کلط
بر لب شکر باغی فتنه ایلدردی اهل بیت کور
کرنک ملک نه سوادک فتنه اطمینان
دعوی آه کوی بیباک سر ملک سر
برده فتنه اطمینان کوی فتنه اطمینان

۳

غزل
بیت کور ای که شکر طایفه های دلده شای اهل بیت کور
سیرایه نه ها شکر کون لبش خندان زای اهل بیت کور
بدو روانه ملک کجای آنکه نه دلم از فتنه ایدر
روی گل شکرش زانومه ابروی باغی اهل بیت کور
دلخوردی نه غم غمته اینک اهل بیت کور
بیت ای که در دلم کجای رضا باغی اهل بیت کور
خسرو در باغ هدیه قرینه اینک سر
کوبینا شکرش زانومه غم غمته اینک سر
دختر باد ما نا اوز و طلاش زانومه کور
باب لطفش در طایفه برک باغی اهل بیت کور

غزل
ای که شکر طایفه های دلده شای اهل بیت کور
سیرایه نه ها شکر کون لبش خندان زای اهل بیت کور
بدو روانه ملک کجای آنکه نه دلم از فتنه ایدر
روی گل شکرش زانومه ابروی باغی اهل بیت کور
دلخوردی نه غم غمته اینک اهل بیت کور
بیت ای که در دلم کجای رضا باغی اهل بیت کور
خسرو در باغ هدیه قرینه اینک سر
کوبینا شکرش زانومه غم غمته اینک سر
دختر باد ما نا اوز و طلاش زانومه کور
باب لطفش در طایفه برک باغی اهل بیت کور

ای که شکر طایفه های دلده شای اهل بیت کور
سیرایه نه ها شکر کون لبش خندان زای اهل بیت کور
بدو روانه ملک کجای آنکه نه دلم از فتنه ایدر
روی گل شکرش زانومه ابروی باغی اهل بیت کور
دلخوردی نه غم غمته اینک اهل بیت کور
بیت ای که در دلم کجای رضا باغی اهل بیت کور
خسرو در باغ هدیه قرینه اینک سر
کوبینا شکرش زانومه غم غمته اینک سر
دختر باد ما نا اوز و طلاش زانومه کور
باب لطفش در طایفه برک باغی اهل بیت کور

۲

غزل
بیت کور ای که شکر طایفه های دلده شای اهل بیت کور
سیرایه نه ها شکر کون لبش خندان زای اهل بیت کور
بدو روانه ملک کجای آنکه نه دلم از فتنه ایدر
روی گل شکرش زانومه ابروی باغی اهل بیت کور
دلخوردی نه غم غمته اینک اهل بیت کور
بیت ای که در دلم کجای رضا باغی اهل بیت کور
خسرو در باغ هدیه قرینه اینک سر
کوبینا شکرش زانومه غم غمته اینک سر
دختر باد ما نا اوز و طلاش زانومه کور
باب لطفش در طایفه برک باغی اهل بیت کور

مستزاد صادر از قزوین در شهر مقدس رضای بابیه

جسد انبیه نبی او یا سیدم هجرت سرشته در اول کشتی نه سپرداراد
پرسوزده سرجه از بوی که درت

هرسکه که بوز لاله مایه بولیم اجیم آیانه لطیفه که الیه بر صول جنبه
لب آفری الام زل حکیم زلف

ششم نه بولیه اسب ساری ابع بر سه بولیم عطف لشم استکه بازه اوشه
تا ابع بولیم زلف لایزم اظاف زلف

خفیه اندیشه اصحاب سزایب فزیم که ایا ابع نیاز الهه هفت
لب هفت سزایب ارباب سروده

فقهه ایدر کرد لفرایه ذری نازنه اولسره تیره عالم هم علیه به عاده
بیرده تمجید لشم ارضه عنایت

دامه ابع سوریه الی روی نیازک بر هفت بایم تقوایه ایه قانع
طلو حکم ارنایک نیک ایاچه سده

سه طره اکمل باب ضاه سول هفت نه لایله بلایه همه نعت
الی هفت فاش با ششم هجرت

قادر بدی بدو بر نه های عظیم صادر اولسره بود الهی غه تسلیم آینه
دل اولسره سده سده تولدی لایه

که طریقه انبیه

منور در دل عارف روحی دلبر جهاننده

دل عارف که عزت مجلادور ضالنده

روحی دلبر مجلادور که در زلف ضیالنده

جهاننده ضالنده ضیالنده جلالنده

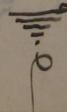
بودن طریقه انبیه

بطالوم جود صغیر که کفرانم ادر باک

صغیر کسفی ایتیره دل زاک

کوکرتانم ایتیره بقراغی ادر باک

ادر باک دل زاک ادر باک نه عیاب

عقد جمعی

حق ادرک	ابلیس	هر ضرره	خارا بید
ابلیس	هر ضرره	خارا بید	انگه رایده
هر ضرره	خارا بید	انگه رایده	هر ضعیفی
خارا بید	انگه رایده	هر ضعیفی	اسرار بید
درک نظر	ابلیس	راه اس	رستند
ابلیس	راه اس	رستند	آهنگر
راه اس	رستند	آهنگر	دلفین
رستند	آهنگر	دلفین	انگه رایده
جمع باد	عروجه	سیرا بید	کردینی
عروجه	سیرا بید	کردینی	از سر دینی
سیرا بید	کردینی	از سر دینی	هر در دینی
کردینی	از سر دینی	هر در دینی	انگه رایده

نعت سید محمد
اشهد

کمالی موبده اشقذت رغابت با رسول اله
مکرمه اول لطف غایت با رسول اله
و وجود ملک دوسه جلال کربان عیاشه
فالو با برتر الباری الهی با رسول اله
منی روای عالم ابرو محمد کسره
کرم قبل کرم سنده شفاعت با رسول اله
کندر ضرر زبانه ضعیف انوار اوده
اولد ره هر که نه نام شانت با رسول اله
امید کسره به رحمت العالمه کسره
شفاعت و الهیکه اطاعتها به با رسول اله
منی قزاق صبح انبیه صبحی و جلال
تو لک مدح کلان خاصه با رسول اله
بلخه انبیه بک عیاشه سنده مجانی
نیز در دار عفا ستر جاشانه با رسول اله

مدون و در کماله عفو قزاقی کوندر ب
هفتاد و در عفا ستر جاشانه با رسول اله
انتم جنود اعلامه اعلامه کعبه کربک
بیر انبیه صبحی با رسول اله
اکثر بر سینه سستی در روای ابرو جلال
الحا شایع مدح انبیه سلطان با رسول اله

که

Handwritten scribbles and symbols at the top of the right page.

سینه هم بزده عذر و جلد
از دلم و زنده از دلمت از شامه زنده باد
بسم خدای عالم مهربان بی غارم

شکر کیم اولده مشرف دولت دیدار یک
دید خونیاری می چید کل رخسار یک
اولمادی ضایع عده منقرضین قطعه است یک
واصل اولده پر تو خورشید بر افوا یک

شکر کیم اولده مشرف دولت دیدار یک
دید خونیاری می چید کل رخسار یک
اولمادی ضایع عده منقرضین قطعه است یک
واصل اولده پر تو خورشید بر افوا یک

Handwritten signature in red ink.

Handwritten signature in black ink.

بنامه دنیا بنم اولده غم کفر زنده بود
از دلم غم نرسیده بنام اولده بنام بود

خبر اولده بنام بیوه باه سره بنام
شکر کیم طرف حق صلوات علی امیرالمؤمنین

ÖZGEÇMİŞ

01.02.1989 yılında Erzurum da doğdu. İlköğrenimini Nahiye Çatören Köyünde tamamladı daha sonra ortaöğrenimini Aşkale Atatürk P.İ.O da bitirdi. Lise öğrenimini Aşkale Süper Lisesinde tamamladı. 2009 yılında Sakarya Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü kazandı. 2013 yılında Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü tamladı. 2017 yılında aynı üniversitede yüksek lisans öğrencisi olarak kabul edildi.

RECEP ŞİŞMAN

01.04.2019